

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „HUMANITAARAINETE ÕPETAJA MITMEKEELSES KOOLIS“

Ingrid Prees
**II, III JA GÜMNAASIUMIASTME ÕPILASTE JA ÕPETAJATE DIGITAALSE
KIRJAOSKUSE TASE IDA–VIRUMAA EESTI KEELE KUI TEISE KEELE
ÕPPES NING SELLE VASTAVUS RIIKLIKULE ÕPPEKAVALE**

Magistritöö

Juhendaja lektor Ene Peterson
Kaasjuhendaja assistent Enda Trubok

NARVA 2018

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

Töö autori allkiri ja kuupäev

SISUKORD

LÜHENDID	5
SISSEJUHATUS	6
1. DIGITAALNE KIRJAOSKUS.....	9
1.1. Digitaalne kirjaoskus eesti keele kui teise keele õppes	11
2. DIGIPÄDEVUSE MÕISTE	14
2.1. Digipädevus.....	14
2.2. Digipädevus eesti keele kui teise keele õppekavas	15
2.3. Digipöörde programm	16
2.4. Digipädevuse mudel	17
2.5. Õpilaste digipädevusmudel	18
2.6. Õpetajate digipädevusmudel	18
3. DIGITAALNE ÕPPEVARA JA ÕPPEMATERJAL	21
3.1. Digitaalse õppevara ja digitaalsete õppematerjalide kvaliteet.....	22
3.2. Eesti keele kui teise keele digitaalne õppevara ja digitaalsed õppematerjalid	23
3.2.1. Näidisõppekomplektid	23
3.2.2. E-Koolikott	24
3.2.3. E-testid. E-tasemetööd	24
3.3. Digitaalne õppematerjal vene õppekeelega koolide eesti keele kui teise keele õpikutes	26
4. DIGITAALNE KIRJAOSKUS II, III JA GÜMNAASIUMISASTMES EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPPES	29
4.1. Küsitluse eesmärgid ja koostamise põhimõte	29
4.1.1. Küsitluse eesmärgid.....	29
4.1.2. Valim	29
4.1.3. Mõõtvahendid	29
4.1.4. Küsitluse läbiviimise protseduur	30
4.2. Küsitluses osalejad	31
4.2.1. Õpilased	31
4.2.2. Õpetajad.....	32
4.3. Küsitluse tulemused	33
4.3.1. Õpilaste küsitlus.....	33
4.3.1.1. II kooliaste (4. - 6. klass)	33
4.3.1.2. III kooliaste (7. - 9. klass)	37

4.3.1.3. IV kooliaste (10. - 12. klass).....	41
4.3.2. Õpetajate küsitlus.....	46
4.4. Küsitluse järeldused	53
KOKKUVÕTE	59
SUMMARY	61
KIRJANDUS	63
KASUTATUD ALLIKAD	64
LISAD	70
Lisa 1. Digipädevuse valdkonnad.....	70
Lisa 2. Õpilaste pädevusmodeli osaoskuste üldine kirjeldus	71
Lisa 3. Õpetajate digipädevuste hindamismudel	72
Lisa 4. Küsimustik õpilastele, II kooliaste (4. – 6. kl).....	74
Lisa 5. Küsimustik õpilastele, III kooliaste (7. – 9. kl)	77
Lisa 6. Küsimustik õpilastele, IV kooliaste (10. – 12. kl)	81
Lisa 7. Küsimustik õpetajatele	85
Lisa 8. Õpetajate küsitlus. Eesti keele abimaterjalide kasutamine tunnis	93

LÜHENDID

Töös on kasutatud järgmiseid lühendeid:

1. EIS – Eksamite Infosüsteem
2. GRÕK – gümnaasiumi riiklik õppekava
3. HITSA – Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus
4. HM – Haridus- ja Teadusministeerium
5. ISTE - Rahvusvaheline Haridustehnoloogia Selts (*International Society for Technology in Education*)
6. PGS – põhikooli- ja gümnaasiumiseadus
7. PRÕK – põhikooli riiklik õppekava
8. ÕKPAT – õpetajate ja koolijuhtide professionaalse arengu toetamine

SISSEJUHATUS

Tehnoloogia areng on jõudnud tööturule, mis eeldab töötajalt digivahendite kasutamise oskust. „Euroopa Komisjon on 2015. aastast võtnud tarvitusele meetmed ühtse digitaalse turu loomiseks, et pakkuda rohkem digivõimalusi ning korraldanud 2017. aastal Roomas digipäeva, et arutada koos digiküsimusi, mis toovad kasu Euroopa liikmesriikide ühiskonnale ja majandusele“ (2018. aasta ...).

Selleks et noored oleksid tulevikus konkurentsivõimelised, tuleb varajases lapsepõlves alustada teadlikult digipädevuste arendamisega. „2015. aastal läbi viidud PISA testist selgus, et 15-aastased Eesti õpilased veedavad nii kooli- kui ka puhkepäevadel väga palju aega internetis. Test näitas, et koolis üle kahe tunni internetis veedetud aeg mõjutab aineteste negatiivselt, kuid sama aeg internetis puhkepäevadel, avaldab tulemustele positiivset mõju. Tuli välja, et 62% vastanuist ei ole kunagi võõrkeelte õppimiseks kasutanud arvutit või internetti. Keeleõppe eesmärgil kasutab 4% õpilastest internetti iga päev.“ (Tire jt 2016: 129) Samas ei saa seda kuidagi tõestada, kas interneti kasutamine toimub õppimise või sotsiaalvõrgustikes suhtlemise eesmärgil.

Digimaailm muutub pidevalt ning nutiseadmed on saadaval kõigile. Riigi ülesandeks on digipädevuse omandamiseks tagada kaasaegse õppevara soetamine ja arendamine. „Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2006. aasta soovitusena võtmepädevuste kohta tunnistas Euroopa Liit digipädevuse üheks kaheksast elukestva õppe võtmepädevusest“ (Digipööre) . „Digipädevuse mudel“ on esitatud „Euroopa Komisjoni raportis „Kuidas arendada ja mõista digipädevust Euroopas?““ (Digipööre).

Nii põhikooli riikliku õppekava 2. peatüki 2. jao §4 punkt 8 (PRÕK 2017) kui ka gümnaasiumi riikliku õppekava õppe- ja kasvatusesmärkide 2. peatükis 2. jaos §4 punktis 8 (GRÕK 2018) on kirjas kaheksa pädevust, neist üks, mida õpilastes tuleb arendada, on digipädevus. Selleks et digipädevuse arendamine toimuks süsteemselt ning õpilased saavutaksid nii põhikooli- kui gümnaasiumi lõpuks vajalikud digioskused, on Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuse juhitud töörühm koostanud „digipädevuse kirjeldused iga ainevaldkonna eripära ja sisu põhjal“ (Mets jt 2). Järelikult on „IKT oskused lahutamatuks osaks igas õppeaines, s.h eesti keele kui teise keele õppes võimaldades õppijail keelekeskkonnas hakkama saada nii suulises kui ka kirjalikus kõnes“ (Sild jt 2010). Õppijate digipädevusmudeli koostamine põhineb viie osaoskuse kirjeldusel ning neid „on kirjeldatud sooritusena neljal tasemel, kus iga järgnev tase eeldab eelneval tasemel kirjeldatud oskuste olemasolu“ (Mets jt 7).

Õpetajad peavad olema infotehnoloogia valdkonnas pädevad, et aidata õpilasi digipädevuste arendamisel. Pedagoog, kes oskab kasutada arvutit vaid internetis elektroonilise päeviku ja e-mailidele vastamise eesmärgil, ei ole piisavalt kompetentne, et arendada õpilaste digipädevust. Iga õpetaja saab hinnata oma digioskusi vastavalt „HITSA digipädevuste töörühma poolt koostatud õpetaja digipädevuste hindamismudeli maatriksile“ (Laanpere jt 2016: 6). Kindlasti annab see igale pedagoogile selge ülevaate tema isiklikest digioskustest ning sellest, milliseid oskusi tuleb tal veel endas arendada.

Poliitikauuringute Keskuse Praxise läbi viidud uuringutest selgus, et paljud õpetajad leidsid, et digivahendeid on vähe, lisaks napib neil aega, kuid 29% vastanuist tundsid, et neil pole piisavalt digioskuseid (Leppik jt 2017: 44). „Õppevara loomisele ja kasutamisele“ (Digitaalse ...) on alates 2014. aastast kaasa aidanud „Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus“ (Digitaalse ...), abivahendina on õpetajatele koostatud e-Koolikott, mis sisaldab ka võõrkeelte, sh eesti keele kui võõrkeele õppematerjale.

Töö eesmärgiks on viia läbi küsitlus II, III kooli- ning gümnaasiumiastme eesti keelt teise keelena õppijate ja neid õpetavate pedagoogide seas, et selgitada välja mõlema osapoole digikirjaoskuse tase ning selle vastavus riiklikule õppekavale.

Uurimisprobleemiks on digivahendite kasutamine õppetöös ja nende mõju Ida-Virumaa põhikooli ja gümnaasiumiõpilaste eesti keele kui teise keele oskusele.

Tööle on püstitatud järgmised hüpoteesid:

- Õpilased on teadlikud erinevatest veebikeskkondadest ja kasutavad neid eesti keele oskuse parendamiseks.
- Õpetajad on teadlikud digipöördeprogrammist ja digipädevusmudelitest ning kasutavad erinevaid õppekeskkondi õppijate eesti keele kui teise keele osaoskuste parendamiseks.

Käesolevale magistritööle seadis autor järgmised eesmärgid:

1. Selgitada välja 4. - 12. klasside õpilaste digivahendite kasutamise sagedus ja otstarve tunni- ja koduste tööde tegemisel eesti keele kui teise keele õppes.
2. Võrrelda 4. – 12. klasside õpilaste arvamust digivahendite kasutamise mõjust enda eesti keele kui teise keele osaoskustele.
3. Selgitada välja, milliseid veebikeskkondi õpilased kasutavad eesti keele kui teise keele õppimisel ning digiõppevara olemasolu eesti keele kui teise keele õppes.
4. Selgitada välja 4. – 12. klasside eesti keele kui teise keele õpetajate digipädevuse kasutamine oma ainetundides.

5. Uurida eesti keele kui teise keele õpetajate arvamust digivahendite kasutamise mõjust 4. - 12. klassi õpilaste eesti keele kui teise keele oskusele.

Käesolev magistritöö koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaade digitaalsest kirjaoskusest ning sellega seotud mõistetest. Lisaks vaadeldakse digikirjaoskust eesti keele kui teise keele õppes. Teises peatükis käsitletakse digipädevuse mõisteid, DIGCOMP raamistikku, õpetajate ja õpilaste digipädevuse mudelit, digiprogramme. Kolmas peatükk annab ülevaate eesti keele kui teise keele digitaalsest õppevarast ja õppematerjalidest, nende kvaliteedist, näidisõppekomplektide, e-testide, e-Koolikoti ja e-taseme tööde olemasolust, töö autori uuritud 4. – 12. klasside õpilaste paberõpikutes olevatest digiülesannetest. Neljandas peatükis on empiiriline osa.

Töö empiiriline osa koosneb ühest peatükist. Esimeses osas antakse ülevaade küsitluste eesmärkidest ning nende koostamise põhimõtetest. Autor koostas eraldi küsitlusevormi II, III kooli- ning gümnaasiumiastme eesti keelt teise keelena õppijatele ja üldhariduskooli eesti keele kui teise keele õpetajatele. Teine osa kirjeldab osalejaid. Õpilaste seas viidi küsitlus läbi kolmes Ida-Virumaa vene õppekeele koolis ja neile andis vastuse 310 õpilast. Valim on piisavalt esinduslik, et anda ülevaade õpilaste seisukohtadest digivahendite kasutamisel eesti keele kui teise keele õppes. 19-le Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeele koolile saadetud küsitlusele vastas 31 õpetajat. Vastanuid ei olnud väga palju, kuid õpetajate arvamuse põhjal on võimalik teha järeldusi. Kolmandas osas analüüsitakse saadud tulemusi. Neljandas osas võrreldakse läbi viidud küsitluste vastavust riiklikule õppekavale ning tuuakse välja digitaalse kirjaoskuse positiivsed ja negatiivsed mõjud eesti keele kui teise keele õppele.

Varasemalt on digipädevusi uurinud Rauno Aav „Digitaalne õppevara ning veebipõhised rakendused eesti keele ja kirjanduse tundides kasutamiseks“, Meeri Kuustemäe „6. ja 9. klassi õpilaste hinnangud enda digipädevustele“, Külli Võsu „Põhikooli õpilaste digipädevuse rakendamise eesmärgid nutiseadmete kasutamisel ja hoiakud nutiseadmete kasutamisse õppetöös ning igapäevaelus kolme maakooli näitel“. Autorile teadaolevalt ei ole uuritud digikirjaoskust eesti keele kui teise keele õppes ning selle vastavust riiklikule õppekavale.

Autor soovib tänada Ene Petersoni, kes oli nõus hakkama käesoleva magistritöö juhendajaks ning kelle nõuanded ja soovitusel aitasid kaasa töö valmimisele, ning kaasjuhendajat Enda Trubokit nõuannete eest. Suur tänu kolmele Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeele kooli juhtkonnale ja õpetajatele, kes aitasid kaasa õpilaste küsimustiku läbiviimisel ning kõikidele õpetajatele tagasiside andmise eest.

1. DIGITAALNE KIRJAOSKUS

Digitaalse kirjaoskuse mõiste saab alguse 1960. aastate lõpust, kui visuaalne meedia areng ühiskonnas tõi kaasa selle, et lihtsast terminist kirjaoskus (*literacy*) enam ei piisanud. 1969. aastal pakkus John Debes välja termini visuaalne kirjaoskus (*visual literacy*), mida kasutati kuni 1990. aastate lõpuni. Paralleelselt visuaalse kirjaoskusega võeti 1970. aastatel kasutusele mõiste (*technological literacy* või *technology literacy*). Arvutid muutusid rahvale kättesaadavaks ja Andrew Morn tuli välja uue mõistega arvutioskus (*computer literacy*). Hiljem võeti veel kasutusele terminid informatsioonioskus (*Information literacy*) ja 1997. aastal ilmus Paul Gilsteri raamat *Digital Literacy*, mida palju kritiseeriti, kuna autor võttis kasutusele mõiste, mida ta ise polnud välja mõelnud. (Belshaw 2011)

Tehnoloogia kiire areng on 21. sajandil kaasa toonud lisaks interneti ja arvutite tavakasutamisele ka e-posti ja pilveteenuse, on tekkinud vajadus suurte andmemahtude kogumise ja hoiustamise järele. Nutikate tehnoloogiate massilisest arengust tingituna on pidevalt vaja digitaalse kirjaoskusega inimesi. (Pärson, Ait 2017: 119)

Statistikaameti 2016. aastal läbi viidud uuringu „Infotehnoloogia leibkonnas“ andmetel on üle 70% vastanuist avaldanud oma isiklikke kontaktandmeid (e-posti ja kodune aadress, telefoninumber) internetis ja veidi alla 70% isikuandmeid (Pärson, Ait 2017: 120).

Digitaalne käitumine peab alguse saama vanuses, mil lapsed puutuvad kokku infotehnoloogiaga ning avastavad selle tundmatut ja põnevat maailma. Teadmatusest võidakse teha asju, millel on soovimatud tagajärjed. Netiturvalisus on teema, mida tuleb käsitleda igas kooliastmes.

Marijke Visseri järgi „digitaalne kirjaoskus on võime kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid, et leida, luua ja edastada teavet, mis nõuab nii kognitiivseid kui ka tehnilisi oskusi“ (Digital ... 2012). Visseri (2012) järgi digitaalselt kirjaoskav inimene:

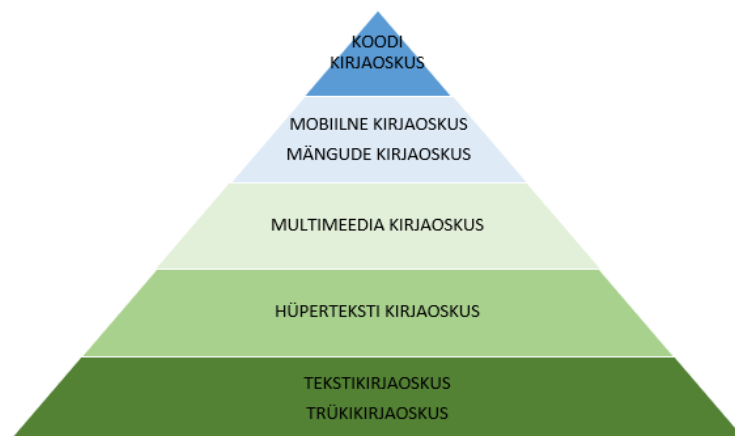
- Omab nii tehnilisi kui ka kognitiivseid oskusi.
- On võimeline kasutama erinevat tehnoloogiat asjakohaselt ja tõhusalt, et saada teavet, tõlgendada saadud tulemusi ning hinnata selle teabe kvaliteeti.
- Mõistab tehnoloogia, elukestva õppe, isikliku privaatsuse ja teabe haldamise vahelist suhet. (Digital ... 2012)

Keel ja kirjaoskus on omavahel tihedalt seotud, kuna kirjaoskus põhineb keelel ja on seotud suhtlemisega. Digitaalmeediaga on nende osatähtsus tõhustunud, seega õpetamise ja õpilaste kvaliteet tuleb viia traditsioonilise kirjaoskuse tasemest uuele tasemele. Keele

õpetamine tänapäeval vaid läbi trükitud kirjaoskuse mõjutab õpilaste oleviku ja tuleviku vajadusi. (Dudeney jt 2013: 3) Gavin Dudeney, Nicky Hockly ja Mark Pegrumi (2013: 7-18) järgi keskendub digitaalse kirjaoskuse raamistiku neljast fookusest esimene keeleoskusele ning jaguneb järgmiselt:

- Trükkikirjaoskus (*Print literacy*) – võime mõista ja luua erinevaid kirjalikke tekste (nt blogitekstid; kopeerida ja muuta wikis enda ja teiste tööd; teha märkmeid e-raamatutes, jagada neid ja arutleda nende üle), mis hõlmavad grammatika, sõnavara ja kirjutamisoskust.
- Teksti kirjaoskus (*Texting literacy*) – võime suhelda efektiivselt interneti või n-ö teksti keeles. See kirjaoskus tekkis interneti jututubades ja mobiiltelefoni tekstisõnumites. Selleks et kiiresti sõnumit edasi anda, tekst lühendati ja kasutati emotikone, et kindlustada tekstist arusaamine.
- Hüperteksti kirjaoskus (*Hypertext literacy*) – võime töödelda ja kasutada dokumentides hüperlinke. Hüperlinkide liigne kasutamine koormab teksti, seega on oluline õppida neid õigesti looma ning mõistlikult kasutama.
- Multimeedia kirjaoskus (*Multimedia literacy*) - võime luua teksti erinevate meediavahenditega. Selleks võib olla nii tekst, video kui ka audio. Oluline koht on visualiseerimisel (nt infograafikud, visuaalne otsing, disain). Õpilased peavad oskama suhtluse eesmärgil luua multimeedia sõnumeid integreerides teksti piltidega, heliga ja videoga. Õpilased on võimelised jagama enda koostatud materjale sellistes teksti jagamise platvormides, nagu Scibd, Flickr, Picasa, Slideshare, Youtube ning järgima autoriõiguse kaitse seadust.
- Mängude kirjaoskus (*Gaming literacy*) – võime navigeerida ja suhelda mängukeskkonnas ning praktiseerida keelt.
- Mobiilne kirjaoskus (*Mobile literacy*) – võime navigeerida, tõlgendada infot, suhelda läbi mobiilse interneti ning osata orienteeruda asjade internetis. Nutitelefonide ja tahvelarvutite kasutamine võimaldab saada infot reaalsest elust, QR-koodid aitavad avada veebilehekülgi, meediafaile, tekstipõhist infot. Õpilasi tuleb õpetada orienteeruma erinevates keskkondades, et nad saaksid ka klassiväliselt õppida. Selgeks tuleb teha veebi- ja äpipõhiste rakenduste kasutuserinevused.
- Koodi kirjaoskus (*Code literacy*) – võime lugeda ja kirjutada arvutikoodi ning luua mobiiltelefoni äppi.

Digitaalse kirjaoskuse arengust annab ülevaate kolmnurk (vt joonis 1), mille tipus olevate pädevuste eelduseks on eelnevate kategooriate vastavate pädevuste saavutamine.

Joonis 1. Digitaalne kirjaoskus keeleõppes (koostatud digikirjaoskuse raamistiku põhjal) (Dudeney jt 2013: 6).

Selleks et kujundada õpilastes digikirjaoskust läbi riiklikus õppekavas sätestatud digipädevuse, peavad kõikides koolides digivahendid olema kättesaadavad nii õpetajatele kui ka õpilastele. Sellele, kas kool on digiküps või mitte, aitab vastuse leida digiküpsuse hindamisvahend „Digipeegel“, mille „teoreetiliseks aluseks on Kanada kooliuuenduse professori Michael Fullani käsitlus kooli digi-innovatsiooni kolmest valdkonnast: õpikäsitluse muutumine, muutuste juhtimine kooli tasandil, kooli digitaristu arendamine“ (Rõbtšenkov jt 2016-2018).

„Digipeegel annab võimaluse kaardistada koolil digiküpsust ja juhtida digi-innovatsiooni eesmärkide seadmise kaudu“ (Rõbtšenkov jt 2016-2018).

1.1. Digitaalne kirjaoskus eesti keele kui teise keele õppes

EU Kids Online 2009. aastal ilmunud lõppraportist selgub, et Eesti koos Hollandi, Norra, Poola, Sloveenia ja Ühendkuningriikidega on riik, mis kuulub õpilaste interneti kasutamise poolest kõrgesse riskigruppi. Need on riigid, kus internet on äsja avastatud ning juurdepääs sellele on avatud. (Livingstone, Haddon 2009: 2)

Selle üheks põhjuseks on õpetajate vähene digioskus ning digivahendite vähesus koolis. Poliitikauuringute Keskuse Praxis 2017. aastal ilmunud aruandest selgub, et digivahendite puuduse üle kurdavad „eesti keelest erineva õppekeelega õpetajad (50% vs. 43%)“ (Leppik jt 2017: 7). Teise põhjusena tuuakse välja „kvaliteetsete digitaalsete õppematerjalide puudust oma õpetatavas ainevaldkonnas, kusjuures probleemiks näib see olevat eesti keelest erineva õppekeelega koolidest (37% vs. 32%)“ (Leppik jt 2017: 8).

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 programmi järgides on ProgeTiigri programm võtnud endale eesmärgiks erinevate digitaalsete õppevahendite koondamise, mida õpetajad saavad kasutada nii oma õppetundides kui ka klassivälises töös. Hetkel pakutakse materjale rohkem programmeerimiseks, 3D-printimiseks, robotikas ja multimeedias. Noor õpetaja võib leida nutiäppide programmeerimise valdkonnast kasulikke äppe, mida ta saaks ise kasutada ka eesti keele kui teise keele õppes, nt LearningApps. (ProgeTiigri ... 2016)

Ainevaldkondade võrdlusest selgub, et keelte valdkonnas kasutatakse internetist info otsimist lõiminguks teiste õppeainetega II kooliastmes 97%, gümnaasiumiastmes 98%. Internetist oskavad kriitiliselt saadud infot keelte valdkonnas hinnata III kooliastme õpilased (79%), kuid „gümnaasiumiastmes on selle tegevuse osatähtsus keelte valdkonnas mõnevõrra vähenenud (79%-lt 47%-le)“. (Leppik jt 2017: 23)

69% I kooliastme õpilastest on vastanud, et nad kasutavad interneti info otsimiseks nii keelte kui ka sotsiaalvaldkonnas. III kooliastme õpilased (90%) märkisid, et nad tunnevad, et keelte valdkonnas tuleb neil internetist info otsimist väga sageli ette. Kui vaadata gümnaasiumiastmet (96%), siis seal tuleb võrreldes teiste õppeainetega taas välja keeltevaldkond, kus otsitakse internetist väga palju infot. 53% III kooliastme ja 67% gümnaasiumiõpilastest vastas uuringus, et nad oskavad internetist saadud infot hinnata, et ära tunda, kas tegemist on usaldusväärse infoga (Leppik jt 2017: 24).

Digivahendite kasutamine tähendab ka erinevate tekstide loomist arvuti abil. Kui vaadelda loovtöö, uurimistöö või referaatide koostamist keeltevaldkonnas, siis hakkab silma, et II kooliastmes (47%) kasutatakse digivahendeid lihtsa teksti loomiseks, kuid III kooliastmes on kirjalike tööde koostamine digivahendi abil võrreldes teiste õppeainetega tunduvalt kõrgem (72%). (Leppik jt 2017: 25)

Ainealaste teadmiste loomine digivahendite abil on kõige vähem kasutusel I kooliastmes (28%) ja kõige rohkem gümnaasiumiastmes (97%) (Leppik jt 2017: 25, 26). Esitluste koostamine võrreldes teiste õppeainetega keeltevaldkonnas jääb tagasihoidlikuks. Kooliastmeti teevad keeltevaldkonnas esitlusi vaid gümnaasiumiõpilased (39%). Lisaks tuleb gümnaasiumiastme keeltevaldkonna ainekavade väljast, et õpilased (26%) loovad animatsioone, filme ja multimeediumi ning 13% vastanuid teevad fotosid, videoid ja helisalvestisi. Peale I kooliastme tunnevad õpilased seda, et kõige rohkem tuleb neil just keeltevaldkonnas teha väga palju slaidiesitlusi. (Leppik jt 2017: 27) Ainevaldkondade kontekstis tehakse slaidi väga vähe.

Mängude ja rakenduste loomine aineõppes ei ole küll väga levinud, kuid õpilased tõid välja, et keeltevaldkonnas on nad sellega kokku puutunud (Leppik jt 2017: 28). Spetsiaalsete programmide ja rakenduste kasutamise protsent keeltevaldkonnas jääb tagasihoidlikuks, kuid lõimitud ainevaldkonniti kasutatakse seda III kooliastmes (22%) (Leppik jt 2017: 29).

Õpetajate küsitlusest ei selgu, kui palju on neid eesti keelt teise keelena õpetavaid pedagooge, kes lõimivad oma õppeaines digivahendeid, et kujundada õpilaste digikirjaoskust eesti keele kui teise keele õppes.

Käesolevas töös uurib autor digikirjaoskust eesti keele kui teise keele õppes kolme Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeelega kooli õpilaste ja Ida-Virumaa eesti keelt teise keelena õpetavate pedagoogide seas.

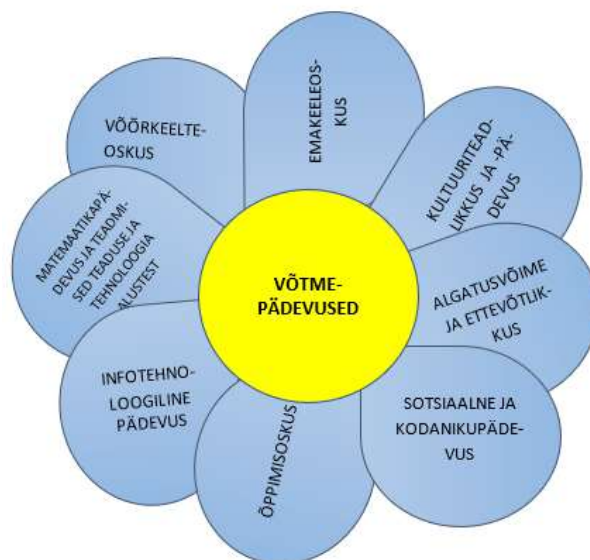
2. DIGIPÄDEVUSE MÕISTE

Selles peatükis antakse ülevaade digipädevuse mõistest, võtmepädevustest ja digipöörde programmist, mis on üks „Elukestva õppe strateegia 2020“ programmidest. Kirjeldatud on digipädevust põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas eesti keele kui teise keele õppes. 2016. aastal välja töötatud õppijate digipädevuse ja aastast 2008 ning 2016. aastal uuendatud õpetajate digipädevusmodel võimaldavad paremini saavutada seatud eesmäärke. Õppijate digipädevusmodeli väljatöötamisel tugineti DIGCOMPi raamistikule. Õpetajate digipädevusmodeli loomisel lähtuti (ISTE) õpetajate digipädevuste standardist ning DIGCOMPi raamistikust.

„Digipädevusena mõistetakse valmisolekut kasutada digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast teadmusühiskonnast nii töökohal, õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes“ (Digipööre).

2.1. Digipädevus

Digipöörde programmi 2017 – 2020 järgi on digipädevus „üks kaheksast elukestva õppe võtmepädevusest“ (vt joonis 2), mida võib „laiemalt defineerida kui enesekindlat, kriitilist ja loovat IKT kasutamist töö, õppimise, puhkuse ja ühiskonnaelus osalemisega seotud eesmärkide saavutamiseks“ (Digipööre ... 2016: 2). „Digipädevus on ülekantav võtmepädevus, mis võimaldab meil omandada teisi võtmepädevusi (nt keeleoskus, matemaatika-pädevus, õppimisoskus, kultuuriteadlikkus ja -pädevus)“ (Ferrari 2013: 2).

Joonis 2. Võtmepädevused (koostatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitusel põhjal) (Euroopa ... 2006).

2.2. Digipädevus eesti keele kui teise keele õppekavas

Eesti keele kui teise keele õppes on toimunud mitmed muutused. „1993. aastal vastu võetud põhikooli- ja gümnaasiumiseadus nägi ette, et“ (Tomusk 2008: 136) eesti keelest erineva õppekeelega koolides pidi toimuma 2000. aastal üleminek eestikeelsele õppele, kuid see „asendati hiljem 2007. aastaga“ (Masso jt 2013: 162). 2011/2012. õppeaasta „oli esimene, mil oli ette nähtud, et 10. klassi astuvad õpilased“ pidid hakkama gümnaasiumiastmes 60% õppeaineid õppima eesti keeles (Masso jt 2013: 162). Muutuseid kardeti, kuid nendega mindi kaasa. 2010. aastal koguti 42 intervjuueeritavalt andmeid, millega taheti teada nende suhtumist eesti keele õppesse. Intervjuueeritavad olid vene gümnaasiumi 2007. või 2008. aastal lõpetanud noored, kes olid seisukohal, et riigikeelsele aineõppele üleminek ei ohusta ainealaseid teadmisi, kuid vastanute arvamus antud küsimuses võis olla tingitud ka sellest, et neil ei olnud endal piisavalt kogemust riigikeelse õppega. (Masso jt 2013: 169)

Tehnoloogia areng on kaasa toonud vajaduse digipädevuste arendamise järele, mida tuleb lõimida kõikidesse õppeainetesse. Põhikooli riikliku õppekava 1. peatüki §1 punkti 6.2 järgi (PRÕK 2017) on kohustuslik õppeaine eesti keel teise keelena B-võõrkeel. Nii II kui ka III kooliastmes on 2. peatüki 7. jao §15 punkti 3 järgi (PRÕK 2017) eesti keelt teise keelena 12 õppetundi nädalas. Lapsevanema nõusolekul võib 2. peatüki 7. jao §17 punkti 1 järgi (PRÕK 2017) eesti õppekeelega koolis õppiva eesti keelest erineva emakeelega õpilase või välisriigist saabunud õpilase, kellel on Eesti koolis õppimise kogemus alla kuue õppeaasta või piiratud teovõimega õpilasele kohandada eesti keele õpet „Eesti keel teise keelena“ õppekava alusel“ (PRÕK 2017). Võõrkeelte, sh eesti keel teise keelena ainekava järgi tuleb digivahendeid kasutada eesmärgipäraselt. Internetti kasutatakse eelkõige info otsimiseks ning saadud teabe rakendamiseks. Veebisõnastike, tõlkeprogrammide vm rakenduste kasutamisel peavad õpilased hakkama saama sisu loomisel ning selle salvestamisel digitaalsel kujul. Võõrkeeles suheldes, tekste koostades ning neid jagades tuleb järgida netiturvalisuse ning isikukaitse nõudeid. (Mets jt 2016: 2)

Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava lisa 2 punkt 1.3. järgi eesti keele kui teise keele „õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhimõtetest ning selles kirjeldatud keeleoskustasemetest“ (PRÕK 2017, GRÕK 2018). Põhitähelepanu pööratakse rohkem keele kasutamise oskusele kui keele struktuuri tundmisele. Õpitulemused on esitatud osaoskuste kaudu, kuna suhtluspädevuse arendamine toimub läbi nelja osaoskuse (rääkimise, kuulamise, kirjutamise, lugemise).

Konkreetselt ei ole õppekavas digipädevus eesti keele kui teise keele õppes kirjas, kuid II kooliastme kuuest teemavaldkonnast vaid üks „Vaba aeg“ sisaldab lugemiseelistuste teemana Internetis olevat raamatut.

Põhikooli ja gümnaasiumi lisa 2 punkt 1.3. on III kooliastme kuuest teemavaldkonnast digipädevus teemas „Mina ja teised“, milles tuleb käsitleda virtuaalse suhtlemise eeliseid ja puuduseid, suhtluskeskkondi ja -portaale, foorumeid, MSNi ja e-posti. Teemas „Iga-päevaelu. Õppimine ja töö“ on meedia ja reklaami teema, näiteks see, kuidas internet saab olla kasulik ning milliseid ohtusid võib meedia kasutamine sisaldada. (PRÕK 2017, GRÕK 2018)

Gümnaasiumi riiklikus õppekavas 2. peatükis 4. jaos §8 punktis 2 eristatakse võõrkeeltes eesti keelt teise keelena ning õpilasel, kes õpib „eesti keelt teise keelena, on üks kohustuslik võõrkeel“ (GRÕK 2018).

Gümnaasiumi õppekava järgi käsitletakse digipädevusena õpilase oskust otsida internetist infot ja oskust seda rakendada. Gümnaasist järgib uue sisu loomisel ja vormistamisel autoriõigusi, säilitab saadud infot digitaalsel kujul, jagab seda ohutult ning pöörab isikuandmeid sisaldavate tekstide kasutamisel tähelepanu interneti turvalisusele. (Mets jt 2016: 3)

Gümnaasiumis on kohustusliku kursuse eesti keel teise keelena maht üheksa tundi. Eesti keele kui teise keele õppes lähtutakse Euroopa keeleõppe raamdokumendist. Tulemuste saavutamisel ei ole oluline roll keeletaseme tähtaegadel. Tähtsaim on see, et õpilase keeleoskus areneks ning ta saaks suhtlemisel hakkama. Gümnaasiumiastmes tuleb eesti keelt teise keelena lõimida eelkõige teiste õppeainetega, et toetada õpilase suhtluspädevust. (Võõrkeeled ...)

2.3. Digipöörde programm

„Haridus ja töövaldkonna eksperte koondav komisjon“ ning „Eesti Koostöö Kogu, Eesti Haridusfoorumi, tööandjate ning Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajatest“ (Eesti ...) koosnev töörühm töötas välja programmid, mida Vabariigi Valitsus 2014. aastal kinnitas. Programmid võimaldavad planeerida, eelarvestada, ellu viia ja aruandlust koostada. „2016. aastal kinnitatud programmid kehtivad aastateks 2016 – 2019“ (Eesti ...). Eesti elukestva õppe strateegia 2020 üheks programmiks on digipöörde programm 2017 – 2020. Selleks et saavutada programmi eesmärgi, tuleb tasemehariduse õppekavades täita seatud „eesmärgid ning tagada õppijate, õpetajate, õppejõudude ja koolijuhtide digipädevused. Samuti on vaja luua toetav keskkond ning koostada ja teha kõigile kättesaadavaks

kvaliteetne uuenduslik õppevara“ (Digipöörde ... 2016: 2). Strateegia elluviimine ei näe ette mitte ainult vajalike tehniliste vahendite olemusolu, vaid ka seda, et nii õpetajad kui ka koolijuhid oleksid digipädevad ja oskaksid kasutada olemasolevaid e-ressursse. Riiklikus õppekavas on digipädevus sisse kirjutatud, järelkult haridusasutused on kohustatud õpilastes seda pädevust arendama. Koolide digivõimalused ja õpetajate digipädevused on väga erinevad. Koole toetatakse arvutite soetamisel, et õpetajad saaksid õppetöös kasutada erinevaid digikeskkondi. See eeldab, et õpetajad on pädevad kasutama nii endale harjumuspäraseid digiseadmeid kui ka oskaksid juhendada õpilasi nende isiklike seadmete kasutamisel. Programm näeb ette õpetajate täiendkoolituste läbiviimise toetamist. Lisaks on õpetajatel võimalik tuge saada oma kooli haridustehnoloogilt. Välja on töötatud terve süsteem, mis aitab digipädevusele kaasa. Koostatud on nii õpetajate kui ka õpilaste digipädevusmudel, e-tasemetööd, e-eksamid, ProgeTiiger, digitaalne õppevara, digitaalse õppevara portaal ehk e-Koolikott. Programmidega jätkatakse. Eesmärgiks on seatud, et aastaks 2020 kasutab 100 % õppijaist õppetöös arvutit vm digivahendit. (Digipöörde ... 2016)

2017. aastal läbi viidud Euroopa digitaalarengu aruande järgi on Eesti tulemused mitmetes valdkondades erinevad. Võrreldes 2016. aastaga on inimesi, kes omavad interneti baasoskusi, vähemaks jäänud ning Eesti on selles osas 10. kohal. Põhjuseks on riigi prioriteet, kuna saadakse aru, et digioskused aitavad kaasa nii majanduslikule kasvule kui ka võimaldavad püsida konkurentsis. Eestis on digipöörde üheks prioriteediks digivahendite kasutamine õpetamisel ja õppimisel nii, et see tooks kasu ja oodatud tulemusi. Kavas on seda saavutada aastaks 2020. (Europe's ... 2017)

2.4. Digipädevuse mudel

„Pädevusmudeli eesmärgiks on kirjeldada digipädevuse eri aspekte, et mõista ja määratleda, mis on digipädevus“ (HITSA).

Lähtudes DIGCOMPi raamistikust, koosneb digipädevuse mudel viiest valdkonnast (vt Lisa 1). Iga pädevuse juurde kuulub viis mõõdet:

- 1) 1. mõõde (valdkond),
- 2) 2. mõõde (pädevus ja selle kirjeldus),
- 3) 3. mõõde (pädevustasemed),
- 4) 4. mõõde (teadmiste näited, oskuste näited, hoiakute näited),
- 5) 5. mõõde (eesmärgipärane rakendamine, õppimine, tööelu).

Mõõtmeid hinnatakse lähtuvalt kolmest pädevustasemest: 1) A (algaja), 2) B (kesktase), 3) C (edasijõudnu).

DIGCOMPi digipädevuse mudel on võetud aluseks nii õppijate kui ka õpetajate digipädevusmudeli koostamisel.

2.5. Õpilaste digipädevusmudel

Õpilaste digipädevusmudel töötati välja 2016. aastal HITSA eestvedamisel. Mudeli väljatöötamisel on võetud aluseks DIGCOMPi raamistiku viis osaoskust (vt Lisa 2) ning põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava läbivad teemad.

Pädevusmudel on jagatud neljaks tasemeks:

1. I tase – põhikooli I aste;
2. II tase – põhikooli II aste;
3. III tase – põhikooli III aste;
4. IV tase – gümnaasium ja kutseõppeasutus.

Iga järgmine tase eeldab eelmise taseme saavutamist, tasemel olevate oskuste olemasolu. DIGCOMPi raamistikus on viis mõõdet, kuid õppijate digipädevuse mudeli järgi ei ole eraldi mõõteid välja töötatud. Need on esitatud sooritustena. Õppijate osaoskuste üldises kirjelduses on võrreldes DIGCOMPi raamistikuga sisse viidud mõned muudatused, nt on kommunikatsiooni asemel suhtlemine digikeskkondades.

Käesolevas töös on autor võtnud õpilaste küsitluses aluseks järgmised digipädevuse valdkonnad: 1) info haldamine, 2) suhtlemine digikeskkondades, 3) sisuloome, 4) probleemi-lahendus.

2.6. Õpetajate digipädevusmudel

Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi on koolid kohustatud kujundama õpilastes kaheksat üldpädevust, sh digipädevust. Et pädevuste kujundamine toimuks süsteemselt, on vaja luua üheselt mõistetav maatriks, mis aitaks õpetajatel ennast hinnata ning mõista, milliseid IKT-oskuseid on tal vaja veel endas arendada. Noored on digimaailmaga väga hästi kursis, seega pedagoog peab olema ise piisavalt pädev, et toetada õpilase teadmiste arengut õpilase isikliku nutiseadme abil.

2013. aastal viis „OECD rahvusvaheline õpetamise ja õppimise uuring TALIS (*OECD's Teaching and Learning International Survey TALIS*)“ (Übius jt 2014: 7) läbi uurimuse, millega küsitleti 34 riigi 7. – 9. klassides õpetavaid õpetajaid ja koolijuhte. Eestist osales uuringus „197 kooli, 197 koolijuhti ja 3129 õpetajat“ (Übius jt 2014: 7). Uuringust selgus,

et Eesti õpetajate õppetunnid on tõhusad, kuid näiteks rühmatööd ja IKT-vahendeid kasutatakse harva (Übius jt 2014: 7).

Et õpetajad saaksid hinnata oma digiädevust ning arendada oma IKT-oskuseid, on HITSA Innovatsioonikeskuse juures töötav töörühm välja töötanud õpetajate digipädevusmudeli. Esimene mudel töötati välja 2008. aastal (Õpetajate ...), teine 2015. aastal (Laanpere jt 2016: 3) ning viimati uuendati seda 2016. aastal (Õpetajate ...). Õpetajate „hindamismudel on loodud Rahvusvahelise Haridustehnoloogia Seltsi (ISTE) õpetajate digipädevuste standardi baasil ning arvestab Euroopa Komisjoni raportis “DIGCOMP: Kuidas arendada ja mõista digipädevust Euroopas?” esitatud digipädevuste mudeliga“ (Laanpere jt 2016: 40). Hindamismudel iseloomustab viis pädevusvaldkonda, millest igaüks sisaldab neli pädevust“ (Laanpere jt 2016: 6) (vt Lisa 3). Pädevusvaldkondade hindamine toimub viiepallisel skaalal.

Käesolevas töös on autor võtnud õpetajate küsitluses aluseks järgmised digipädevuse valdkonnad:

- 1) õppijate innustamine ja nende loovuse arendamine,
- 2) õpetaja eeskuju digiajastu töö- ja õppimiskultuuri kandjana,
- 3) digiühiskonnas kodanikuna käitumine.

2015. aastal tehti digipädevusmudelisse parandused ning viidi läbi uus uurimus, milles sooviti teada saada erinevate sihtrühmade arvamust antud mudelist ning teine eesmärk oli parendada mudelit nii, et õpetajad võtaksid selle kasutusele ning see võimaldaks „hinnata Elukestva õppe strateegias seatud eesmärgi saavutamist õpetajate digipädevuste edendamise osas“ (Laanpere jt 2016: 3).

Balti Uuringute Instituudi läbi viidud uuringu „Õpetajate täiendusõppe vajadused“ lõpparuandest selgus, et noored õpetajad kardavad kasutada õppetunni läbiviimisel infotehnoloogiat, kuna neid on ülikooli ajal õpetatud kasutama ainult tahvlit ja kriiti. Samas on vanemaid pedagooge, „kes teevad väga vingeid asju [kasutades IKT-d õpivahendina].““ (Kallas jt 2015: 17) Uuring toob välja õpetajate erinevad digioskused: on neid, kes teavad konkreetselt, mida nad soovivad õppida, kuid on ka neid, kes ei oska dokumente digiallkirjastada, e-kirjale manust lisada. Õpetajatele suunatud tasuta koolitusi IKT-valdkonnas on olnud piisavalt, kuid õpetajad väidavad, et need on jäänud rohkem riistvara omandamise tasandile. Õpetajad soovivad praktilisi IKT koolitusi, kus neil on võimalik ise kõike läbi proovida ja siis saadud teadmisi klassiruumis rakendada. (Kallas jt 2015: 13,14,16)

2017. aastal ilmus HITSA tellitud uurimus, mille viis läbi Praxis, et selgitada välja Eesti koolide digiolukord. Sellest järeldus, et „Eesti üldhariduskoolides on digioskuste

õpetamise korraldus ebaühtlane, juhuslik ja ebasüsteemne“ (Eesti ... 2017). Õpilased oskavad kasutada infotehnoloogiat elementaarsel tasemel, nt vormistada tekste ja otsida internetist infot, kuid nad ei ole näiteks võimelised ise andmeid analüüsima, veebilehte looma vm keerulisi toiminguid tegema. Seega on oluline, et õpetajad teeksid omavahel koostööd, õpiksid oma kolleegidelt, saaksid täiendkoolitusi ning arendaksid oma digitaalset kirjaoskust.

Sama uuringu kohta on Raivo Juurak Õpetajate Lehes võtnud sõna ning öelnud, et koolide ja õpetajate tase digipädevuse valdkonnas on erinev. On õpetajaid, kes pole digipädevusest kuulnudki, ning neid, kes on igasuguse digikasutamise vastu. (Juurak 2017: 2) Tänapäeva kiiresti arenevas infoühiskonnas ei saa õpetaja jääda traditsiooniliste õpetamismetodite juurde. See ei ole õpetaja otsustada, „kas ta õpilastele digiseadmete kasutamist õpetab või mitte. Ta peab õpetama, sest Eesti ühiskond vajab digioskustega töötajaid“ (Juurak 2017: 2). Seega Eesti õpetajate digioskused on väga erinevad, kuid Eesti aineõpetajad paistavad „rahvusvahelistes uuringutes silma oma digioskuste kõrge tasemega ning Eesti kooli digikultuur on suhteliselt laiapõhjaline“ (Juurak 2017: 2).

Võttes aluseks TALIS 2013, Balti Uuringute Instituudi ja õpetajatelt ning koolijuhtidelt kogutud tagasiside, on SA Innove loonud õpetajate ja koolijuhtide professionaalse toetamise programmi ÕKPAT, mille kaudu toetatakse „kaheksat suuremat tegevusvaldkonda“ (Õpetajate ...) (vt joonis 3).

Joonis 3. ÕKPATi kaudu toetatavad tegevusvaldkonnad (Õpetajate ...).

3. DIGITAALNE ÕPPEVARA JA ÕPPEMATERJAL

Tehnoloogia kasutamine õppetöös on endaga kaasa toonud erinevaid mõisteid. „HITSA ja selle ümber kogunenud innovaatiliste õpetajate võrgustikud on viimastel aastatel loobumas e-õppega seonduvast baas-sõnavarast“ (Laanpere 2015: 3) ja välja on töötatud üheselt mõistetavad terminid.

„Digitaalne õppevara e. digiõppevara e. e-õppevara (*digital learning resources* või *educational resources*) on õppeotstarbeline tarkvara või digitaalne õppematerjal, mis koosneb tekstist, graafilistest ja multimeedia-elementidest ning võib olla rohkemal või vähemal määral interaktiivne. „Õppeotstarbeline“ tähendab siinkohal nii õppimise eesmärgil loodud kui ka muu konteksti jaoks loodud, kuid õppetöös kasutamiseks sobilikku õpitarkvara ja õppematerjale.“ (Laanpere 2015: 4)

Praxise järgi „digitaalne õppevara on digitaalsel kujul (nt veebis, andmebaasides või digitaalsel andmekandjatel) avaldatud õppematerjalid, sh e-õpikud, õppeotstarbelised veebivideod ja mobiilirakendused, õpimängud, elektroonilised töölehed, veebipõhised testid, õpiobjektid“ (Leppik jt 2017: 4).

„Digitaalne õppematerjal on digitaalsel kujul levitatav õppeotstarbeline materjal (nt. esitus, raamat, ülesanne, test), mis sisaldab teksti, tekstist, graafilisi ja multimeedia-elemente ning võib olla rohkemal või vähemal määral interaktiivne“ (Laanpere 2015: 5).

Praxise uuringust, mis viidi läbi Eesti üldhariduskoolides, selgub, et peamiseks takistuseks digipädevuse järgimisel on digitaalsete õppematerjalide puudus. Õpetajad on seisukohal, et kvaliteetsed õppematerjalid ei ole kättesaadavad ning olemasolevaid materjale on liiga vähe. (Leppik jt 2017:7)

01.02.2018. aastal jõustunud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse 3. peatüki 1. jao §20 punkt 4 järgi peavad kõik õppekirjanduse väljaandjad tegema riiklikule õppekavale vastava õppekirjanduse digitaalselt kättesaadavaks (PGS 2018).

30. septembril 2016. aastal Õpetajate Lehes ilmunud artiklis „Paneme digi enda kasuks tööle!“ on Kristel Rillo, HTM-i e-teenuste osakonna asejuhataja, väitnud, et digiõpikud peavad olema kättesaadavad juba 1. maist 2015. aastast (Juurak 2016: 4). Kirjastuste seisukohad selles valdkonnas on erinevad. „Mõni piirdub paberraamatu vormi panemisega, teised näevad aga ette juba sisuliselt uute digiõpikute loomist, nt erinevaid meediume, interaktiivseid ülesandeid, vahetut tagasisidet võimaldavaid enesehindamisülesandeid jne“ (Juurak 2016: 4).

Deloitte'i ülemaailmsest õpilaste, lapsevanemate ja õpetajate seas läbiviidud uuringust selgus, et õpilased töötavad meeleldi ka suvevaheajal digivahenditega. Kõige rohkem loevad õpilased (41%) raamatuid või e-raamatuid ja oma lõbuks vaadatakse (48%) kõige rohkem õppevideoid. (Deloitte 2016: 11)

3.1. Digitaalse õppevara ja digitaalsete õppematerjalide kvaliteet

HITSA eestvedamisel koostas kvaliteedi töörühm 2014. – 2015. aastal digitaalse õppematerjali loomise soovitusel. LORI (*Learning Object Review Instrument*) hindamismudelile toetudes (Li jt :3) sõnastas töörühm kvaliteetsele õppematerjalile järgmised nõuded:

- “õppimist toetav”
- “sisult kvaliteetne”
- “motiveeriv”
- “kohandatav”
- “interaktiivne”
- “autoriõigusi järgiv”
- “kasutajasõbralik”
- “tehniliselt korrektne ja ühilduv”
- “leitav” (Digitaalse...).

Õppematerjalide loomisel tuleb pöörata tähelepanu vormistuslikele põhimõtetele (liigendatus, kujundus, keeleline korrektsus, viitamine teistele autoritele, tehniliselt korrektne, peab olema kasutatav eri tüüpi seadmetega, enne õppijatega jagamist tuleb seda testida) (Digitaalse ...).

Digitaalseid õppematerjale võib luua erineval eesmärgil ja vastavalt õppijate vajadusest lähtudes. Selleks võivad olla õpiobjektid, enesekontrolltestid, esitlused, graafilised organisatsioonid, helimaterjalid, juhendmaterjalid, simulatsioonid, testid, töölehed, videomaterjalid, õpimängud, harjutused, ülesanded (Digitaalse ...).

Digitaalsete õppematerjalide kogumikeks võivad olla kursused, veebilehestikud, õpik, õpiobjekt. Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus on 2010. aastal (Õppevara) andnud nii paberkandjal kui ka veebipõhiselt välja raamatu „Juhend kvaliteetse e-kursuse loomiseks“. Selleks et tunnustada parimaid e-kursuste loojaid, antakse alates 2008. aastast HITSA poolt välja e-kursuse kvaliteedimärk. Kvaliteedimärgi saamiseks võivad oma e-kursuseid esitada ka üldhariduskoolide õpetajad.

2016. aastal andis HITSA „välja veebipõhise juhendi „Digitaalsete õppematerjalide loomise soovitused“, mis on leitavad „aadressilt <http://oppevara.hitsa.ee/kvaliteet>“ (Õppevara).

Ühtegi õppematerjali ei saa välja anda autoriõiguseid järgimata. Kui soovitakse kasutada teise autori materjale, tuleb autorilt küsida luba. Kui soovitakse oma materjale internetis jagada, tuleb see „tähistada levitamist lubava litsentsiga (nt Creative Commons). - - - Kindlasti peaks iga autor jälgima, et materjalil oleks peal ka enda kui autori nimi, materjali loomise või muutmise aasta ja võimalusel kontaktandmed.“ (Autoriõigused)

3.2. Eesti keele kui teise keele digitaalne õppevara ja digitaalsed õppematerjalid

SA Innove on 2016. aastal kaardistanud üldhariduse õppevara, sh on kaardistatud eesti keel teise keelena. Kaardistusest järeldub, et õppematerjalid on olemas paberkandjal, koollides, III kooliastmele on loodud „Pille ja Lauri lood“, kuid „digilahendustele tuginev terviklik eesti keele e-õppe keskkond“ (Ülevaade 2016: 19, 20) vajab arendamist.

Kasutades kvantitatiivset uurimismeetodit, kaardistas töö autor eesti keele kui teise keele õpetamiseks digitaalselt avaldatud õppevara ja õppematerjalid.

Õpilaste lugemisoskus areneb juba varases eas. Patricia Senn Breivik (1991: 87) on seisukohal, et niipea kui laps on lugemise selgeks õppinud, tuleb õpetajatel ja raamatukoguhoidjatel teha koostööd, et aidata lastel õppida seda, kuidas leida ja kasutada infot CD-ROMilt, võrgust jt allikatest (Breivik 1991: 87).

Digitaalsed õppematerjalid ei tähenda õpikute digitaliseerimist. Ära tuleb kasutada kõik võimalused, mida tänapäeva digitehnoloogia pakub, st tavaliste piltide ja trükitud tekstide juures peaksid olema videod, graafilised lahendused jne. Kindlasti ei tohiks digitaalsed õppematerjalid olla tavalistest õppematerjalidest kallimad. (Petersoo 2013: 3) „Idealis peaks e-õpivarale kehtima paberõpikutega sarnane käibemaks“ (Petersoo 2013: 3).

3.2.1. Näidisõppekomplektid

HITSA „digitaalse õppevara pilootprojekti raames“ (Eesti ...) on loodud eesti keele õppematerjalid III kooliastme eesti keele tundideks, mis ei ole mõeldud eesti keele kui teise keele õppeks, kuid mida saab vastavalt teemadele sellegipoolest kasutada.

Innovaatilised õpilood sisaldavad näiteid II kooliastme 6. klassi teema „Vaba aeg“ kohta. Lisaks on kirja pandud eesmärgid ning pakutud on erinevaid ideid ja veebikeskkondi, mis eeldavad õpetajal keskkonda konto loomist. Digipädevuste osaoskustena on välja toodud

suhtlus, sisuloome, turvalisus, probleemilahendus. Teine näide on toodud teema „Kodu ja perekond“ kohta. Juurde on lisatud eesmärgid ja digipädevuse osaoskused. (Võõrkeeled)

Innovaatilised õpilood sisaldavad III kooliastmele kahte teemat „Kodukoha vaatamisväärsused“ ja „Õpitavat keelt kõnelevate maade kultuur“. Mõlema teema juures on ära toodud eesmärk, erinevad veebikeskkonnad ning digipädevuste osaoskused. (Võõrkeeled)

3.2.2. E-Koolikott

Ministeeriumi poolt avatud ja HITSA toel valminud e-Koolikott sisaldab näidisõppematerjale.

E-Koolikotis on 127 põhikooli eesti keele kui teise keele õppematerjali grammatikast, A.H. Tammsaare elust ja loomingust, 6. klassi õpiku juurde on loodud tööleht teemal „Telefonijutud“, tööleht Eesti saartest, eesti keele kontrolltöö 9. klassile jt õppematerjale.

Keskharidusele on loodud 67 erinevat õppematerjali, mis sisaldab palju erialase eesti keele õppematerjale, kuid sealt on võimalik leida materjale ka gümnaasiumiastmele teemal „Lähme kohvikusse“, „Kirjad õpetajale“ jt. (e-Koolikott)

3.2.3. E-testid. E-tasemetööd

Eesti keele uus eksamite süsteem jõustus 2007. aasta 1. juulil ja see „põhineb Euroopa Nõukogu keeleõppe raamdokumendil“ (Tomusk 2008: 132).

Eesti lõimumiskava 2008 – 2013 III peatükis punktis 3.2 oli üheks eesmärgiks muukeelsete õpilaste põhikooli eesti keele eksami tulemus 2013. aastaks 68 punkti (Eesti ... 2013: 18) ja keskkooli lõpetajad saavad üle 60 punkti (Eesti ... 2013: 19).

Eesti lõimumiskava 2008 – 2013 lõpparuande järgi on põhikooli õpilaste eesti keele eksami tulemus olnud stabiilne ning saavutanud 2013. aastaks seatud eesmärgi. Saavutatud on 68 punkti tase ja 69% keskkoolilõpetajatest oli neid, kes said eksamil 60 ja rohkem punkti. (Eesti ...2014: 41)

„Digipöörde programmi raames on koostamisel kujundavat hindamist toetavad e-ülesannete kogud põhikoolile ...“, mis „on koostatud põhinedes põhikooli riiklikule õppekavale ning mõeldavad õppekavas toodud õpitulemusi ning on kättesaadavad Eksamite infosüsteemis (EIS)“ (Õppimist ...). Innove kodulehel on eesti keele (teise keelena)

e-lugemisülesanded B1- tasemele, kuid nende sooritamiseks tuleb ID-kaardiga sisse logida. Lugemisülesannetele on võimalik anda ka tagasiside.

Alates 2009. aastast on Integratsiooni Sihtasutuse kodulehelt võimalik leida veebipõhiseid eesti keele teste, millega hinnatakse keeleoskust A1 tasemest kuni C1 tasemeni. Testid on mõeldud eelkõige neile, kes soovivad sooritada tasemeeksami ja saada tunnistuse, kuid kindlasti on võimalik nende testidega ennast proovile panna ja eksamiks valmistuda ka 9. ja 12. klasside õpilastel. (Eesti ...)

Digipädevuste omandamine ei tohi muutuda omaette eesmärgiks. Keeleõpe ja -oskus ei tohi selle all kannatada. Eksamite infosüsteemi statistika järgi sooritas 2017. aastal eesti keel teise keelena riigieksami 2216 eksaminandi. Keskmine tulemus oli 60,2. (Eksamite ...) Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksami sooritas 2827 eksaminandi. Keskmine tulemus oli 66,6. (Eksamite ...) Tulemused on head, kuid võimalusi keeletaseme tõstmiseks on palju.

Eesti keelt on võimalik õppida veebikeskkonnas www.efant.ee ja www.keeleklikk.ee Viimases veebikeskkonnas on võimalik keelt õppida algajail 0-A2 tasemel, kuid need ei ole koostatud õpilastele. Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Euroopa Sotsiaalfondi rahastusel on loodud eesti keele e-kursus „Keeletee“, kus soovijad saavad õppida eesti keelt nii algaja (0 – A2) kui ka edasijõudnu (B1) tasemel inglise või vene keele baasil. „Keeleõppesisu autorid on Leelo Kingisepp ja Marju Ilves“ ning „keeleõppeprogrammi autor on Hydraco OÜ“ (Kingisepp jt).

2014. aastal oli õpetajatel võimalik pakkuda 6. klassi õpilastele lahendada eesti keel teise keelena katselist tasemetööd (2014. aasta ...).

2015. aastal oli 6. klassi õpilastel võimalik sooritada eksamite infosüsteemis EIS eesti keele kui teise keele tasemetöö nii elektrooniliselt kui ka paberkandjal. Lisaks said eesti keele e-tasemetööd sooritada varase keelekümluse 6. klassi õpilased, kes olid alustanud eesti keele õpinguid lasteaias või 1. klassis. (6. klassi ...)

2016. aastal viidi samuti nii 6. klassides kui ka keelekümluse 6. klassides läbi e-tasemetöö (6. klassi ...).

2017. aastal viidi varase keelekümluse õpilaste ja 6. klassi õpilaste eesti keel teise keelena tasemetöö läbi elektrooniliselt (6. klassi ...).

2018. aasta maikuus toimub nii 6. klassi varase keelekümluse kui ka eesti keel teise keelena e-tasemetöö (Tasemetööde ...).

Eksamite infosüsteemis on 64 eesti keele kui teise keele ülesannet A1, A2, B1, B2 tasemele, mida õpetajad saavad kombineerida vastavalt sellele, mis taset nad oma õpilastega parajasti harjutada soovivad (Võõrkeelte ...).

3.3. Digitaalne õppematerjal vene õppekeelega koolide eesti keele kui teise keele õpikutes

Töö autor uuris vene õppekeelega koolide 4. – 12. klasside paberkandjal olevaid eesti keele õpikuid ja töövihikuid, et saada teada, kas õppematerjalid toetavad digipädevuste arendamist.

Vaadeldi neljanda klassi kahe erineva kirjastuse õpikuid. 2015. aastal ilmus kirjastuselt Kirjatark Inga Manguse ja Merge Simmuli eesti keele õpik „Minu eesti keel“ vene õppekeelega kooli 4. klassile. Õpikus on kirjas, et see „on koostatud uue õppekava järgi ning vastab ainekavale. Õppekomplekti kuuluvad: õpik, TV eraldi sõnastikuga, õpetajaraamat lahtiste värviliste töö- ja kontrolltöölehtedega, CD-ga, mis sisaldab kuulamistekste, pildimaterjali ning lisamaterjali tõlkeharjutuste, sõnadetööde ja kontrolltöödega, ülesriputavaid grammatikatabeleid ning digiharjutusi“ (Mangus, Simmul 2015). Iga teema juures saab kasutada QR-koodi lugejat, millega on võimalik teha sobitamisülesandeid, kuulata luuletusi, sõnu, laule, avada tekste. Lisaks on kõik helifailid kättesaadavad kirjastuse kodulehel, kust õpetajad leiavad õppetundideks esitlusi, kuid need on kaitstud ja nõuavad paroole. Kodulehelt saab vaadata ka grammatikavideoid.

Koolibri kirjastuselt ilmus 2017. aastal Pille Pipari „Teele. Eesti keele õpik vene õppekeelega koolile. 4. klass. 1. osa“ ning „Teele. Eesti keele töövihik vene õppekeelega koolile. 4. klass. 1. osa“. Õpik võimaldab kuulata luuletusi, dialooge, raadiosaateid ja vaadata reklaami. Lisaks traditsioonilistele kuulumisülesannetele võimaldatakse õpilasel koduse tööna filmida seda, kuidas ta teeb kodus süüa (Pipar 2017: 29). Rühmatööna koostatakse paberil „Reklaam“, kuid autor pakub õpilastele võimaluse seda teha ka videona (Pipar 2017: 59). Videona on võimalus teha kodune töö sellest, kuidas pere tähistab isadepäeva (Pipar 2017: 75). Töövihikus on peamiselt sellised ülesanded, mis eeldavad kuulamise järgi lünkade täitmist kas sobiva sõna, kellaajaga või järgarvuga.

Autor võrdles kahte 5. klassi õpikut. 2014. aastal ilmus Koolibri kirjastuselt „Eesti keele õpik vene õppekeelega kooli 5. klassile. 1. osa“, mille autorid on Anne Jänese ja Antidea Metsa. Õpiku ülesanded võimaldavad kuulata laule, dialooge, tekste, ilmateadet; kuulata ja vastata küsimustele; kuulata ja lõpetada lauseid; kuulata ja otsustada, kas väide on õige või vale. Kirjastuselt Kirjatark ilmus 2016. aastal Inga Manguse ja Merge Simmuli eesti

keele õpik vene õppekeelega kooli 5. klassile „Minu eesti keel“. Õpik võimaldab QR-koodiga kuulata helisalvestisi, teha erinevaid digiharjutusi, kirjastuse kodulehel on õppetöös kasutamiseks presentatsioonid, grammatikavideod. Õpiku viiest teemast viimane teema on „Arvuti“ ja selle alateemad on „Digipööre. Digisõltlane!“ (Mangus, Simmul 2016).

Inga Manguselt ja Merge Simmulilt on 2017. aastal ilmunud ka 6. klassi õpik, mis toetab digipädevust nagu eelnevate klasside õpikudki, mis on ilmunud 4. ja 5. klassile. Õpikus on 50 erinevat QR-koodiga avatavat harjutust. Nendeks on nii kuulamis- kui ka Learning-Appsi keskkonna (paaride leidmine, sulgude avamine, rippmenüüst valikute tegemine, lohistamisülesanded) ülesanded. Harjutused on leitavad ka kirjastuse kodulehelt. 8. peatükk „Kirjad eesti keele õpetajale“ (Mangus, Simmul 2017) soodustab e-kirja kirjutamist arvutil, sisaldades kaheksa erinevat kirja, kus õpetaja kirjutab erinevatel teemadel ja palub õpilastel talle vastata.

Aino Siiraku 2008. aastal Koolibri kirjastuselt ilmunud eesti keele õpik 7. klassile sisaldab minimaalselt digiülesandeid. Õpiku kaheksast teemast leidis autor vaid kaks kuulamisülesannet. Töövihik pakub rohkem kuulamisülesandeid, nagu luuletuse kuulamist, kuulutuse kuulamist ja lünkade täitmist ja kuulamise järel küsimustele vastamist.

Aino Siiraku 2015. aastal ilmunud 8. klassi õpiku 1. ja 2. osa sisaldab väga vähe digiülesandeid. Peamiselt tuleb õpilastel kuulata CD-lt teksti ja täita töövihikus ülesanne. Õpiku esimeses osas on vaja teha kolm arvutiesitlust, üks neist teemal „Kadriori kui kultuuri- ja puhkekeskus“ (Siirak 2015: 43). Õpiku teises osas palub autor koostada kaks arvutiesitlust, ühe e-kirja ja teha kuulamisülesandeid.

Aino Siiraku 2016. aastal ilmunud 9. klassi õpiku 1. ja 2. osas on võimalik kuulata tekste CD-lt ja täita ülesanded töövihikus. Õpiku esimeses osas luges töö autor kokku 33 kuulamisülesannet, kaks esitluse ja kaks e-kirja koostamist. Õpiku teises osas on 41 kuulamisülesannet ja lisaks on vaja koostada kaks esitlust.

Malle Rüütli ja Ele Viilipuse 2007. aastal Koolibri kirjastuselt ilmunud 10. klassi õpik pakub lisaks kuulamisülesannetele otsida internetist infot, näiteks „Leidke ajakirja Eesti Loodus kodulehelt uusimat infot ohustatud liikide kohta Eestis. Kirjutage välja vähemalt kolm liiki igast kategooriast“ (Rüütli, Viilipus 2007: 184).

Malle Rüütli ja Ele Viilipuse 2008. aastal Koolibri kirjastuselt ilmunud 11. klassi õpikus on mõned kuulamisülesanded. Autorid soovivad, et õpilased lavastaksid rühmas kuuldemängu ja salvestaksid selle ning kuulaksid intervjuud. Töövihikus on palju

kuulamisülesandeid erinevatel teemadel, kus tuleb täita lünki, tabel, tõmmata maha sõnu, mida tekstis ei räägitud.

Malle Rüütli ja Ele Viilipuse 2009. aastal Koolibri kirjastuselt ilmunud 12. klassi õpikus on lisaks rohketele kuulamisülesannetele kaheksa ülesannet, kus pakutakse otsida internetist infot näiteks ühe filmi, näitleja, ansambli kohta. Õpiku juurde kuulub ka töövihik, kus on kuulamisülesandeid, mida õpilased saavad täita.

4. – 12. klassi vene õppekeelega koolide eesti keele õpikutest pakuvad mitmekesiseid digiülesandeid Inga Manguse ja Merge Simmuli õpikud. Tunnis on võimalik harjutusi avada QR-koodiga, mis võimaldab kasutada õpilaste isiklikke nutiseadmeid. Kui selline võimalus puudub, siis saab ülesandeid avada ja kuulata arvutiklassis. Lisaks lihtsustab õpetajate tööd autorite koostatud esitlused ja videoklipid.

7. – 9. klasside õpikud toetavad töö autori arvates digipädevuse arendamist minimaalselt ning õpikus olevad ülesanded on ühekülgsed.

Gümnaasiumiastme õpikud sisaldavad piisavalt info otsimise, esitluse koostamise ja kuulamisülesandeid. Töö autor loodab, et tulevikus on kõikides eesti keele kui teise keele õpikutes digiharjutuste valik mitmekesisem, et tekitada õppijais huvi eesti keele õppimise vastu.

4. DIGITAALNE KIRJAOSKUS II, III JA GÜMNAASIUMISASTMES EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPPES

4.1. Küsitluse eesmärgid ja koostamise põhimõte

4.1.1. Küsitluse eesmärgid

Küsitluse eesmärk oli välja selgitada, mil määral kasutatakse Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeelega koolides eesti keele kui teise keele õppes digitehnoloogiat ning kuidas selle kasutamine mõjutab õpilaste eesti keele kui teise keele oskust. Küsitluse teine eesmärk oli välja selgitada õpetajate seisukoht tehnoloogia kasutamisest õppetundides, õpetajate digipädevuse programmi, ja -mudeli teadlikkusest. Kolmas eesmärk oli välja selgitada nii õpilaste kui ka õpetajate digikirjaoskuse tase ning selle vastavus riiklikule õppekavale.

4.1.2. Valim

Ettekavatsetud valimisse kuulusid kolme Ida – Virumaa eesti keelest erineva õppekeelega kooli õpilased. Õpilaste küsitlemiseks valis töö autor ettekavatsetud valimi, kuna oli kindel, et valitavate haridusasutuste direktorid on valmis koostööd tegema.

Autor kasutas kihtvalemit, et selekteerida kõikide Ida-Virumaa üldhariduskoolide hulgast välja eesti keelest erineva õppekeelega koolid. Õpetajate küsitlus saadeti e-kirja teel 19-le eesti keelest erineva õppekeelega üldhariduskoolide direktoritele ja õppealajuhatajatele, kellel paluti edastada veebipõhine küsitlus oma kooli eesti keele kui teise keele õpetajatele.

4.1.3. Mõõtvahendid

Lähtuvalt õppijate digipädevuse mudelist koostas töö autor eraldi küsitlusvormi nii II (vt Lisa 4) ja III kooliastme (vt Lisa 5) kui ka gümnaasiumiastme (vt Lisa 6) õpilastele. Õpetajate küsimustik (vt Lisa 7) koostati lähtudes õpetajate digipädevuse mudelist.

Õpilaste küsimustikus oli üks avatud küsimus, millele küsitleja palus kirjutada õpilasel kooli nimi, et teha üldistusi. Teine küsimus oli n-ö poolavatud ja poolsuletud. Küsitleja soovis teada saada, mis keeles õpilane kodus räägib ning ette oli antud neli vastusevarianti (eesti keeles, vene keeles, eesti ja vene keeles, muu). Kui õpilasele ei sobinud pakutud variant, siis ta sai kirjutada oma vastuse. Oma vastusevariandi pani kirja viis õpilast. Üks õpilane valis pakutud variantide hulgast, kuid lisas juurde veel korea keele. Õpilastel oli aega küsimustikule vastata 15 minutit, õpetajatel 20 minutit. II, III, IV kooliastme

küsimustikus oli kuus põhikategooriat, milles olid suletud küsimused. Iga kategooria sisaldas väiteid, mille hulgast õpilased said valida need laused, mis iseloomustasid nende IKT-alaseid teadmisi ja oskuseid kõige paremini.

Õpetajate küsimustikus oli samuti kuus osa, kuid küsimused lähtusid õpetajate digipädevuse mudelist. Ka õpetajatel oli võimalus valida need laused, mis iseloomustasid nende suhtumist IKT-sse. Küsitleja soovis nii õpilaste kui ka õpetajate küsimustiku lõpus saada tagasisidet selle kohta, kuidas nutiseadmete kasutamine mõjutab õpilaste eesti keele kui teise keele osaoskuseid.

Nii õpilaste kui ka õpetajate küsimustikule vastati elektroonsel kujul. Probleeme ei tekkinud, kuna koolide IKT vahendite olemasolu võimaldas sel viisil küsitlust läbi viia.

Õpilastelt saadud tulemused on esitatud nii sektordiagrammidena kui ka tasapinnaliste kobarlintdiagrammidena. Õpetajate vastuste tulemused on põhiliselt tulpdiagrammidena. Kõik neli küsimustikku on ära toodud käesoleva töö lisades.

4.1.4. Küsitluse läbiviimise protseduur

Küsitlused viidi läbi 2018. aasta veebruarist märtsini.

Töö autor mõtles hästi läbi, milliste Ida-Virumaa koolide õpilaste seas ta soovib küsitluse läbi viia ning mitu kooli peab olema, et saada ülevaade digipädevuse olukorrast. Valitud koolide direktoritele saadeti e-kiri, milles autor küsis luba anonüümse küsitluse läbiviimiseks. Kõigepealt saadi esimese kooli direktorilt positiivne vastus ja õppejuhiga lepiti kokku, et küsitluses osalevad 7. – 12. klassi õpilased. Tänu heale koostööle sujus kõik ladusalt.

Töö autor saatis e-kirja teise üldhariduskooli direktorile, kellelt saadi samuti positiivne vastus. Koostöös õppejuhiga viidi küsitlus läbi 4. – 12. klasside seas.

Kolmanda kooli direktoriga kohtus autor isiklikult ning sai suulise loa õpilaste küsitlemiseks. Koostöös õppejuhiga küsitleti 4. – 9. klassi õpilasi.

Õpilastel paluti küsimustikku kirjutada õppeasutus, kuid õppijaid informeeriti nii suuliselt kui ka kirjalikult sellest, et küsitlus on anonüümne ning haridusasutuse nime on vaja üldistuste tegemiseks.

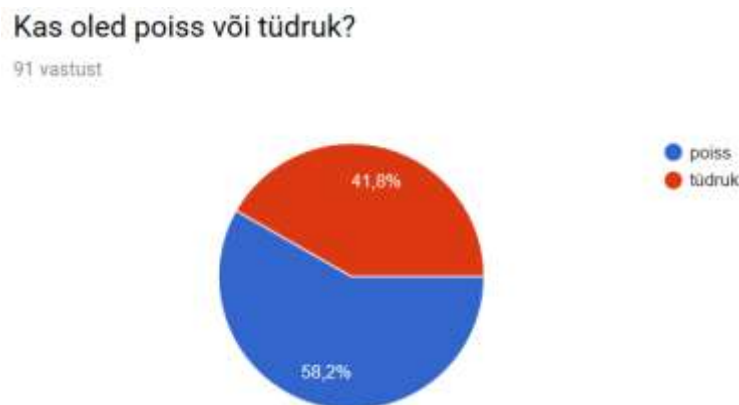
Õpetajate küsitluse läbiviimiseks saatis töö autor 19-le Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeelega koolide õppejuhtidele e-kirja, milles palus jagada küsitluse linki eesti keele kui teise keele õpetajate seas. Mõnedele õpetajatele saatis autor isikliku e-kirja. Küsitluse linki jagati Kohtla-Järve, Jõhvi, Sillamäe, Aseri ja Narva õpetajatele.

4.2. Küsitluses osalejad

4.2.1. Õpilased

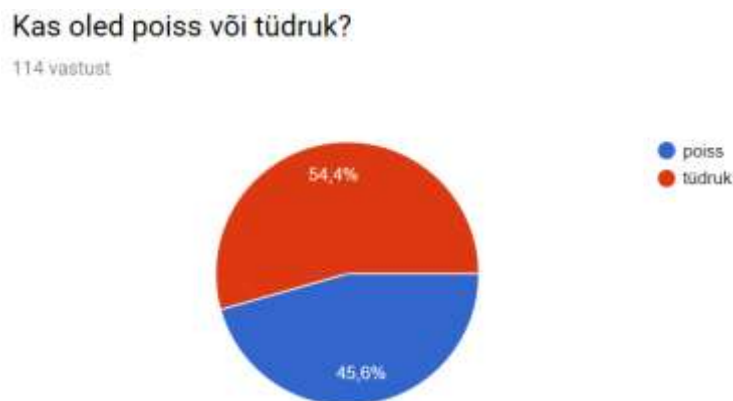
Õpilaste küsimustikule vastas 310 õpilast, neist poisse oli 163 ja tüdrukuid 147.

II kooliastme (4. – 6. klass) küsimustikule vastas 91 õpilast, kelle seas oli kõige rohkem poisse (vt joonis 4).

Joonis 4. II kooliastme küsimustikule vastanute koguarv.

III kooliastme (7. – 9. klass) küsimustikule vastas 114 õpilast, kelle seas oli kõige rohkem tüdrukuid (vt joonis 5).

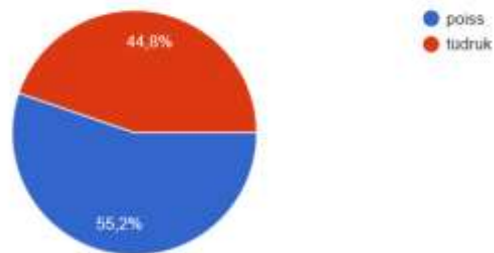

Joonis 5. III kooliastme küsimustikule vastanute koguarv.

IV kooliastme (10. – 12. klass) küsimustikule vastas 105 õpilast, kelle seas oli kõige rohkem poisse (vt joonis 6).

Kas oled poiss või tüdruk?

105 vastust

Joonis 6. IV kooliastme küsimustikule vastanute koguarv.

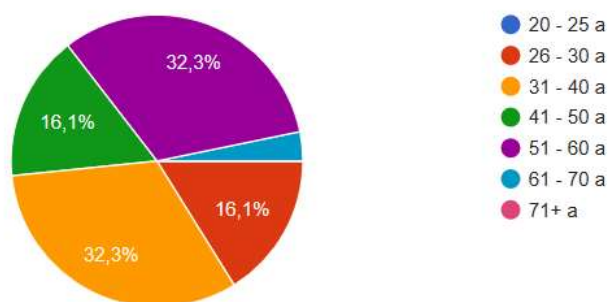
Vaadates vastajate koguarvu, on näha, et kõige rohkem oli vastajate seas poisse.

4.2.2. Õpetajad

Õpetajate küsitlus saadeti 19-le Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeelega koolile. Küsitlusele vastas 31 eesti keelt teise keelena õpetavat pedagoogi 13-st õppeasutusest nii Kohtla-Järvelt, Jõhvist, Aserist, Sillamäelt kui ka Narvast. Aktiivseimad olid gümnaasiumide õpetajad. Vastanute vanusest on näha, et ainult üks õpetaja on vanuses 61 – 70 eluaastat. Äsja ülikoolist tulnuid vastajate seas ei olnud. 31 – 40aastaseid ning 51 ja 60aastaseid õpetajaid on võrdselt. Mõlemast vanuseastmest vastas küsitlusele 10 õpetajat. Võrdselt on ka 26 – 30aastaseid ja 41 – 50aastaseid õpetajaid. Mõlemast vanusegrupist vastas küsitlusele viis õpetajat. Ülevaadet vastanud õpetajate vanusest saab vaadata jooniselt 7.

Teie vanus

31 vastust

Joonis 7. Küsitluses osalenud õpetajate vanus.

4.3. Küsitluse tulemused

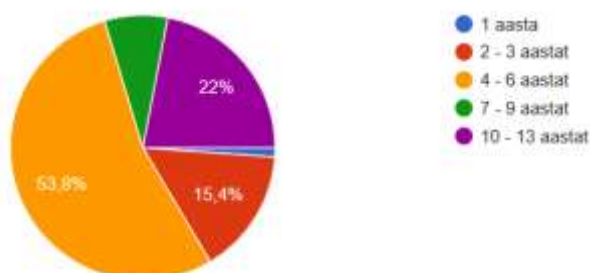
4.3.1. Õpilaste küsitlus

4.3.1.1. II kooliaste (4. - 6. klass)

Esimeses osas *Üldised andmed* said õpilased kõigepealt teha ainult ühe valiku selle klassi ees, milles nad õppisid. Kõige rohkem vastas küsitlusele 6. klassi õpilasi (56%), 4. klassi õpilasi oli 42,9% ja kõige vähem vastanuid oli 5. klasside õpilaste seas (1,1%). Seejärel tuli õpilastel kirjutada etteantud reale oma kooli nimi. Õpilaste kirjapildid on väga erinevad. On neid, kes on oma kooli nime korrektselt kirja pannud, kuid on ka neid, kes on oma kooli nime kõik kokku ja väikese tähega kirjutanud. Üks 6. klassi õpilane kirjutas oma kooli nimetuse asemele *Hästi*, millest võib järeldada, et ta pole aru saanud, mida temalt taheti teada. Teine 6. klassi õpilane kirjutas *Hea kool*, kolmas kirjutas kooli nime vene keeles. Põhiline viga kooli nimetuse kirjutamisel oli täpitähtede puudumine. Küsimusest *Kas oled poiss või tüdruk?* selgus, et kõige rohkem oli vastanute seas poisse (vt joonis 4). Vastustest küsimusele *Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?* (vt joonis 8) selgub, et 49 õpilast 91-st on õppinud eesti keelt 4-6 aastat. Vastustest järeldub, et lapsed ei ole eelkoolieas süsteemse eesti keele õppega kokku puutunud. Eesti keele tunnid on alanud õppekava järgi esimesest klassist. Ainult üks õpilane vastas, et ta on õppinud eesti keelt ühe aasta. 20 õpilast vastas, et on eesti keelt õppinud 10-13 aastat, järelikult on nad eesti keelega kokku puutunud lasteaias.

Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?

91 vastust

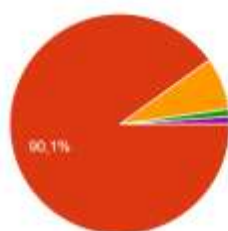

Joonis 8. Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?

Küsimusele *Mis keeles Sa kodus räägid?* (vt joonis 9) oli õpilastel võimalik valida nelja variandi vahel (eesti keeles, vene keeles, eesti ja vene keeles, muu). 82 õpilast vastas, et nende kodune keel on vene keel. Seitsme õpilase kodus räägitakse nii eesti kui ka vene keelt. Üks õpilane vastas, et tema kodune keel on ukraina keel ja ühe lapse kodus räägitakse inglise ja vene keeles.

Mis keeles sa kodus räägid?

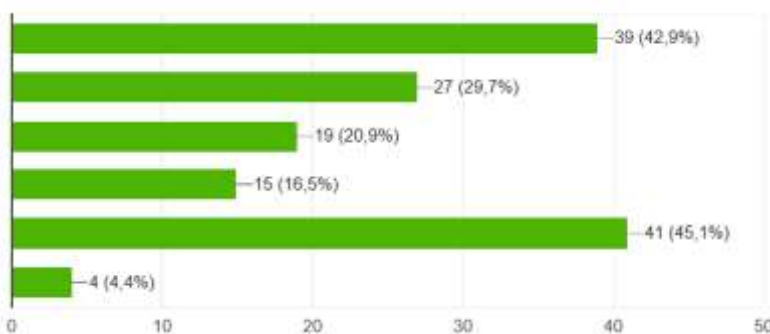
91 vastust

- eesti keeles
- vene keeles
- eesti ja vene keeles
- Ha Yipawhorom
- Inglise ja vene keeles

Joonis 9. 4. – 6. klassi õpilaste kodune keel.

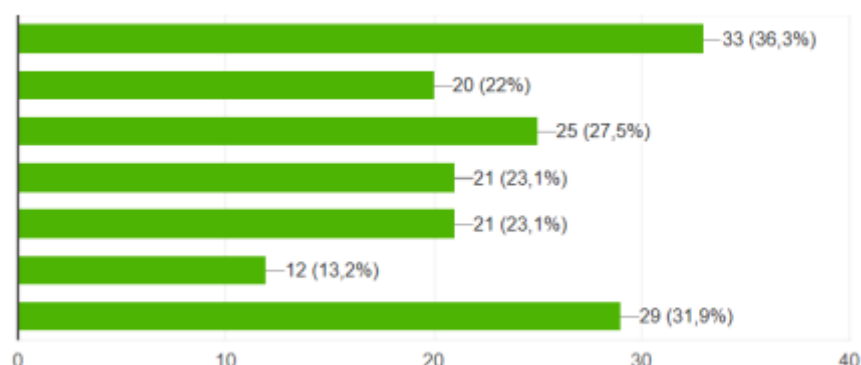
Teises osas *Info otsimine* (vt joonis 10) said õpilased valida kõik need laused, mis käisid nende kohta. Õpilaste vastused on esitatud tasapinnalise lintdiagrammina. Kuuest esitatud lausest vastas kõige rohkem õpilasi (41 õpilast), et nad otsivad internetist infot ainult vene keeles ja siis tõlgivad saadud info eesti keelde. 39 õpilast vastas, et ta oskab internetist otsida eestikeelset infot ja 27 vastanut oskab internetist leitud eestikeelset infot oma sõnadega edasi anda. Neid, kes otsivad infot ainult raamatutest, oli neli.

Joonis 10. *Info otsimine.*

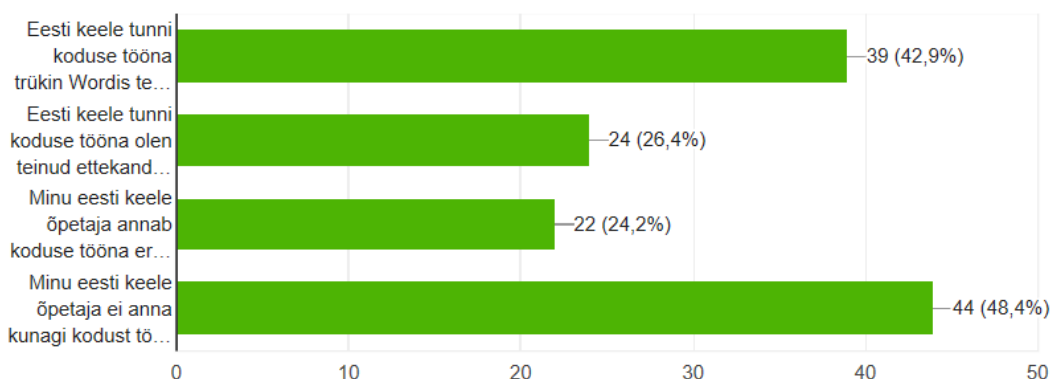
Kolmandas osas *Suhtlemine digikeskkondades* (vt joonis 11) soovis küsitaja teada saada, millistes digikeskkondades õpilased suhtlevad. Ette oli antud seitse lauset, mille hulgast õpilased said valida need laused, mis iseloomustasid nende digisuhtlemist kõige paremini. Esimesele küsimusele *Loen eestikeelseid veebilehekülgi* lisas küsitaja sulgudesse veebikeskkonnad, et õpilastel oleks küsimusest lihtsam aru saada. Sellele küsimusele vastati kõige rohkem (33 õpilast), millest järeldub, et peamiselt loetakse selliseid eestikeelseid veebilehekülgi, nagu Miksike, Eesti keel, Koolielu, Lastekas, Keeleklikk jne. Väga palju oli ka neid (29 õpilast), kes vastas, et ei suhtle digikeskkondades eesti keeles. 25 õpilast on valmis jagama huvitavat internetist leitud veebilehte oma sõpradega. Kahele küsimusele vastas võrdne arv õpilasi (21 õpilast), et nad saadavad eesti keeles e-kirju ja sama palju oli ka neid, kes märkisid, et nad kasutavad internetis digivahendeid selleks, et teha klassikaaslastega rühmatööd. Mõned õpilased (20 õpilast) kirjutavad veebilehel eesti keeles kommentaare ning ainult 12 õpilast vastas, et nad suhtlevad veebikeskkondades eesti

keeles. Veebikeskkondadena oli küsimuse juurde sulgudesse näidetena pakutud Facebook ja eTwinning.

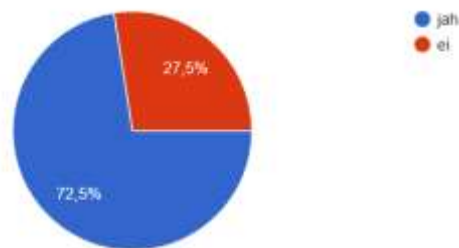
Joonis 11. Suhtlemine digikeskkondades.

Neljandas osas *Koduse töö tegemine nutiseadmega* (vt joonis 12) oli õpilastele ette antud neli lauset, mille seast tuli valida sobivad. 91-st õpilasest peaaegu pooled (44 õpilast) vastasid, et nende eesti keele õpetaja ei jäta kunagi koduseid töid, mis nõuavad interneti kasutamist. Kodused tööd tehakse ära õpiku ja töövihikuga. Kui kodus on vaja arvutiga midagi teha (39 vastanut), siis kasutatakse peamiselt Wordi dokumenti, et trükkida referaati, plakati või kuulutust. Järgmisena valmistatakse koduse tööna ettekanneteks PowerPointi ja Prezi keskkonnas (24 vastanut). Kõige vähem lasevad õpetajad veebikeskkondade (Quizlet, LearningApps jt) kaudu eesti keelt õppida ja harjutada (22 vastanut).

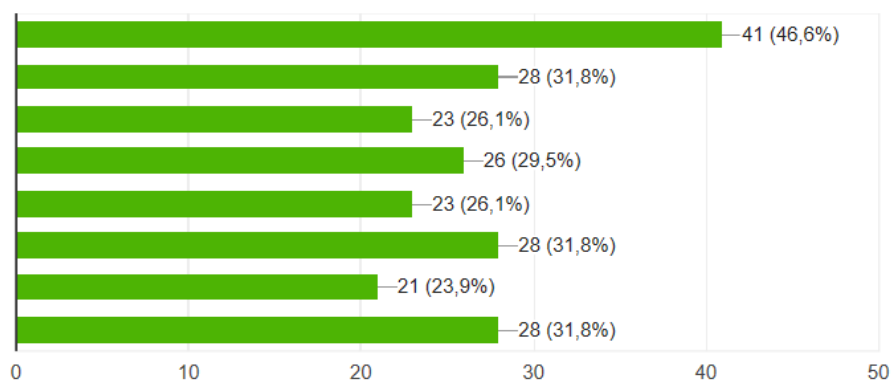
Joonis 12. Koduse töö tegemine nutiseadmega.

Viiendas osas soovis töö autor välja selgitada, mil määral kasutatakse eesti keele kui teise keele tundides nutiseadmeid. Viies osa *Klassitöö nutiseadmega* (vt joonis 13) koosnes kahest küsimusest. Esimese küsimusega taheti välja selgitada, kas eesti keele tundides üldse kasutatakse nutiseadmeid. Selgus, et peamiselt kasutatakse, sest 66 õpilast vastas jaatavalt.

Joonis 13. Kas Sinu eesti keele õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel nutiseadet?

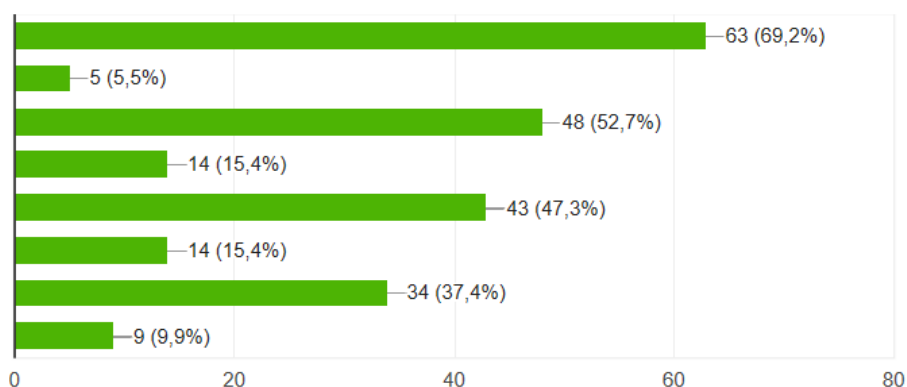
Jaatava vastuse andnud õpilastel tuli vastata ka teisele küsimusele *Kui vastasid eelmisele küsimusele jah, siis milline lause on Sinu eesti keele tunni kohta?* (vt joonis 14), milles oli kaheksa lauset. Lausetega sooviti täpsemalt teada saada, milliseid veebikeskkondi õpetajad eesti keele kui teise keele tundides nutiseadmetega kasutavad ja mis eesmärgil nad seda teevad. Kuigi teine küsimus eeldas, et sellele vastavad ainult eelmisele küsimusele jaatava vastuse andnud õpilased, vastasid teisele küsimusele ka need, kes olid eelnevalt eitavalt vastanud, sest teise küsimuse vastajaid oli kokku 88. Õpilaste (41 vastanut) vastustest selgub, et kõige rohkem viiakse eesti keele tundides läbi interaktiivseid viktoriine Kahooti või Quizalize'i keskkonnas. 28 õpilast vastas võrdselt kolmele küsimusele, et tundides tehakse nutiseadmega rühmatööd, vaadatakse eestikeelseid multifilme, videoid või mängufilme. Lisaks lubavad eesti keele õpetajad nutiseadmes kasutada sõnaraamatuid (26 vastanut), otsida internetist infot (23 vastanut) ja teha interaktiivseid harjutusi (23 vastanut). Kõige vähem kuulatakse tundides eestikeelset muusikat (21 vastanut).

Joonis 14. Nutiseadme kasutamine 4. – 6. klassi õpilaste eesti keele kui teise keele tunnis.

Kuuendas osas *Nutiseadmega õppides* (vt joonis 15) paluti õpilastel hinnata oma eesti keele nelja osaoskust. 63 õpilast 91-st märkis, et nutiseadmega õppides oskab ta paremini eesti keeles lugeda, vaid viis õpilast märkis, et nutiseade ei ole aidanud tal paremaks lugejaks saada. 48 õpilast tundis, et nutiseadmed on aidanud tal eesti keelt paremini rääkima õppida. 14 õpilast olid arvamusel, et nutiseadmed ei ole rääkimis- ja kirjutamisoskusele kaasa aidanud. Nad tunnevad, et teevad kirjutamisel palju vigu. 43 õpilast leidis, et

nutiseadme abil on nende kirjalik eesti keel korrektsemaks muutunud. Nutiseadmed aitavad õpilastel suulisest kõnest paremini aru saada (34 vastanut), kuid on ka neid (9 vastanut), kes leidis, et nutiseadmed ei ole aidanud kaasa nende eesti keele suulisest kõnest arusaamisele.

Joonis 15. Eesti keele õpe nutiseadmega 4. – 6. klassides ja selle mõju osaoskustele.

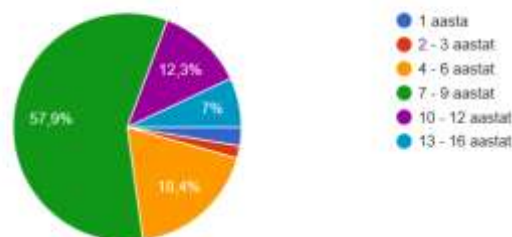
4.3.1.2. III kooliaste (7. - 9. klass)

Esimeses osas *Üldised andmed* tuli õpilastel kõigepealt valida etteantud klasside hulgast see klass, milles ta õpib. Kõige rohkem vastas küsitlusele 8. klassi õpilasi (46,5%), 9. klassi õpilasi oli 30,7% ja kõige vähem vastanuid oli 7. klasside õpilaste seas (22,8%). Seejärel tuli õpilastel kirjutada etteantud reale oma kooli nimi. Õpilaste trükitud kirja-pildid oma kooli ametlikust nimetusest on erinevad. Vastuste hulgas on nii korrektse kirja-pildiga kooli nimesid kui ka lühendamisi. Nimetuste lühendamisi on kõige rohkem 7. klasside poiste seas (4 õpilast, neist 1 tüdruk) ja kahe 8. klassi õpilase seas (1 poiss ja 1 tüdruk). Üks 7. klassi poiss kirjutas oma kooli ametliku nime asemel *Дружелюбная, лучшая!*, kuid sellest pole midagi, kui ta soovis oma kooli just nii iseloomustada. Sõnas *gümnaasium* pakuti erinevaid variante, nt *Gümnaasia*, *Güümnasium*. Kaks 9. klassi õpilast ei tahtnud oma õiget kooli kirja panna, vaid panid teise kooli nime, millest küsituleja teeb järelduse, et eelpool nimetatud noormehed pole veel oma uue kooli nimega ära harjunud. Õpilastel tulid sisse ka näpuvead, nt *Vent Guumnasium*, *ene Gümnaasium*. Kooli nimetamine oli anonüümne ja õpilased olid sellest teadlikud.

Küsimusest *Kas oled poiss või tüdruk?* selgus, et vastanute seas oli kõige rohkem tüdrukuid (vt joonis 5). Küsimusele *Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?* (vt joonis 16) vastas 66 õpilast, et nad on seda teinud 7 – 9 aastat ehk siis alates esimesest klassist. 4 – 6 aastat eesti keelt õppinuid oli 21, 14 õpilast vastas, et on eesti keelt õppinud 10 – 12 aastat ning vaid 8 vastas, et 13 – 16 aastat. Vastanute seas oli ka neid, kes polnud eesti keele õppimisega nii tihedalt kokku puutunud. Ühe aasta on eesti keelt õppinud kolm õpilast ja 2 – 3 aastat kaks õpilast.

Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?

114 vastust

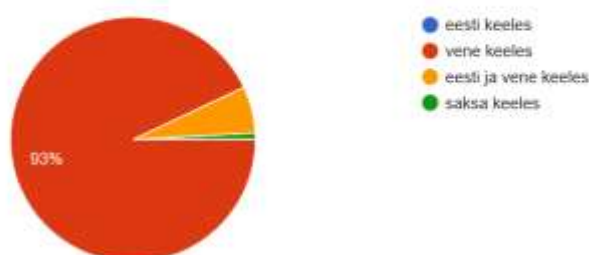

Joonis 16. Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?

Küsimusele *Mis keeles Sa kodus räägid?* (vt joonis 17) oli õpilastel võimalik valida nelja variandi vahel (eesti keeles, vene keeles, eesti ja vene keeles, muu). 106 õpilase (93%) kodune keel on vene keel, nii eesti kui ka vene keeles kõneletakse 7 lapse (6,1%) kodus ning üks õpilane (0,9%) valis *muu* ning kirjutas, et tema kodune keel on saksa keel.

Mis keeles sa kodus räägid?

114 vastust

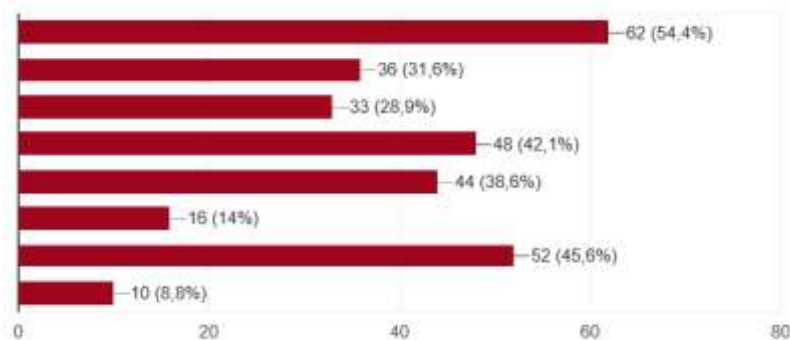

Joonis 17. 7. – 9. klassi õpilaste kodune keel.

Lisaks otsustas 6 õpilast samuti vastata nii etteantud variandile kui ka lisada juurde oma variandi. Nii kirjutas 6 õpilast oma variandid, nagu näiteks *vene keeles* (2 õpilast), *все говорят на русском* (1 õpilane), *та рэгин vene keel* (1 õpilane), *рашн лангрич* (1 õpilane), *korea* (1 õpilane). Sellele küsimusele vastamine näitab seda, et õpilased ei olnud aru saanud, kuidas nad peavad küsimusele vastama.

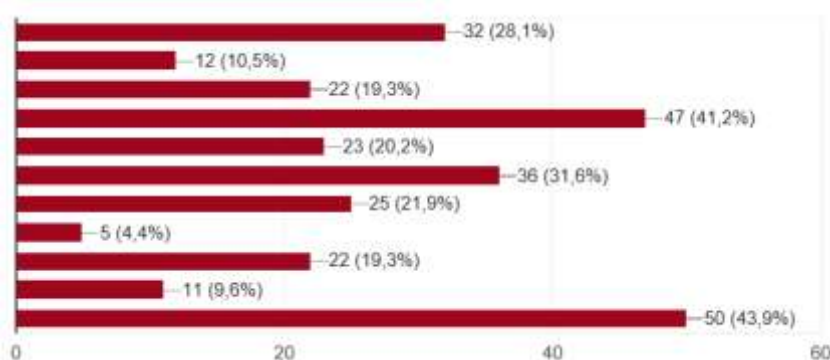
Teises osas *Info otsimine* (vt joonis 18) said õpilased valida kõik need laused, mis käisid nende kohta. Õpilaste vastused on esitatud tasapinnalise lintdiagrammina. Kaheksast pakutud lausest vastas kõige rohkem õpilasi (62 õpilast), et nad oskavad internetist märksõnu sisestades otsida eestikeelset infot. Suur osa on ka neid vastanud (45,6%), kes otsivad internetist infot ainult vene keeles ja siis tõlgivad selle eesti keelde. Paljud õpilased (48 õpilast) leiavad internetist eestikeelse info ja kopeerivad selle kas oma referaati või esitlusesse. 38,6% õpilastest jälgib, et nende töödes ei oleks plagiaati ning selle vältimiseks kirjutavad nad alati eesti keeles leitud info juurde allika, kust see info on pärit ning kes on autor. 31,6% õpilastest oskab internetist leitud infot kriitiliselt hinnata ja oma

sõnadega ümber jutustada. Erinevaid eestikeelseid infoallikaid oskab võrrelda, vastandada ja lõimida 28,9% vastanuist. Digitaalseid eestikeelseid materjale on loonud 14% vastanud õpilastest ning vaid 10 õpilast otsib infot ainult raamatutest.

Joonis 18. Info otsimine.

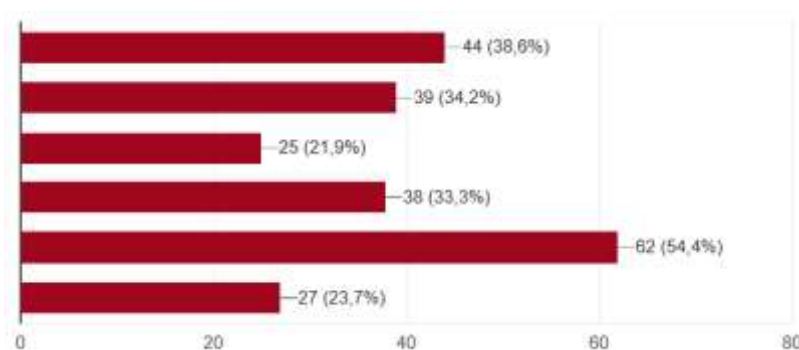
Kolmandas osas *Suhtlemine digikeskkondades* (vt joonis 19) soovis küsitleja teada saada, millistes digikeskkondades õpilased suhtlevad. Õpilased said valiku teha 11 küsimuse seast. Eesti keeles 7. – 9. klassi õpilased (43,9%) ei suhtle, sest kõige rohkem vastuseid anti selle küsimuse kohta. Klassikaaslastega (41,2%) tehakse ühistööd erinevaid digivahendeid kasutades (rühmatöö, viki). 31,6% vastanuist saadab eesti keeles e-kirju ja 21,9% tekstisõnumeid. Koostöös kaasõpilastega on 20,2% vastanuist loonud eesti keeles interaktiivseid digitaalseid materjale (viki, dokument, mäng). Võrdselt (19,3%) on vastatud kahele küsimusele. Neist esimesega sooviti teada saada, kas õpilased jagavad oma sõpradega internetist leitud huvitavaid eestikeelseid veebilehti, ja teisega, kas veebikeskkondades (Facebook, eTwinning) suheldakse eesti keeles. 12 õpilast kirjutab veebilehel eesti keeles kommentaare, 11 õpilast on loonud eesti keeles veebipõhise koostöökeskkonna ning viis õpilast 114-st vastas, et nad kirjutavad eesti keeles blogipostitusi.

Joonis 19. Suhtlemine digikeskkondades.

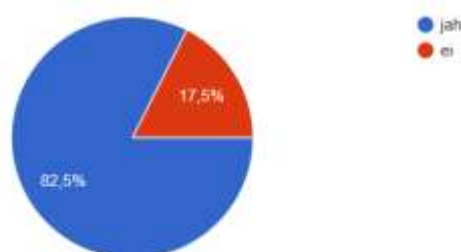
Neljandas osas *Koduse töö tegemine nutiseadmega* (vt joonis 20) oli õpilastele ette antud kuus lauset, mille seast tuli valida sobivad. 114-st õpilasest 62 (54,5%) vastas, et nende eesti keele õpetaja ei anna kunagi kodust tööd internetis ning õppimine toimub ainult õpiku ja töövihikuga. Kui kodus on vaja arvutiga midagi teha (38,6% vastanuist), siis

tavaliselt koostatakse Wordis referaate või loovtööd. Teise ülesandena, mida õpetajad paluvad õpilastel (34,2%) kodus teha, on esitluse koostamine PowerPointis või Prezi keskkonnas. Küsitlusest selgus (33,3%), et kodus lastakse õpiku materjalile lisaks otsida internetist infot. On õpilasi (23,7%), kellele ei meeldi kodus eesti keelt nutiseadmega õppida, ja on neid (21,9%), kellele õpetajad jätavad kodus erinevaid veebikeskkondi (Quizlet, LearningApps), et toetada õpilaste eesti keele õpet erinevate interaktiivsete ülesannetega.

Joonis 20. Koduse töö tegemine nutiseadmega.

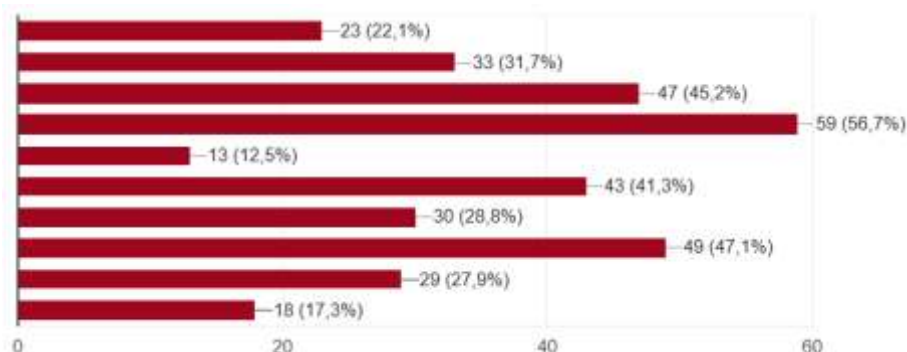
Viiendas osas soovis töö autor välja selgitada, mil määral kasutatakse eesti keele kui teise keele tundides nutiseadmeid. Viies osa *Klassitöö nutiseadmega* koosnes kahest küsimusest. Kõigepealt tuli vastata küsimusele *Kas Sinu õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel (nutitelefon, tahvelarvuti, lauaarvuti) nutiseadet?* 94 õpilast 114-st vastas jaatavalt (vt joonis 21).

Joonis 21. Kas Sinu eesti keele õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel nutiseadet?

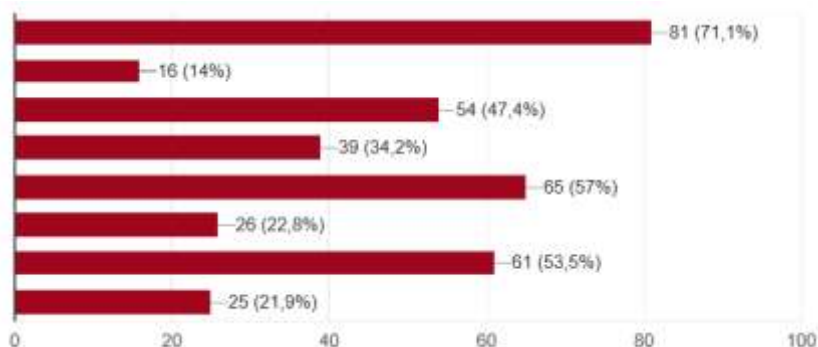
Teisele küsimusele *Kui vastasid eelmisele küsimusele jah, siis milline lause on Sinu eesti keele tunni kohta?* (vt joonis 22) vastas 114-st õpilasest 104 ehk siis 10 õpilast rohkem, kui eelneva küsimusega eeldati. Kõige rohkem (56,7%) anti vastuseid küsimusele, millest on näha, et eesti keele õpetajad lubavad tundides nutiseadmetes kasutada erinevaid sõnaraamatuid (www.eki.ee, www.keeleeveeb.ee jt). 47,1% õpilastest vastas, et eesti keele tundides vaadatakse eestikeelseid videoid või mängufilme. Vastuste arvu poolest kolmandana (45,2%) valiti lause, millest selgub, et tundides lubavad õpetajad otsida eestikeelset infot. Tundides vaadatakse multafilme (41,3%), tehakse rühmatöid (31,7%), kuulatakse eestikeelset muusikat (28,8%) ja autentseid tekste (27,9%). 23 õpilast (22,1%) märkis, et

õpetajad paluvad neil tunnis osaleda interaktiivsetes viktoriinides (Kahoot, Quizalize). Uudiseid ja ajalehti loetakse tunnis vähe. Vastuse sellele lausele andis 18 (17,3%) õpilast. Kõige vähem kasutatakse eesti keele kui teise keele tundides nutiseadmeid interaktiivsete harjutuste tegemisel (12,5%).

Joonis 22. Nutiseadme kasutamine 7. – 9. klassi õpilaste eesti keele kui teise keele tunnis.

Kuuendas osas *Nutiseadmega õppides* (vt joonis 23) paluti õpilastel hinnata oma eesti keele nelja osaoskust. 7. – 9. klassi õpilased on arvamusel, et nutiseadmed arendavad kõige rohkem lugemisoskust. Sellisel seisukohal on 71,1% vastanuist. 57% õpilastest tunneb, et nende korrektne eesti keeles kirjutamise oskus on paranenud. 61 õpilast on ära märkinud, et nad saavad paremini aru suulisest eestikeelsest kõnест. Rääkimisoskusele ei ole nutiseadmed märgatavat mõju avaldanud, vaid 54 õpilast tundis, et nad oskavad paremini eesti keeles rääkida. 39 õpilast leidis, et nutiseadmete kasutamine ei ole aidanud kaasa eesti keeles rääkimisele. Paljud teevad endiselt kirjutamisel vigu (22,8%), suulisest kõnест arusaamisele ei ole see kaasa aidanud (21,9%) ning kuigi paljud tundsid, et nutiseadmete kasutamine keeleõppes parandab nende lugemisoskust, on ka neid (14%), kes väitsid, et nad ei oska eesti keeles paremini lugeda.

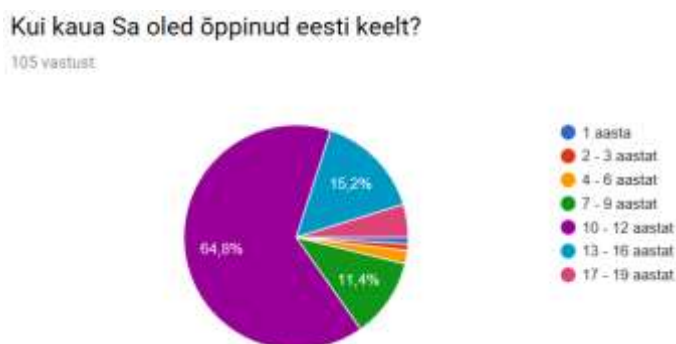
Joonis 23. Eesti keele õpe nutiseadmega 7. – 9. klassides ja selle mõju osaoskustele.

4.3.1.3. IV kooliaste (10. - 12. klass)

Esimeses osas *Üldised andmed* tuli õpilastel ära märkida, mitmendas klassis nad õpivad. Gümnaasiumiastmes oli kõige rohkem vastanuid 10. klasside hulgas (52,4%), 12. klassi

õpilasi oli 30,5% ja kõige vähem vastanuid oli 11. klasside seas (17,1%). Kokku vastas küsitlusele 105 õpilast. Oma kooli kirjutamisega gümnaasiumiastme õpilastel raskuseid ei tekkinud, kuid mõned hooletusvead, nt sõna *vene* kirjutamisel, tulid sisse. Üks 10. klassi poiss kirjutas *Veme* ja 12. klassi tüdruk *Vewne*. Eksiti ka sõnaga gümnaasium. Kolm 10. klassi ja kolm 12. klassi õpilast kirjutasid *Gumnaasium*. Sõna kirjutamisel eksisid kõige rohkem tüdrukud (10. klassist kaks tüdrukut ja üks poiss; 12. klassist kaks tüdrukut ja üks poiss). Sama kirja pildiga, kuid väikese algustähega kirjutas üks 12. klassi poiss. Võrreldes eelnevate kooliastmetega, on gümnaasistide kirjutamisoskus eesti keeles parem: oma kooli nime osatakse õigesti kirjutada.

Küsimusest *Kas oled poiss või tüdruk?* selgus, et vastanute seas oli 58 (55,2%) poissi ja 47 (44,8%) tüdrukut (vt joonis 6). Küsimusele *Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?* (vt joonis 24) vastati kõige rohkem (64,8%), et eesti keelt on õpitud 10 – 12 aastat ehk siis alates 1. klassist. 16 õpilast vastas, et nad on õppinud eesti keelt 13 – 16 aastat, 12 õpilast vastas 7 – 9 aastat. Vähe oli neid (5 õpilast), kelle vastustest võib välja lugeda, et nad on alustanud keeleõpet lasteaias ning õppinud eesti keelt 17 – 19 aastat. Kaks õpilast märkis, et nad on õppinud eesti keelt 4 – 6 aastat, üks õpilane valis vastuse 2 -3 aastat ja üks õpilane ühe aasta.

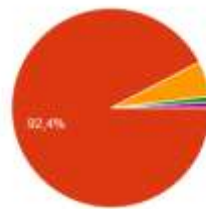

Joonis 24. *Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?*

Küsimusele *Mis keeles Sa kodus räägid?* (vt joonis 25) oli õpilastel võimalik valida nelja variandi vahel (eesti keeles, vene keeles, eesti ja vene keeles, muu). 105-st õpilasest 97 vastas, et nende kodune keel on vene keel. Kuue gümnaasisti kodus räägitakse nii eesti kui ka vene keeles, ühe õpilase koduseks keeleks on ukraina keel ja ühe õpilase kodus räägitakse nii eesti, vene kui ka inglise keeles.

Mis keeles sa kodus räägid?

105 vastust

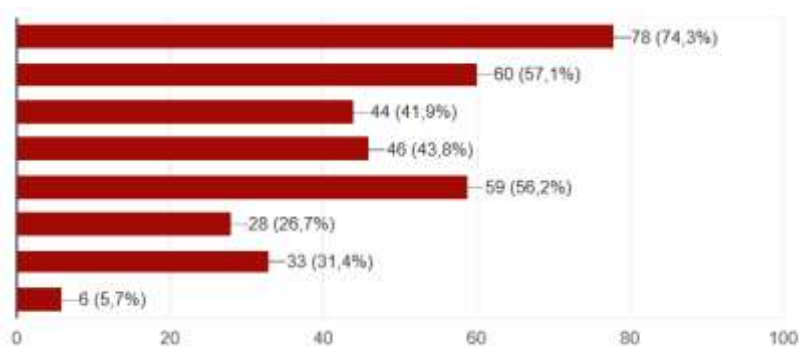

- eesti keeles
- vene keeles
- eesti ja vene keeles
- eesti, vene ja inglise keeles
- Ukraina keeles

Joonis 25. 10. – 12. klassi õpilaste kodune keel.

Kuus õpilast oli valinud vastusevariandi *muu*. Neist kolm kirjutas uuesti välja, et nende kodune keel on vene keel, üks õpilane pani vastuse asemele kriipsu, üks kirjutas ukraina keeles ning üks, et tema kodus räägitakse eesti, vene ja inglise keeles.

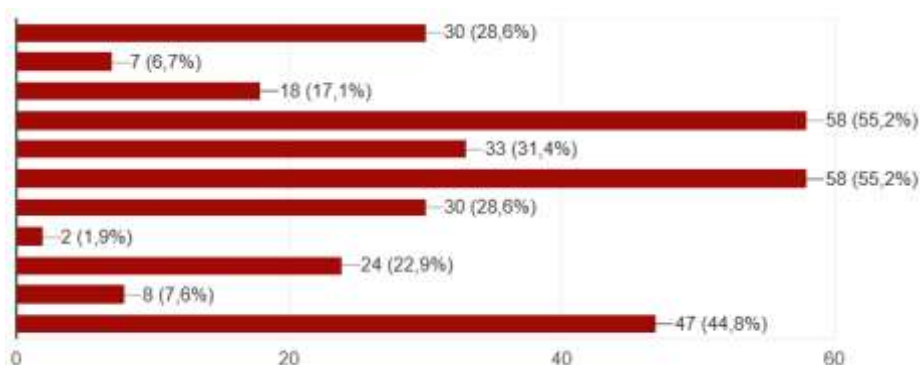
Teises osas *Info otsimine* (vt joonis 26) said õpilased valida kõik need laused, mis käisid nende kohta. Õpilaste vastused on esitatud tasapinnalise lintdiagrammina. Kaheksast pakutud lausest vastas kõige rohkem õpilasi (74,3%), et nad oskavad internetist märksõnu sisestades otsida eestikeelset infot. Üle poole õpilastest (57,1%) oskab internetist leitud eestikeelset infot kriitiliselt hinnata ja oma sõnadega ümber jutustada. 56,2% on neid gümnasiste, kes kirjutavad internetist leitud eestikeelsele materjalile alati juurde allika, et vältida plagiaati. Küllaltki palju on ka neid gümnasiste (43,8%), kes internetist leitud info kopeerivad oma referaati, esitlusesse või uurimistöösse. Natuke alla poole (41,9%) oskab erinevaid eestikeelseid infoallikaid võrrelda, vastandada ja lõimida. Vastustest selgub, et teatud osa õpilasi (31,4%) kasutab traditsioonilist meetodit, st loeb infot oma emakeeles ja seejärel tõlgib selle eesti keelde. Vähesed (26,7%) on loonud eesti keeles digitaalset materjali. Raamatutest otsib infot kuus õpilast.

Joonis 26. Info otsimine.

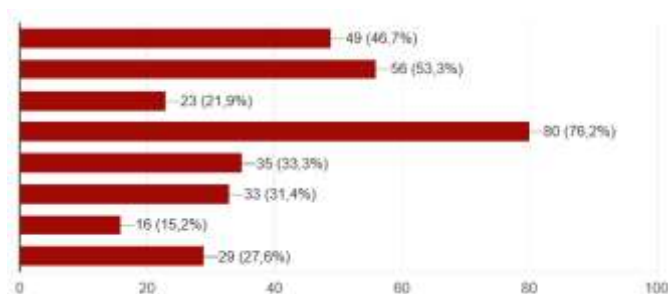
Kolmandas osas *Suhtlemine digikeskkondades* (vt joonis 27) soovis küsitaja teada saada, millistes digikeskkondades õpilased suhtlevad ning milliseid digikeskkondi nad kasutavad. Õpilased said valiku teha 11 küsimuse seast. Võrdselt vastati kahele küsimusele (55,2%). Esimesest vastusest ilmnas, et digivahendeid kasutatakse selleks, et teha klassikaaslastega ühistööd (rühmatöö, viki). Teisest vastusest selgub, et õpilased saadavad väga

palju eestikeelseid e-kirju. Väga palju on neid õpilasi (44,8%), kes üldse ei suhtle digikeskkondades eesti keeles. 31,4% õpilastest on loonud koostöös kaasõpilastega eesti keeles interaktiivseid digitaalseid materjale. Võrdset (28,6%) kasutatakse nii eestikeelseid veebilehekülgi (Miksike, Eesti keel, Koolielu, Lastekas, Keeleklikk, LeMill jt) kui ka saadetakse eesti keeles tekstisõnumeid. Veebikeskkondades suhtleb eesti keeles 24 õpilast, 18 õpilast jagab internetist leitud huvitavat eestikeelset veebilehte sõbraga, veebipõhiseid koostöökeskkondi on eesti keeles loonud 105-st vastanust kaheksa ning blogipostitusi kirjutab eesti keeles vaid kaks õpilast.

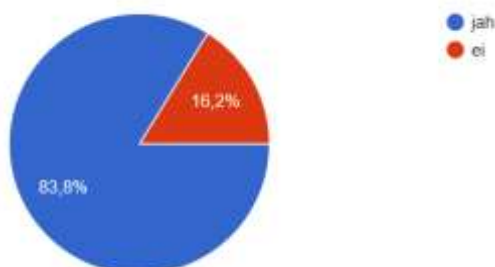
Joonis 27. Suhtlemine digikeskkondades.

Neljandas osas *Koduse töö tegemine nutiseadmega* (vt joonis 28) oli õpilastele ette antud kaheksa lauset, mille seast tuli valida sobivad. 105-st õpilasest 80 vastas, et eesti keele koduse töö tegemisel kasutavad nad veebisõnastikke. Üle poole (53,3%) vastas, et koduse tööna tuleb neil teha ettekandeid (PowerPoint, Prezi) ning natuke alla poole (46,7%) märkis Wordis teksti trükkimist (referaat, uurimistöö). 35 õpilast märkis, et kasutab internetti eelkõige õpetatava teema kohta lisainfo otsimiseks. 33 õpilase vastusest selgub, et nende eesti keele õpetaja ei anna kunagi kodust tööd, mis eeldab digitehnoloogia kasutamist. Traditsiooniliselt tehakse koduseid töid õpiku ja töövihikuga. 27,6% vastanud gümnasistidest on eesti keele tunniks loonud digitaalset sisu (lühifilmi, veebilehe) erinevates keskkondades. On õpetajaid, kes jagavad oma õpilastele (21,9%) veebipõhiseid keskkondi ning aitavad sellega kaasa õpilaste keeleoskuse parendamisele. 16 õpilast on vastanud, et talle ei meeldi kodus nutiseadmega eesti keelt õppida.

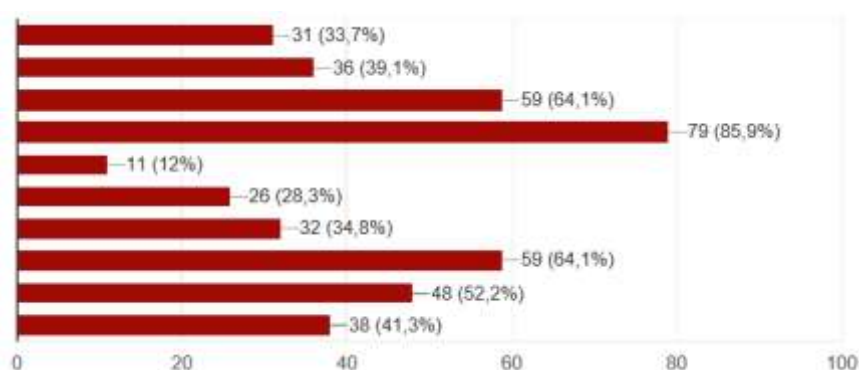
Joonis 28. Koduse töö tegemine nutiseadmega.

Viiendas osas soovis töö autor välja selgitada, mil määral kasutatakse eesti keele kui teise keele tundides nutiseadmeid. Viies osa *Klassitöö nutiseadmega* koosnes kahest osast. Kõigepealt tuli vastata küsimusele *Kas Sinu õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel (nutitelefon, tahvelarvuti, lauaarvuti) nutiseadet?* 88 õpilast 105-st vastas jaatavalt (vt joonis 29).

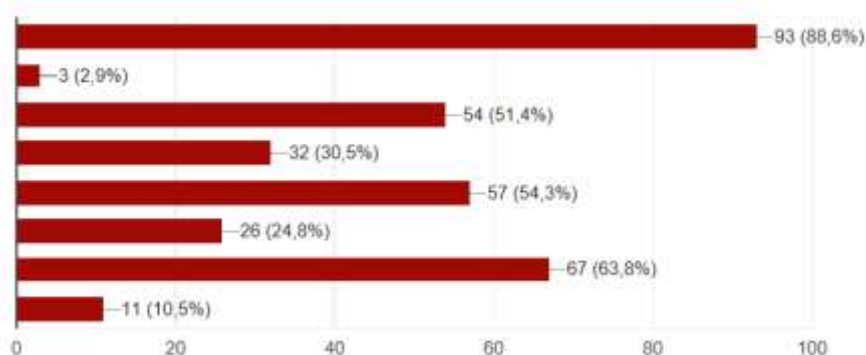
Joonis 29. *Kas Sinu eesti keele õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel nutiseadet?*

Teisele küsimusele *Kui vastasid eelmisele küsimusele jah, siis milline lause on Sinu eesti keele tunni kohta?* (vt joonis 30) vastas 105-st õpilasest 92 ehk siis 13 õpilast rohkem, kui eelneva küsimusega eeldati. Õpilaste (85,9%) vastustest selgub, et kõige rohkem lubavad eesti keele õpetajad kasutada tundides veebisõnastikke. Kahele lausele oli võrdne arv vastajaid (64,1%). Õpilased vastasid, et eesti keele tundides nad vaatavad eestikeelseid videoid või mängufilme ning otsivad internetist infot. Natuke üle poole (52,2%) vastas, et tunnis palub õpetaja neil kuulata autentseid tekste (raadiosaateid, telesaateid). Eesti keele tundides loetakse nutiseadmeis uudiseid või ajalehti (38 vastanut), tehakse rühmatöid (36 vastanut), kuulatakse eestikeelset muusikat (32 vastanut), osaletakse interaktiivsetes viktoriinides (31 vastanut), vaadatakse multafilme (26 vastanut). Interaktiivseid harjutusi tehakse eesti keele tunnis vaid 11 õpilase arvates.

Joonis 30. *Nutiseadme kasutamine 10. – 12. klassi õpilaste eesti keele kui teise keele tunnis.*

Kuuendas osas *Nutiseadmega õppides* (vt joonis 31) hindasid gümnasistid oma eesti keele nelja osaoskust. Kõige rohkem tuli välja see, et digitehnoloogia kasutamine eesti keele kui teise keele õppes parandab õpilaste (88,6%) lugemisoskust. Kolm õpilast märkis, et nad ei oska paremini lugeda. 63,8% õpilastest saab paremini aru eestikeelsest suulisest kõnest. 54,3% oskab eesti keeles korrektselt kirjutada. Rääkimisoskuse paranemist on märganud 54 õpilast. 32 õpilast leidis, et digitehnoloogia ei ole aidanud neil arendada eesti keeles rääkimise oskust. 24,8% teeb eesti keeles kirjutamisel väga palju vigu. 11 õpilast vastas, et tehnoloogia ei ole aidanud neil paremini suulisest kõnest aru saada.

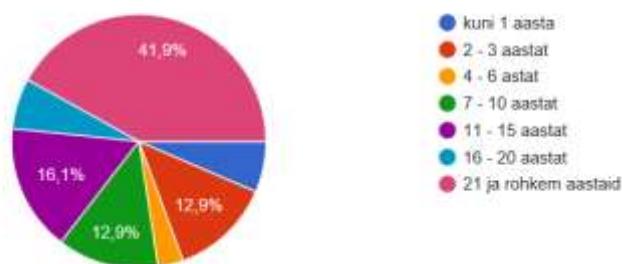
Joonis 31. Eesti keele õpe nutiseadmega 10. –12. klassides ja selle mõju osaoskustele.

4.3.2. Õpetajate küsitlus

Küsitluse esimeses osas *Andmed vastaja kohta* tuli õpetajatel kõigepealt kirjutada õppeasutus. Õpetajaid oli eelnevalt küsitluse avalehel teavitatud, et haridusasutus, mille nad küsitlusse kirjutavad, on anonüümne. Teatavasti on paljud eesti keele kui teise keele õpetajad seotud mitme haridusasutusega ja seetõttu palus küsituleja kirjutada selle haridusasutuse nime, mille kaudu õpetaja küsitluse sai. Üks õpetaja pole arvatavasti aru saanud, mida ta pidi kirjutama ja nii kirjutas ta õppeasutuse kohale klassid, milles ta õpetab. Järgmisena tuli õpetajatel valida etteantud nimekirjast kõik klassid (4. - 12. klass), milles nad õpetavad. Enamus õpetajaid (54,8%) õpetab 8. klassis, 38,7% õpetab 5. klassis, võrdselt (35,5%) õpetatakse nii 4. kui ka 6. klassis, võrdselt (29%) õpetatakse 7. ja 9. klassis, kaheksa vastanut õpetab 10. klassis ning võrdne arv õpetajaid (7 õpetajat) õpetab 11. ja 12. klassis. Vanuse järgi töötab koolides kõige rohkem 31 – 40 ja 51 – 60aastaseid õpetajaid (vt joonis 7). Vastanute seas on palju staažikaid õpetajaid (41,9%), kelle töökogemus jäi vahemikku 21 ja rohkem aastat. Viis õpetajat on õpetanud eesti keelt teise keelena 11 – 15 aastat. 2 – 3 ja 7 – 10 tööstaažiga õpetajaid oli võrdselt (12,9%). Kaks õpetajat märkis, et nad on töötanud 16 – 20 aastat ja kaks õpetajat on töötanud kuni ühe aasta, vaid üks õpetaja on töötanud 4 – 6 aastat. Vastanute tööstaažist eesti keele kui teise keelena annab ülevaate joonis 32.

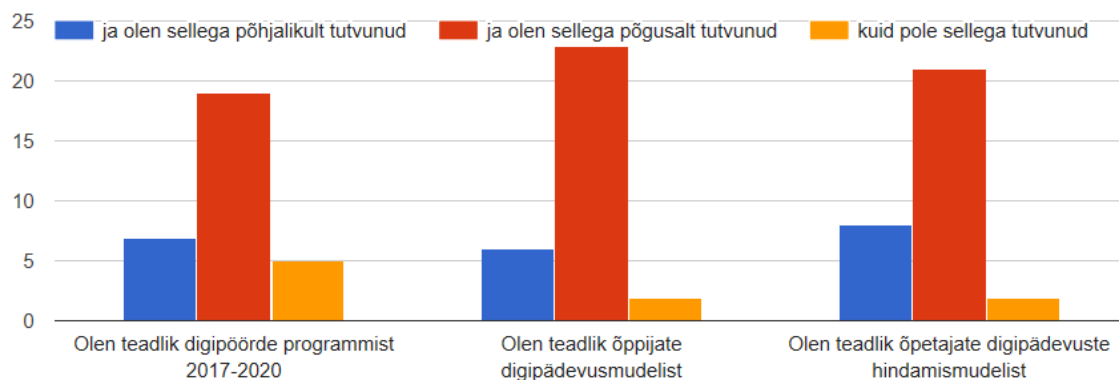
Kui kaua Te olete õpetanud eesti keelt teise keelena?

31 vastust

Joonis 32. Pedagoogide tööstaaz eesti keele kui teise keele õpetajana.

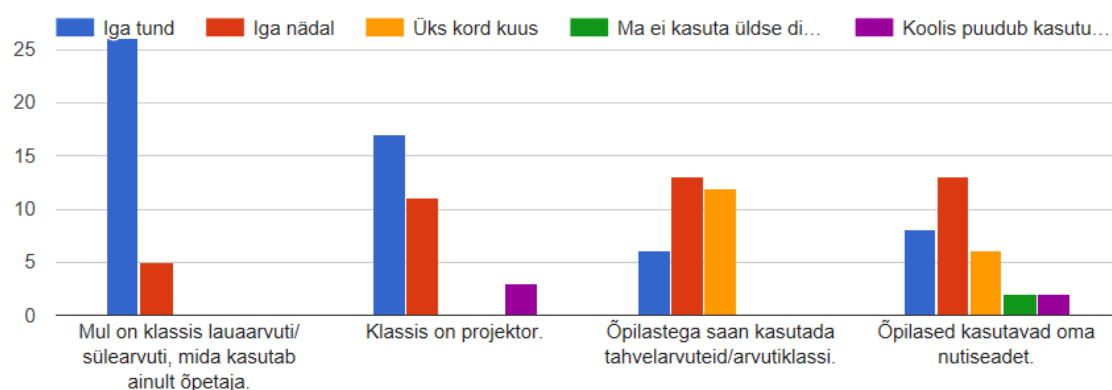
Küsitluse teises osas *Digipädevus* (vt joonis 33) soovis töö autor teada saada, kas õpetajad on teadlikud digipöörde programmist 2017 – 2020, õppijate ja õpetajate digipädevusmudelist. Saadud vastused on esitatud tulpdiaagrammina. 19 õpetajat vastas, et nad on digipöördeprogrammiga põgusalt tutvunud, 7 õpetajat on selle programmiga põhjalikult tutvunud ning 5 on programmist teadlik, kuid pole sellega tutvunud. Õppijate digipädevusmudeliga on põgusalt tutvunud 23 õpetajat (74%), 6 (19%) on tutvunud põhjalikult ja 2 (6%) on sellest teadlikud, kuid pole sellega tutvunud. Õpetajate digipädevusmudeliga on põgusalt tutvunud 21 õpetajat, 8 on mudelist teadlikud ning sellega ka põhjalikult tutvunud ning 2 on õpetajate digipädevusmudelist teadlikud, kuid nad pole sellega tutvunud.

Joonis 33. Õpetajate teadlikkus digipöördeprogrammist 2017 - 2020, õpetajate ja õpilaste digipädevusmudelist.

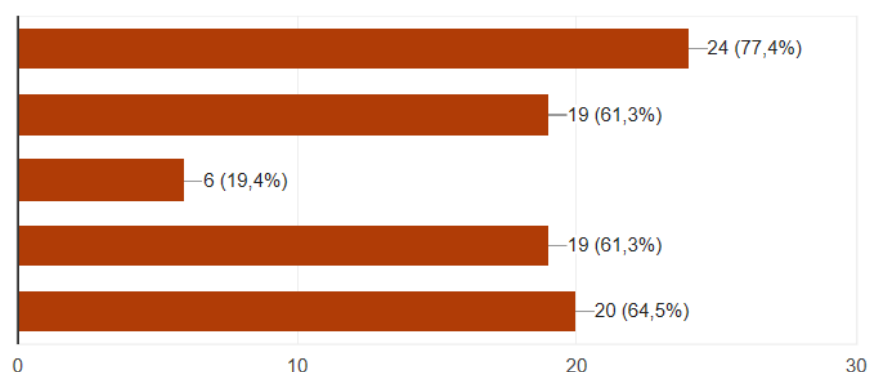
Küsitluse kolmandas osas *Digivahendid* (vt joonis 34) sooviti teada, milliseid digivahendeid saavad õpetajad oma õppetöös kasutada. Tulemused on esitatud tulpdiaagrammina. Ainult õpetaja kasutada on klassiruumis kas laua- või sülearvuti kõikidel õpetajatel. 26 õpetajat kasutab eelpool nimetatud vahendeid iga tund, 5 õpetajat kasutab neid igal nädalal. Projektorit kasutab igas tunnis 17 õpetajat, 11 õpetajat kasutab projektorit igal nädalal, kolmel õpetajal puudub projektori kasutamise võimalus. 13 õpetajat saab igal nädalal õpilastega kasutada kas tahvelarvuteid või arvutiklassi, 12 õpetajat saab seda teha üks kord kuus ning kuus õpetajat saab neid kasutada igas tunnis. Seda, kas õpilased

saavad kasutada õppetöös oma nutiseadet, vastas 13 õpetajat, et nad lasevad seda õpilastel kasutada üks kord nädalas; kaheksa õpetajat märkis, et nende kasutamine on võimalik igas tunnis; kuus õpetajat märkis, et õpilased kasutavad neid üks kord kuus; kaks õpetajat ei kasuta oma tundides üldse õpilaste nutiseadmeid ning kaks õpetajat märkis, et koolis puudub õpilastel oma nutiseadme kasutamise võimalus.

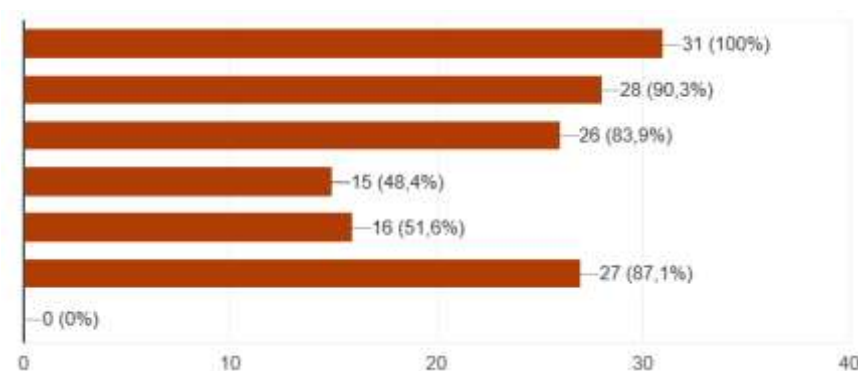
Joonis 34. Digivahendid, mida õpetajad saavad oma õppetöös kasutada.

Teise küsimusena (vt joonis 35) *Digivahendite* kolmandas osas tuli õpetajatel valida viie väite seast selline väide, mis kehtib nende kohta. 24 õpetajat teab ja oskab kasutada igapäevaseid digivahendeid (riist- ja tarkvara, veebikeskkonnad), 20 vastanut on digivahendite kasutamisel õppijatele eeskujuks - järgib digitaalset etiketti ning vormistab esitlusi ja töölehti korrektselt. 19 õpetajat vastas, et nad on kasutajana registreerunud erinevatesse veebikeskkondadesse ja nad oskavad muuta/piirata keskkonna seadeid nii, et nad saavad veebikeskkondi kasutada oma õpilastega (LearningApps, Padlet, Quizlet, WordPress, Kahoot jt). Sama palju (19 õpetajat) järgib digivahendite loomisel autoriõiguse seadust. Oma klassile/kursusele on loonud suhtluskeskkonna kuus õpetajat, et aktiveerida õppijaid eesti keeles suhtlema/interaktiivseid harjutusi tegema.

Joonis 35. Digivahendite kasutamine õpilaste aktiveerimiseks veebi- ja suhtluskeskkondades.

Kolmanda küsimusena (vt joonis 36) *Digivahendite* kolmandas osas tuli õpetajatel valida seitsmest väitest need, mis kehtisid nende kohta. Kõik vastajad (100%) väitsid, et nad otsivad eesti keele tundideks internetist infot erinevatel teemadel. 28 õpetajat koostab MS Wordis kontrolltöid, harjutusi ja erinevaid töölehti. 87,1% kasutab kellegi teise loodud e-õppematerjale (Koolielu, Miksike, e-Koolikott, LearningApps jt). Selleks et äratada õpilastes huvi eesti keele tunni vastu, teeb 26 õpetajat PowerPointis või Prezis esitlusi. Huvitavaid veebikeskkondi otsib vaid 16 õpetajat, 15 õpetajat koostab ise oma õpilastele interaktiivseid ülesandeid. Mitte keegi ei väitnud, et nad ei kasuta eesti keele tundideks ettevalmistamisel digivahendeid.

Joonis 36. Digivahendid eesti keele tundideks ettevalmistamisel.

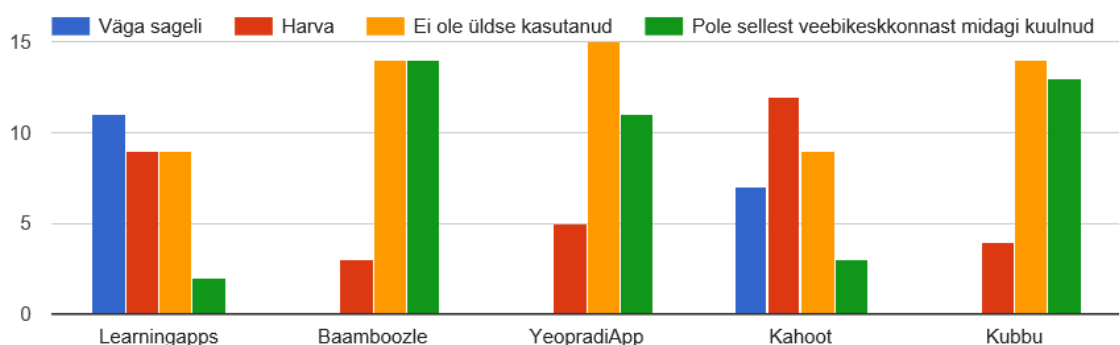
Neljandas osas *Klassitöö nutiseadmega* paluti õpetajatel vastata seitsmele küsimusele. Esimesele küsimusele *Kui tihti ja millistes klassides Te kasutate eesti keele tunnis nutiseadet?* selgus, et peaaegu igas eesti keele tunnis kasutatakse nutiseadmeid 7. ja 8. klassis (mõlema klassi valis 6 õpetajat). Kaheksa õpetajat vastas, et kasutab nutiseadet üks kord nädalas 8. klassis; seitse õpetajat vastas, et 10. klassis; kuus vastas, et 6. ja 9. klassis; viis vastas, et 5. klassis ja 11. klassis; neli õpetajat kasutab üks kord nädalas nutiseadet 12. klassis ning kolm õpetajat kasutab neid 4. ja 7. klassis. Üks kord kuus kasutatakse nutiseadet (iga klassi kohta üks vastus) 5., 6., 7., 10. ja 11. klassis. Kaks õpetajat kasutab üks kord kuus 8. ja 12. klassi õpilastega nutiseadet. Kolm õpetajat vastas, et nad kasutavad 4. klassides (3 vastust) ja 9. klassides (3 vastust) nutiseadmeid üks kord kuus. II kooliastmes kasutab üks kord perioodis nutiseadmeid iga klassi kohta ainult üks õpetaja. Teisele küsimusele *Millist tarkvara Te kasutate oma õpilastega eesti keele tunnis esitluse loomisel?* (vt joonis 37) vastamiseks pakuti välja kolm keskkonda. 25 õpetajat kasutab PowerPointi väga sageli ja kuus õpetajat kasutab seda harva. 20 õpetajat ei ole Prezi keskkonda üldse kasutanud, 10 õpetajat kasutab seda harva ning vaid üks õpetaja kasutab seda väga sageli. Kolmanda keskkonnana pakkus küsitleja Emaze'i keskkonda, vaid kolm õpetajat kasutab seda harva ja teised (28 õpetajat) pole sellest midagi kuulnud.

Joonis 37. Esitluse loomise keskkonnad.

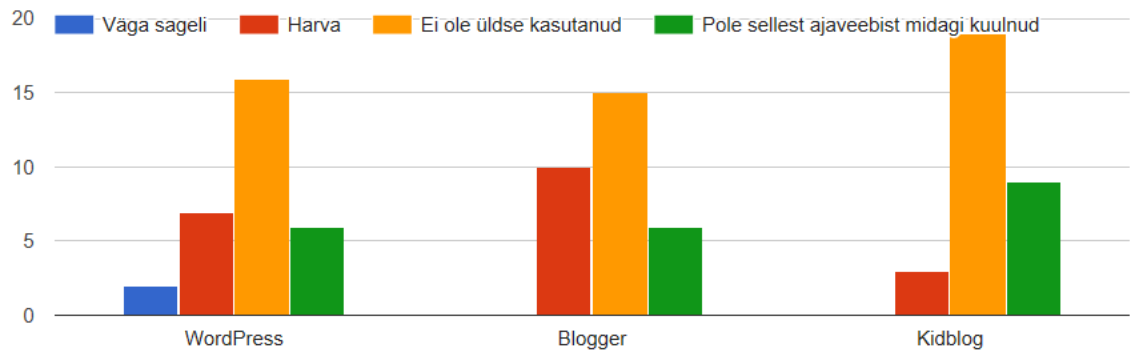
Küsimusele *Millist veebikeskkonda Te kasutate õpilastega enesekontrolltestide läbiviimisel?* pakkus küsitleja välja kolm keskkonda: Quizlet, Quizalize, Quizizz. Viis õpetajat kasutab väga sageli Quizleti keskkonda ja üks Quizizze keskkonda. Quizleti ja Quizizze keskkonnast pole midagi kuulnud viis õpetajat, Quizalize'i keskkonnast kaheksa õpetajat. 17 õpetajat ei ole üldse kasutanud Quizalize'i ja Quizizze keskkonda.

Küsimusele *Millist veebikeskkonda Te kasutate õpilastega mängude läbiviimisel?* (vt joonis 38) pakuti välja järgmised veebikeskkonnad: LearningApps, Baamboozle, JeopardyApp, Kahoot, Kubbu. Vastustest selgus, et väga sageli (11 vastanut) kasutatakse LearningAppsi keskkonda ja Kahooti (7 vastanut). Harva kasutatakse Kahooti (12 vastanut), LearningAppsi (9 vastanut), JeopardyAppi (5 vastanut), Kubbu (4 vastanut) ning Baamboozle'i (3 vastanut) keskkonda. Baamboozle'i keskkonnast pole midagi kuulnud 14 õpetajat, Kubbust 13 õpetajat, JeopardyAppist 11 õpetajat, Kahootist kolm õpetajat ning LearningAppsi keskkonnast kaks õpetajat.

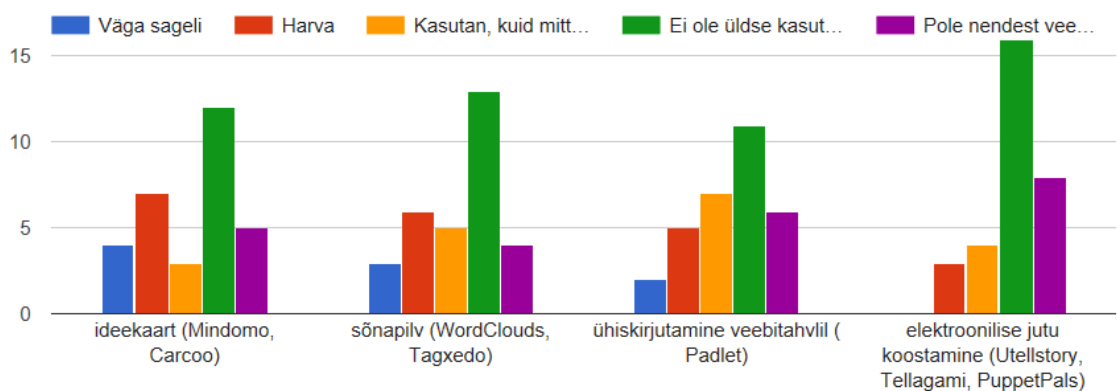
Joonis 38. Veebikeskkonnad, mida õpetajad kasutavad mängude läbiviimisel.

Küsimusele *Millist ajaveebi Te kasutate, et aktiveerida õppijaid eesti keelt kasutama?* (vt joonis 39) pakkus küsitleja vastamiseks kolm ajaveebi: WordPress, Blogger, Kidblog. Vastustest selgus, et väga sageli kasutavad õpetajad (2 vastanut) WordPressi. Üldse ei ole WordPressi kasutanud 16 õpetajat, Bloggerit 15 õpetajat ning Kidblogi 19 õpetajat. Kõige rohkem polnud õpetajad (9 vastanut) midagi kuulnud Kidblogi ajaveebist.

Joonis 39. Ajaveebid õpilaste aktiviseerimiseks.

Küsimusele *Milliseid veebivahendeid Te veel eesti keele tunnis oma õpilastega kasutate?* pakkus küsitleja järgmiseid variante: ideekaart, sõnapilv, ühiskirjutamine veebitahvil, elektroonilise jutu koostamine. Vastustest selgub, et väga sageli lastakse õpilastel koostada ideekaarti (4 vastanut), sõnapilve (3 vastanut) ja ühiskirjutamist veebitahvil (2 vastanut). Kõige rohkem pole õpetajad kuulnud elektroonilise jutu koostamise veebivahenditest (8 vastanut) ja seetõttu pole sellist võimalust üldse kasutanud 16 õpetajat. Üldse ei ole kasutanud sõnapilve 13 õpetajat, ideekaarti 12 õpetajat ja ühiskirjutamise veebitahvli 11 õpetajat. Tulpdiagrammilt (vt joonis 40) on näha, et õpetajad küll kasutavad veebivahendeid, kuid nende kasutamine jääb tagasihoidlikuks.

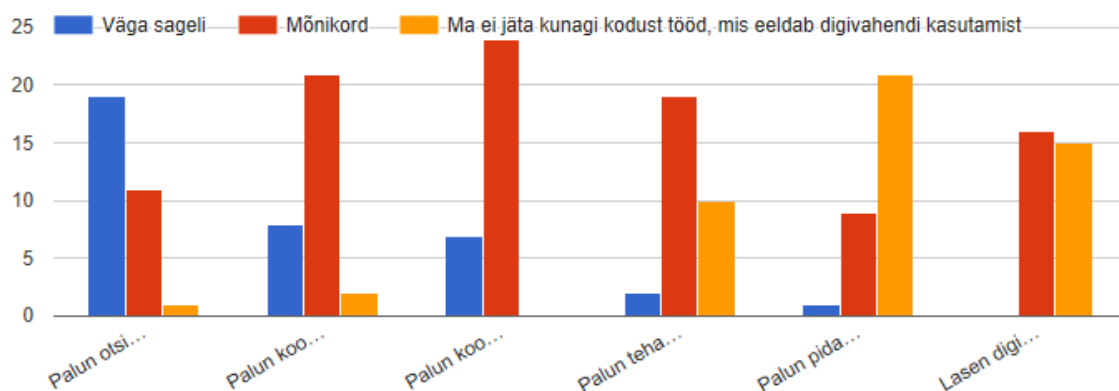

Joonis 40. Veebivahendid, mida õpetajad pakuvad õpilastele eesti keele tundides.

Küsimusele *Kui tihti Te palute õpilastel tunnis nutiseadmes kasutada järgmiseid eesti keele abimaterjale?* pakkus küsitleja järgmiseid materjale: õigekeelsussõnaraamat (ÕS), sünonüümisõnastik, antonüümisõnastik, eesti-vene-eesti sõnastik, veebilehekülg www.eki.ee, veebilehekülg www.keelevaab.ee, eesti keele seletav sõnaraamat, eesti keele põhisõnavara sõnastik (PSV), võõrsõnade leksikon. Abimaterjalidest kasutatakse peaaegu igas tunnis eesti-vene-eesti sõnastikku (20 vastanut) ning veebilehekülge www.eki.ee (20 vastanut). Üks kord nädalas kasutatakse kõige rohkem õigekeelsussõnaraamatut (10 vastanut). Üks kord kuus (7 vastanut) ja üks kord perioodis (6 vastanut) kasutatakse kõige rohkem antonüümisõnastikku. Kõige rohkem õpetajaid ei ole kunagi

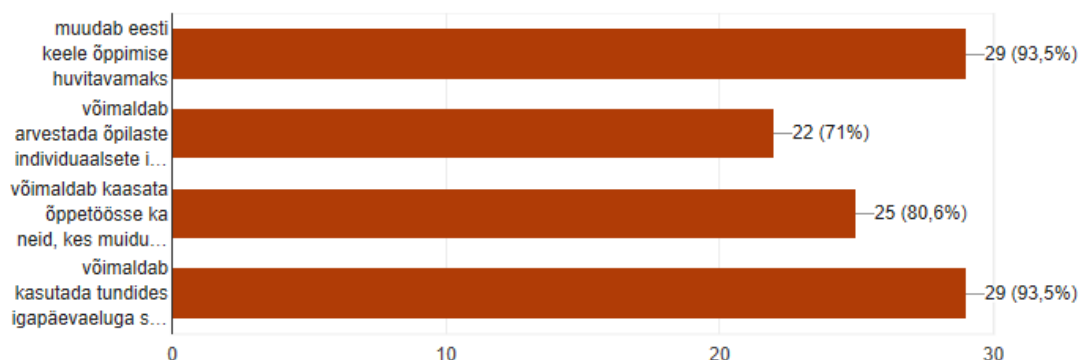
palunud tunnis kasutada eesti keele põhisõnavara sõnastikku (16 vastanut) ja võõrsõnade leksikoni (16 vastanut). Pakutud variantide rohkuse tõttu on saadud tulemuste tulpdiaagramm esitatud kahes osas (vt Lisa 8).

Viiendas osas *Kodune töö nutiseadmega* (vt joonis 41) esitati küsitajatele küsimus *Mil- list kodust tööd Te tavaliselt palute õpilastel digivahendiga teha?* Vastustest on näha, et õpetajad paluvad õpilastel kõige sagedamini otsida digivahendiga infot konkreetsel teemal (19 vastanut), koostada kirjaliku tööna referaadi, kuulutuse, loovtöö (8 vastanut), palutakse koostada esitlus (7 vastanut), kaks õpetajat jätab kodus teha interaktiivseid harjutusi ja üks vastanu palub pidada blogi, ajaveebi või veebipäevikut. Rühmatööd digivahendiga väga sageli kodus teha ei jäeta. Mõnikord paluvad õpetajad koostada esitluse (24 õpetajat); kuulutuse, referaadi või loovtöö (21 õpetajat); teha interaktiivseid harjutusi (19 õpetajat); rühmatööd (16 õpetajat); otsida konkreetsel teemal infot (11 õpetajat) või pidada blogi, ajaveebi või veebipäevikut (9 õpetajat). 21 õpetajat vastas, et nad ei jäta mitte kunagi koduseks tööks pidada blogi, ajaveebi või veebipäevikut.

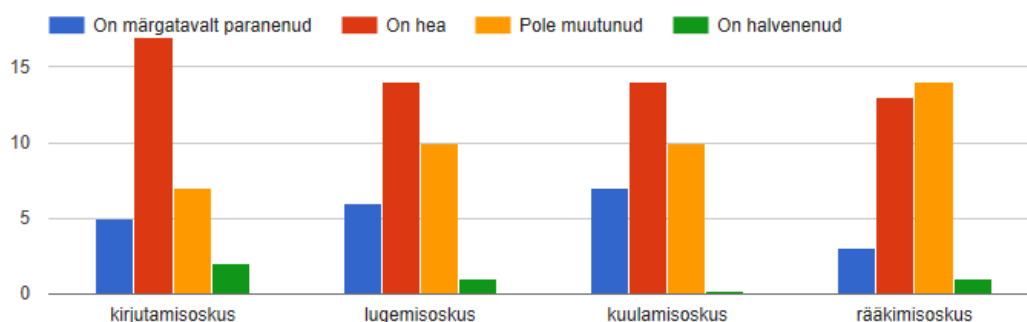
Joonis 41. *Kodune töö nutiseadmega.*

Kuuendas osas paluti õpetajatel hinnata *Õpilaste eesti keele oskust nutiseadme kasutamisel*. Hinnang paluti õpetajatel anda kahest aspektist lähtudes. Esimese aspektiga *Digivahendite kasutamine eesti keele kui teise keele õppes* sooviti teada saada õpetajate arvamust. Tasapinnalisest lintdiagrammist (vt joonis 42) selgub, et 29 õpetajat on arvamusel, et digivahendid võimaldavad kasutada tundides igapäevaeluga seotud materjale (videoklippe, raadiosaateid) ja 29 õpetajat on seisukohal, et digivahendid muudavad eesti keele õppimise huvitavaks. 25 õpetajat on märganud, et digivahendid võimaldavad kaasata õppetöösse ka neid, kes muidu kaasa ei tööta. 22 õpetajat on nõus sellega, et digivahendid võimaldavad arvestada õpilaste individuaalsete iseärasustega.

Joonis 42. Digivahendite kasutamine eesti keele kui teise keele õppes.

Teise aspektina sooviti teada saada õpetajate arvamust digivahendite mõjust eesti keele oskusele. Õpetajatele esitati järgmine küsimus *Digivahendite mõju õpilaste eesti keele kui teise keele oskusele* (vt joonis 43). Tulpdiagrammist on näha, et õpetajad hindavad digivahendite kasutamist õpilaste seas kõrgelt, sest on täheldatud, et kirja-, lugemis-, kuulamis- ja rääkimisoskus on hea. Suuri märgatavaid muutuseid ei ole, kuid seitse õpetajat on seisukohal, et õpilaste kuulamis- ja lugemisoskus (6 vastanut) on märgatavalt paranenud. Kahe õpetaja arvates on kirjutamisoskus halvenenud. Ühele õpetajale tundub, et õpilaste lugemisoskus on halvenenud ja ühele õpetajale, et rääkimisoskus on halvenenud. Saadud diagrammist on üldiselt näha, et õpetajad märkavad õpilaste eesti keele kui teise keele osaoskustes muutuseid digivahendite kasutamisel.

Joonis 43. Digivahendite mõju õpilaste eesti keele kui teise keele oskusele.

4.4. Küsitluse järeldused

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli Ida-Virumaa õpilaste ja õpetajate näitel välja selgitada, milline on nii õpilaste kui ka õpetajate digikirjaoskuse tase ning selle vastavus riiklikule õppekavale.

II ja IV kooliastme küsitlusele vastanute seas oli kõige rohkem poisse, kuna Statistikaameti järgi oli Eestis registreeritud nende sünniaastal kõige rohkem elussündinud poisse (RV106: Elussündinud ...).

III kooliastmes vastas kõige rohkem tüdrukuid, kes eeldatavasti on sündinud 2002. – 2004. aastal. Tol ajal registreeriti statistikaameti järgi elussündidena Eestis kõige rohkem poisse, kuid soo ja haldusüksuse liigi järgi sündis Ida-Viru maakonnas tüdrukuid rohkem kui poisse (RV112: Elussündinud ...).

Ida-Virumaa on piirkond, kus Statistikaameti 1. jaanuari 2017. aasta seisuga on eestlasi vaid 19% elanikkonnast, venelasi 73% ja 8% on muude rahvuste esindajaid (RV0222: Rahvastik ...). Venelaste osakaal on aastaid püsinud Ida-Virumaal enamuses, seega põhjus, miks õpilased räägivad koduse keelena peamiselt vene keelt, on ilmne.

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse 3. peatüki 1. jao §21 punkt 4 järgi koolides, „kus õppekeel ei ole eesti keel, on eesti keele õpe 1. klassist alates kohustuslik“ (PGS 2018). Seda näitavad ka küsitluste tulemused, sest peaaegu kõik õpilased olid andnud vastuse, millest järeldub, et nende eesti keele õpe on alguse saanud 1. klassist. Vähe oli neid, kes on eesti keelega varem kokku puutunud.

III kooliastmes tõuseb „esile info kriitilise hindamise osatähtsus digioskuste õpetamisel“ (Leppik jt 2017: 6).

Küsitlusest selgus, et 7. – 9. klasside õpilastest alla poole oskab internetist saadud infot kriitiliselt hinnata, kuid gümnaasistidest oskab seda teha üle poole vastanuist. Järelikult II kooliastme õpilaste eesti keele oskus ei ole veel piisavalt hea, et internetist infot eesti keeles otsida. Seega kõigepealt otsitakse märksõnadega infot vene keeles ja siis tõlgitakse see eesti keelde. Mitmetest uuringutest on selgunud, et „parem on eesti keele oskus neis koolides, kus on üle mindud osalisele eestikeelsele aineõppele, seda sõltumata sellest, kas eesti keele keskkond on olemas. Häid tulemusi on saavutatud ka keelekümbeluskoolides.“ (Eesti ... 2011: 42)

PISA testi tulemusest selgub, et Eesti on lugemises maailmas 6. kohal „ja Euroopas on Eesti Soome ja Iirimaa järel kolmas“ (Tire jt 2016: 15). Kuigi selles vanuses veedavad lapsed väga palju aega infotehnoloogiaga, on ka neid, kes ei ole veel harjunud vajalikku infot internetist otsima ning eelistab seetõttu raamatuid.

Küsitlusest selgus, et kõikide kooliastmete õpilased on digiseadmete kasutamisel märganud, et nende lugemisoskus on paranenud. Järelikult saadakse paremini aru eestikeelsest tekstidest.

Küsitlusest selgus, et 4. – 6. klasside õpilased loevad võrreldes vanema astme õpilastega kõige rohkem internetis eestikeelseid veebilehekülgi. 7. – 9. klasside õpilased ei suhtle veebis eesti keeles (43,9% vastanuist), kuid teevad klassikaaslastega väga palju ühistöid.

Rühmatööde ja eestikeelsete e-kirjade osakaal on gümnaasiumiastmes esikohal. Põhjuseks võib olla nõue, et ülikoolides peavad noored koos töötama, sest tööturul on koostööoskused väga vajalikud. Vastavalt keeleseaduse 2. peatüki §4 punktile 1 peab ametlik keeleseadus „vastama eesti kirjakeele normile“ (Keeleseadus). Selle arendamine peab alguse saama enne tööturule suundumist.

Õpilased veedavad internetis järjest rohkem aega. 2008. aastal läbi viidud uuringust selgus, et Euroopa riikides on lapsed järjest enam hakanud eelistama interneti kasutamist kodus (65%). Koolis eelistab seda kasutada 57% küsitletuist ja 34% on neid, kes kasutavad oma nutiseadmeid. (Livingstone jt 2009: 10)

Õpilaste, nende vanemate ja õpetajate seisukohad digivahendite kasutamise osas langevad enamjaolt kokku. 90% õpilastest kasutab kodus digiõppevara. 73% lastest leidis, et suurem ligipääs digitaalsele õppevarale on võrdeline suveõppega. (Deloitte 2016: 7)

Küsitlusest selgus, et 4. – 9. klassides ei jäta õpetajad koduseid töid, mis eeldavad digivahendite kasutamist. Koduseid töid teevad õpilased õpiku ja töövihikuga. Gümnaasiumis kasutatakse koduste tööde tegemisel veebisõnastikke (76,2% vastanuist).

Referaadi, loovtöö, uurimistöö, „esitluste koostamine ja ettekandmine“ (Leppik jt 2017: 25) keelte valdkonnas „on sisuloomega seotud tegevustest ainekavades kõige levinum“ (Leppik jt 2017: 25).

Küsitlusest selgus, et 7. – 9. klasside õpilased koostavad peamiselt referaate ja loovtöid (38,6% vastanuist), kuid gümnaasiumiõpilased esitlusi (53,3%). Referaate ja uurimistöid kirjutavad gümnaasiumiõpilased (46,7% vastanuist) võrreldes põhikooli õpilastega vähem. Kui II kooliastmes jätavad õpetajad teha koduseid töid nutiseadmega, siis on nendeks peamiselt referaatide, plakatite või kuulutuste koostamine (39 vastanut 91-st) ja esitluste loomine (24 vastanut 91-st). Kuigi noored kasutavad igapäevaselt infotehnoloogia vahendeid palju, ei meeldi 7. – 9. klassi õpilastele (23,7% vastanuist) ja 10. – 12. klasside õpilastele (15,2%) kodus nutiseadmes eesti keelt õppida.

Õpilased on õpetajatest digivaldkonnas pädevamad. Õpetajad peaksid oma tegevustes mõtlema sellele, kuidas õpilased saaksid „digivahendite kasutamise kaudu olla oma teadmistega kasulik ka õpetajale“ ning võiksid kasutada rohkem „ümberpööratud klassiruumi vahendeid“ (Leppik jt 2017: 39).

Küsitlusest selgus, et II kooliastmes viiakse eesti keele kui teise keele tundides kõige sagedamini läbi interaktiivseid viktoriine. 7. – 12. klasside õpilased töid välja, et eesti keele tundides lubavad õpetajad kasutada veebisõnastikke. 4. – 6. klassides tehakse lisaks

rühmatöid, vaadatakse filme, videoid või multifilme. Digikirjaoskus teistes kooliastmetes piirdub samuti filmide vaatamisega.

Internetikeel mõjutab kirjakeelt, nt „jututubade tekstides ei kasutata lause alguses suur-tähte ja ka lauselõpumärgid võivad puududa“ (Muischnek jt 2011: 113). Liigne internetis suhtlemine toob endaga kaasa „normeeritud kirjakeele seisukohalt valed sõnavormid: kõnekeelsused, murdevormid, slängisõnad, lühenenud sõnad ja sõnakatked, kirjakeele vormimoodustusnõuetele mittevastavad sõnavormid“ (Muischnek jt 2011: 119).

Küsitlusest selgub, et neljast osaoskusest on märganud vaid III kooliastme õpilased, et nende eesti kirjakeel on muutunud korrektsemaks. Teiste kooliastmete õpilased sellist muutust enda kirjutamisoskuses täheldanud ei ole.

2016. aasta statistika järgi oli koolides kõige rohkem 50 – 59aastaseid naispedagooge. Vanuselt teisele kohale jäid 40 – 49aastased õpetajad. (Servinski)

Küsitlusele vastanute seas oli võrdselt 50 – 59aastaseid (32,3%) ja 31 – 40aastaseid (32,3%) pedagooge.

Poliitikauuringute Praxis 2017. aastal ilmunud aruandest selgub, et „vaid veerand õpetajatest on õpilase digipädevuse mudeliga põhjalikult tutvunud“ (Leppik jt 2017: 7), ligikaudu pooled on sellega põgusalt tutvunud, kuid enamus õpetajaid (87%) on mudelist teadlikud (Leppik jt 2017: 6).

Küsitlusest selgus, et Ida-Virumaa õpetajatest on põhjalikult õppijate digipädevuse mudeliga tutvunud 19% vastanuist, põgusalt on tutvunud 74% ja 6% on neid, kes on mudeli olemasolust teadlikud, kuid pole sellega tutvunud. Järelikult võib väita, et Ida-Virumaa eesti keele kui teise keele õpetajad on võrreldes üle-eestilise uuringuga õpilaste digipädevusmudeli olemasolust teadlikumad, kuna üle poole on sellega juba tutvunud. Seega võib eeldada, et nad järgivad teadlikult digipädevuse nõudeid ning arendavad õpilaste digioskuseid.

79% õpetajaist usub, et tehnoloogia muudab õppimise huvitavamaks ning 59% oli neid, kes usub, et digitehnoloogiad aitavad õpilastel teha koostööd isegi siis, kui nad ei ole koos. Kui tehnoloogiat kasutatakse vaid 3 – 4 korda nädalas, siis 25% õpetajate arvates võimaldab see õpilastel saada vaid tagasisidet ja abi õppetöövälisel ajal. Uuringuga lähemalt tutvudes tuleb välja, et õpetajad usuvad tehnoloogia tõhususesse ainult siis, kui seda kasutatakse järjepidevalt. Tehnoloogia kasutamine mõned korrad nädalas ei anna soovitud tulemust. (Deloitte 2016: 6) Praxise uuringust selgus, et paljud õpetajad toetuvad rohkem ainekavale kui digioskuste lõimimisele oma õppeaines. Ühe põhjusena on „eesti

keelest erineva õppekeelega koolide õpetajad (50% vs.43%)“ (Leppik jt 2017: 7) välja toonud, et vastavalt õpilaste arvule ei piisa kõikidele õpilastele digivahendeid.

Küsitlusest selgus, et kõikidel õpetajatel on võimalik oma igapäevatöös digivahendeid kasutada. Klassides on lisaks õpetaja arvutile olemas projektorid, vaid kolm õpetajat märkis, et nende koolil puudub projektori kasutamise võimalus.

Ameerika Ühendriikide Deloitte'i ülemaailmne tehnoloogia, meedia ja telekommunikatsiooni (*Deloitte's global Technology, Media & Telecommunication*) keskus viis 2016. aastal läbi digitaalhariduse uuringu, et selgitada välja, kuidas digitaliseerimine on mõjutanud hariduse ökosüsteemi nii klassisiseselt kui ka -väliselt (Deloitte 2016: 3). Uuringus osales üle 2800 vastanu, kelle hulgas olid nii õpetajad, lapsed kui ka lapsevanemad, kellel oli alla 18aastane kooliõpilane. Küsitluses sooviti õpetajailt teada, millist digivara nad koolinädalas klassiruumis tavaliselt kasutavad. 67% õpetajaist kasutab võrgupõhiseid hariduslikke videoid ning kõige vähem kasutatakse e-ajakirju. 3. – 5. klasside õpetajad kasutavad kõige rohkem hariduslikke rakendusprogramme ja tarkvara (75%) ning mänge, mis põhinevad spetsiifiliste oskuste arendamisel (66%). Kõige vähem kasutavad õpetajad tundides erinevaid rakendusprogramme 9. – 12. klassides. (Deloitte 2016: 5)

Küsitlusest selgus, et õpetajad oskavad kasutada digivahendeid. 20 õpetajat 31-st märkis, et nad on oma digivahendite kasutamisel õpilastele eeskujuks, st töölehed ja esitlused on korrektselt vormistatud ning 19 õpetajat järgib oma digivahendite loomisel autoriõiguse seadust. Peamiselt kasutatakse olemasolevaid veebikeskkondi, vaid kuus õpetajat on ise loonud veebikeskkonna, kus õpilased saavad teha interaktiivseid ülesandeid ja omavahel suhelda. Esitluste tegemisel kasutavad õpetajad peamiselt PowerPointi, üks õpetaja kasutab väga sageli Prezit, kolm õpetajat kasutab Emaze'i keskkonda harva, kuid teised vastanud pole sellest keskkonnast midagi kuulnud. Testide läbiviimise peamiseks keskkonnaks on Quizlet'i keskkond, Quizalize'i ja Quizizze keskkondi teatakse vähem. Mänge viiakse läbi peamiselt LearningAppsi ja Kahooti keskkonnas. Teisi küsitluses pakutud keskkondi (Baamboozle, JeopardiApp, Kubbu) kasutavad vähesed, enamused pole neist midagi kuulnud. Ajaveebidest (WordPress, Blogger, Kidblog) kasutab kaks õpetajat WordPress'i, teistest ajaveebidest ollakse väga vähe teadlikud.

Peamine põhjus, miks õpetajad soovivad kasutada digiõppevara klassiruumis, on soov panna õpilased tegutsema (Deloitte 2016: 8).

Küsitlusest selgus, et eesti keele kui teise keele tundides kasutatakse sagedamini ideekaardi, sõnapilve ja ühiskirjutamise võimalusi veebitahvlil. Elektrooniliste juttude

kirjutamine veebivahendiga jääb tagasihoidlikuks. Eestikeelsetest abimaterjalidest kasutatakse nutiseadmes peaaegu igas tunnis eesti-vene-eesti sõnastikku.

Küsitlusest selgus, et koduse tööna jätavad õpetajad tavaliselt selliseid ülesandeid, mis eeldavad teema kohta lisainfo otsimist. Lisaks jäetakse mõnikord koostada kirjalikke töid (referaat, kuulutus, plakat, loovtöö, uurimistöö) ja esitlusi. Üle poole vastanuist ei jäta mitte kunagi õpilastele koduseks tööks pidada blogi, ajaveebi või veebipäevikut.

Küsitlusest selgus, et digivahendid võimaldavad õppetunnis kasutada igapäevaeluga seotud materjale, muudavad õppimise huvitavamaks ning võimaldavad kaasata õppetöösse passiivseid õpilasi. Õpetajate seisukohad digivahendite mõjust õpilaste eesti keele kui teise keele oskusele on erinevad. Märgatavaid muutuseid ei ole nad täheldanud, kuid paranenud on õpilaste kuulamis- ja lugemisoskus.

Kokkuvõte 4. – 12. klassi õpilaste digioskuste kohta läbi viidud küsitlusest lähtuvalt on järgmine:

- Õpilased ei ole teadlikud digietiketist, internetist leitud materjalidele ei viidata.
- On õpilasi, kes ei piirdu ainult internetiallikatega, vaid otsivad infot raamatutest.
- Koduse tööna koostavad õpilased referaate, loovtöid, uurimistöid, plakateid, kuulutusi ja esitlusi.
- Õpetajad ei kasuta ära õpilaste potentsiaali.
- Tundides kasutatakse digivahendeid eestikeelsete videote, filmide ja multifilmide vaatamiseks.
- Vähe on neid õpilasi, kes on loonud eesti keeles interaktiivseid materjale, veebipõhiseid koostöökeskkondi ning kirjutavad blogipostitusi.

Kokkuvõtte eesti keele kui teise keele õpetajate digioskuste kohta läbi viidud küsitlusest lähtuvalt on järgmine:

- Õpetajad on digitehnoloogia kasutamisel õpilastele eeskujuks.
- Õpetajad on teadlikud enamlevinud veebikeskkondadest ja -võimalustest.
- Tundides kasutatakse digitehnoloogia abil peamiselt eesti-vene-eesti sõnastikku.
- Digitehnoloogia võimaldab muuta õppetunde huvitavamaks ning aktiveerida passiivseid õpilasi.
- Õpetajad ei kasuta ära õpilaste potentsiaali.

KOKKUVÕTE

Magistritöö „II, III ja gümnaasiumiastme õpilaste ja õpetajate digitaalse kirjaoskuse tase Ida–Virumaa eesti keele kui teise keele õppes ning selle vastavus riiklikule õppekavale“ eesmärgiks oli läbi viia küsitlus õppijate ja neid õpetavate pedagoogide seas ning selgitada välja mõlema osapoolle digikirjaoskuse tase ning selle vastavus riiklikule õppekavale.

Selleks et tööturul konkurentsivõimeline olla, tuleb kasutada digitehnoloogiat eesmärgipäraselt. Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas on kaheksa pädevust, neist viimane on digipädevus. Pädevusi tuleb lõimida erinevatesse õppeainetesse, järelikult kõik pedagoogid peavad oskama kasutada digitehnoloogiat, järgima digikultuuri ning olema õpilastele eeskujuks. Riigi ülesanne on tagada süsteemne tugi, mis toetab nii õpetajaid kui ka õpilasi.

Haridus- ja Teadusministeeriumi koordineerimisel on välja töötatud õpetajate ja õpilaste digipädevuse mudel, koostatud on „Digipöörde programm 2017 – 2020“, „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“ programm, digiõppevarade koondamiseks on loodud e-Koolikott, koole toetatakse arvutite soetamisel, süstemaatiliselt on hakatud läbi viima erinevaid õpetajate täiendkoolitusi.

Uurimisprobleemiks on digivahendite kasutamine õppetöös ja nende mõju Ida-Virumaa põhikooli ja gümnaasiumiõpilaste eesti keele kui teise keele oskusele.

Tööle olid püstitatud järgmised hüpoteesid:

- Õpilased on teadlikud erinevatest veebikeskkondadest ja kasutavad neid eesti keele oskuse parendamiseks.
- Õpetajad on teadlikud digipöördeprogrammist ja digipädevusmudelitest ning kasutavad erinevaid õppekeskkondi õppijate eesti keele kui teise keele osaoskuste parendamiseks.

Uuringu käigus viidi läbi küsitlused kolmes Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeele üldhariduskoolis. Andmete kogumiseks koostati lähtudes õpilaste digipädevuse mudelist eraldi veebiküsimustikud II, III ja gümnaasiumiastmele ning lähtudes õpetajate digipädevuse hindamismudelist koostati veebiküsimustik õpetajatele. Valimi moodustasid 4. – 12. klasside õpilased. Kokku vastas õpilaste küsimustikule 310 õppurit, neist oli poisse 163 ja tüdrukuid 147. Õpetajate küsimustik saadeti 19-le Ida-Virumaa eesti keelest erineva õppekeele koolile. Küsitlusele vastas 31 eesti keelt teise keelena

õpetavat pedagoogi 13-st õppeasutusest nii Kohtla-Järvelt, Jõhvist, Aserist, Sillamäelt kui ka Narvast.

Esimene hüpotees leidis osaliselt kinnituse, sest õpilased on teadlikud üldlevinud veebi-keskkondadest, kuid nad ei kasuta neid teadlikult, et parendada oma eesti keele oskust. Peamiselt otsivad õpilased internetist infot ega eelista kodus nutiseadmega õppida.

Teine hüpotees leidis osaliselt kinnituse, sest õpetajad on digipöördeprogrammi ja digipädevuse mudelitega põgusalt tutvunud ning peaaegu pooled otsivad tunni elavdamiseks oma õpilastele huvitavaid veebikeskkondi.

Küsitluste ja uuritud materjali põhjal tehti järgmised järeldused:

1. Eesti keele kui teise keele tundides kasutatakse digivahendeid peamiselt info ja sõnastikest tundmatute sõnade otsimiseks.
2. Leitud info kopeeritakse oma töösse, vaid vähesed õpilased viitavad autorile.
3. Õpilased jagavad sõpradega veebist leitud huvitavaid materjale.
4. Õpetajad kasutavad tundides digitehnoloogiat.
5. Koduse tööna jäetakse õpilastele koostada esitlusi ja referaate.

Magistritöös on neli peatükki, 18 tasapinnalist lintdiagrammi, kaheksa tulpdiagrammi, 14 sektordiagrammi, kaheksa lisa (lisad 1, 2, 3, 8 on autori koostatud), 43 joonist (joonised 1, 2 on autori koostatud).

Ida-Virumaal läbi viidud küsitlus ja magistritöös uuritud materjalid annavad tervikpildi digipädevustest ning võimaldavad riigil ja digipädevuste arendajatel saada tagasisidet õpetajate teadlikkusest „Digipöörde programmist 2017 – 2020“ ja digipädevuse mudelitest. Õpilaste teadmised põhinevad peamiselt info otsimisel, kuid vähehaaval toimub areng digiteadlikkuse suunas.

SUMMARY

The aim of the master's thesis „The level of digital literacy of Ida - Virumaa students and teachers of the stages II, III and upper-secondary school in the studies of Estonian as a second language and its correspondence with the national curriculum” was to conduct a survey among students and teachers, and examine the level of their digital literacy and its correspondence with the national curriculum. Eight competences, including the development of digital competences, have been brought out in the National Curriculum for Basic and Upper Secondary Schools.

The issue of research is the use of digital tools in the learning process, and how it influences the knowledge of Estonian among Ida - Virumaa basic and upper-secondary school students. Two hypotheses were set up: firstly, students are aware of different online environments and use them for the improvement of their Estonian skills; secondly, teachers are aware of digital focus programme and the model of digital competencies, and use different online learning environments for the improvement of students' skills of the Estonian language.

The survey was conducted in three Ida - Virumaa general education schools. The sample comprised 310 students, out of which there were 163 boys and 147 girls. 31 teachers of Estonian as a second language from 13 schools responded to the questionnaire.

As a result of the survey, the first hypothesis was partly confirmed. It means that the students are aware of the most common online environments, but they do not use them knowingly in order to improve their Estonian skills. In general, they search the Internet for finding information, not for doing homework with the help of digital tools. The second hypothesis was partly confirmed as well. It means that the teachers have familiarized themselves with the digital focus programme and the model of digital competencies only briefly. Almost half of them search for interesting online environments to liven up and increase the efficiency of the lessons.

The following findings were made on the basis of the survey and the studied literature:

1. Digital tools are mainly used for information search and for the search of the meaning of unknown words with the help of online dictionaries.
2. The results of the information search are copied, only few students refer to the author.
3. Students share interesting online materials with their peers.
4. Teachers use digital technology in their lessons.

5. The preparation of presentations and reports are given as a home work by the teachers.

In conclusion, the survey conducted in Ida - Virumaa and the literature studied for the writing the thesis give an overall picture of teachers` digital competencies and provide feedback on their awareness of „Digital focus programme 2017 – 2020“ and the model of digital competences. Students` knowledge is mainly based on the information search, but their digital awareness is gradually improving.

KIRJANDUS

Dudenev, Gavin; Hockly, Nicky; Pegrum, Mark 2013. *Digital Literacies*. Research and Resources in Language Teaching. Pearson.

Eesti keel muukeelses üldhariduses 2011. *Eesti keele arengukava 2011 – 2017*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Masso, Anu; Kello, Katrin; Jakobson, Valeria 2013. Üleminek riigikeelsele gümnaasiumiõppele: vilistlaste seisukohtade Q-metodoloogiline diskursusanalüüs. *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 9*. Tallinn: 161-178.

Muischnek, Kadri; Kaalep, Heiki-Jaan; Sirel, Raul 2011. Korpuslingvistiline lähenemine eesti internetikeele automaatsele morfoloogilisele analüüsile. *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 7*. Tallinn: 111-127.

Tomusk, Ilmar 2008. 20 aastat Eesti keelepoliitikat. *Emakeelne Eesti, emakeelne Euroopa*. Haridus- ja Teadusministeerium. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus: 129 – 144.

KASUTATUD ALLIKAD

Autoriõigused. HITSA Innovatsioonikeskus <http://www.innovatsioonikeskus.ee/et/auto-rioigused> (viimati vaadatud 01.05.2018).

Belshaw, Douglas A J. 2011. What is 'digital literacy'? <https://dmlcentral.net/wp-content/uploads/files/doug-belshaw-edd-thesis-final.pdf> (viimati vaadatud 04.05.2018).

Breivik Senn, Patricia. Literacy in an Information Society http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_199109_breivik.pdf (viimati vaadatud 12.04.2018).

Deloitte. 2016 Digital Education Survey <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/technology-media-telecommunications/us-tmt-digital-education-survey.pdf> (viimati vaadatud 22.04.2018).

Digipöörde programm 2017 - 2020 https://www.hm.ee/sites/default/files/2_digipoorde_programmi_2017-2020_eelnou_1.pdf (viimati vaadatud 23.01.2018).

Digipööre. Haridus- ja Teadusministeerium <https://www.hm.ee/et/digipoorde-programm> (viimati vaadatud 23.01.2018).

Digitaalse õppematerjali loomise soovitused. Juhend digitaalse õppematerjali autorile <http://oppevara.hitsa.ee/kvaliteet/> (viimati vaadatud 23.04.2018).

Digitaalse õppevara juhendmaterjalid. Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus <http://oppevara.hitsa.ee/> (viimati vaadatud 10.02.2018).

Digital Literacy Definition. ALA Connect <http://connect.ala.org/node/181197> (viimati vaadatud 15.04.2018).

Eesti elukestva õppe strateegia 2020. Haridus- ja Teadusministeerium https://www.hm.ee/et/elukestva-oppe-strateegia-2020?_ga=2.78273111.279112146.1523723642-1811905790.1517385236 (viimati vaadatud 15.04.2018).

Eesti keele digitaalne õppematerjal III kooliastmele. Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus <http://oppevara.hitsa.ee/eestikeel/> (viimati vaadatud 01.05.2018).

Eesti keele taseme testimine. Integratsiooni Sihtasutus <https://www.integratsioon.ee/kee-letaseme-testimine> (viimati vaadatud 02.05.2018).

Eesti koolid vajavad digihariduse süsteemsemat korraldust. Praxis 2017 <http://www.praxis.ee/2017/05/eesti-koolid-vajavad-digihariduse-susteemsemat-korraldust/> (viimati vaadatud 10.02.2018).

Eesti lõimumiskava 2008 - 2013. Lõpparuanne. http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/141127_elk_2008-2013_lopparuanne_loplik_1.pdf (viimati vaadatud 25.04.2018).

E-Koolikott <https://e-koolikott.ee/search/result?q=&taxon=1054&favorites=false&recommended=false> (viimati vaadatud 01.05.2018).

Eksamite Infosüsteem. Testide tulemuste statistika https://eis.ekk.edu.ee/eis/eksamista-tistika?sort=test.nimi%2C-testimiskord.aasta%2Caadresskomponent.nimetus%2Ckooli-nimi.nimi&rid=627424292116&testityyp=r1&aasta=2017&test_id=2902&otsi=Otsi&sugu=&koolityyp=&oppevorm=&oppekeel=&soorituskeel=&maakond=&ko=&col_ek-saminandid=1&col_maxpallid=1&col_keskmine=1&col_keskminepr=1&col_halve=1&col_mediaan=1&col_minsaajad=1&col_maxsaajad=1&col_min=1&col_max=1&col_aup=1&col_yup=1&alla=100&yale=100 (viimati vaadatud 24.04.2018).

Europe's Digital Progress Report 2017. Digital Single Market <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/europes-digital-progress-report-2017> (viimati vaadatud 16.04.2018).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus, 18. detsember 2006, võtmepädevuste kohta elukestvas õppes <http://data.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj/est> (viimati vaadatud 16.04.2018).

Ferrari, Anusca; Yves, Punie; Barbara, N Brečko 2013. DIGCOMP: a framework for developing and understanding digital competence in Europe. Luxembourg: Publications Office <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC83167/lb-na-26035-enn.pdf> (viimati vaadatud 16.04.2018).

GRÕK = Gümnaasiumi riiklik õppekava. RT I, 14.02.2018, 9 <https://www.riigiteataja.ee/akt/114022018009> (viimati vaadatud 11.04.2018).

Juurak, Raivo 2016. Paneme digi enda kasuks tööle. Õpetajate Leht 30.09.2016 — DIGAR Eesti artiklid <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20160930.2.6.2> (viimati vaadatud 14.04.2018).

Juurak, Raivo 2017. Meil on koole, kus ei osata Wordigi kasutada ... Õpetajate Leht 26. 05.2017 — DIGAR Eesti artiklid <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20170526.2.4.1> (viimati vaadatud 14.04.2018).

2014. aasta katseliste e-tasemetööde lahendamine. Innove <http://haridusinfo.innove.ee/et/yldharidus/e-testid/2015-aasta-e-tasemetood/2014-aasta-katseliste-e-tasemetood-lahendamine> (viimati vaadatud 02.05.2018).

2018. aasta digipäev: ELi riigid võtavad kohustuse digiküsimustes üheskoos rohkem saavutada. Euroopa Komisjon – Pressiteade. *European Commission*. Brüssel 09.04.2018 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2902_et.htm (viimati vaadatud 10.04.2018).

Kallas, Kristina; Tatar, Merit; Plaan, Kaarin; Käger, Maarja; Kivistik, Kats; Salupere, Rauno 2015. Õpetajate täiendõppe vajadus. Balti Uuringute instituut https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/45196/Opetaja_taiendõppe%20vajadus.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 16.04.2018).

Keeleseadus. RT I, 31.12.2015, 22 <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122015022> (viimati vaadatud 12.04.2018).

Kingisepp, Leelo; Ilves, Marju; Hydraco OÜ. Eesti keele e-kursused „Keeleklikk“ ja „Keeletee“. Haridus- ja Teadusministeerium. Euroopa Sotsiaalfond https://www.keele-tee.ee/info_et.html (viimati vaadatud 18.05.2018).

6. klassi e-tasemetööde ained. Innove <http://haridusinfo.innove.ee/et/yldharidus/e-testid/2015-aasta-e-tasemetood/2015-aasta-6-klassi-e-tasemetood-ained> (viimati vaadatud 02.05.2018).

6. klassi e-tasemetööde ained ja ajad. Innove <http://haridusinfo.innove.ee/et/yldharidus/e-testid/2016-aasta-e-tasemetood/2016-aasta-6-klassi-e-tasemetood-ained-ja-ajad> (viimati vaadatud 02.05.2018).

6. klassi e-tasemetööde ained ja ajad. Innove <http://haridusinfo.innove.ee/et/yldharidus/e-testid/2017-aasta-e-tasemetood/2017-e-tasemetood-ained-ja-ajad> (viimati vaadatud 02.05.2018).

Laanpere, Mart 2015. HITSA koordineeritud nelja digitaalse õppevara komplekti evalvatsiooniuringu hindamisaruanne http://innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/tekstifailid/Aruanne_digiõppevara_MLaanpere_14072015.pdf (viimati vaadatud 05.05.2018).

Laanpere, Mart; Pata, Kai; Luik, Piret; Lepp, Liina 2016. Õpetajate digipädevuste hindamismudeli uuringu aruanne. Hitsa Innovatsioonikeskus, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool http://www.innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/ISTE_hindamismudeli_uuringu_aruanne.pdf (viimati vaadatud 10.02.2018).

Leppik, Cenely; Haaristo, Hanna-Stella; Mägi, Eve 2017. IKT haridus: digioskuste õpetamine, hoiakud ja võimalused üldhariduskoolis ja lasteaias. Poliitikauuringute Keskus

Praxis http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2016/08/IKT-hariduse-uuring_aruanne_mai2017.pdf (viimati vaadatud 06.02.2018).

Li, Jerry Z, John C Nesbit, Simon Fraser University & Griff Richards. Evaluating Learning Objects Across Boundaries: The Semantics of Localization <https://pdfs.semanticscholar.org/940d/da112b9cfabefe2d27b93db992cb8a6dab15.pdf> (viimati vaadatud 17.05.2018).

Livingstone, Sonia; Leslie Haddon 2009. EU Kids Online: Final Report. London: London school of economics and political science <http://uploadi.www.ris.org/editor/1273341021EUKidsOnlineFinalReport.pdf> (viimati vaadatud 01.05.2018).

Mangus, Inga; Simmul, Merge 2015. *Eesti keele õpik „Minu eesti keel“ vene õppekeeleaga kooli 4. klassile*. Kirjatark.

Mangus, Inga; Simmul, Merge 2016. *Eesti keele õpik „Minu eesti keel“ vene õppekeeleaga kooli 5. klassile*. Kirjatark.

Mangus, Inga; Simmul, Merge 2017. *Eesti keele õpik „Minu eesti keel“ vene õppekeeleaga kooli 6. klassile*. Kirjatark.

Mets, Urve; Nevski, Elyna; Pedaste, Margus; Laanpere, Mart 2016. Digipädevus õppekavades <http://innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/Digipadevused/DigipadevusOpepekavades2016.pdf> (viimati vaadatud 23.01.2018).

Petersoo, Indrek 2013. Õppimine aastal 2020. E-õppe uudiskiri nr 29: 3 <http://uudiskiri.eope.ee/?p=9599> (viimati vaadatud 01.05.2018).

PGS = Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. RT I, 22.01.2018, 3 <https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018003> (viimati vaadatud 14.04.2018).

Pipar, Pipar 2017. *Teele. Eesti keele õpik vene õppekeeleaga koolile. 4. klass. 1. osa*. Tallinn: Koolibri.

ProgeTiigri kogumik 2016 <http://progetiiger.ee/book#nutiappide-programmeerimine> (viimati vaadatud 20.04.2018).

PRÕK = Põhikooli riiklik õppekava. RT I, 22.07.2017, 3 <https://www.riigiteataja.ee/akt/122072017003> (viimati vaadatud 11.04.2018).

Pärson, Tiina; Ait, Jaanika 2017. Infotehnoloogia. Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/17. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia - Eesti Statistika <https://www.stat.ee/valjaanne-2017-eesti-statistika-kvartalikiri-2-17> (viimati vaadatud 18.04. 2018).

RV106: Elussündinud soo järgi. Beetaversioon. Eesti statistika. Statistikaamet <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RV106> (viimati vaadatud 01.05.2018).

RV112: Elussündinud soo ja haldusüksuse või asustusüksuse liigi järgi. Beetaversioon. Eesti statistika. Statistikaamet <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RV106#> (viimati vaadatud 01.05.2018).

RV0222: Rahvastik soo, rahvuse ja maakonna järgi, 1. jaanuar. Beetaversioon. Statistikaamet <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RV0222#> (viimati vaadatud 01.05.2018).

Rõbtšenkov, Romil; Laanpere, Mart; Kõue, Inga 2016 – 2018. Digipeegel. Mobilitas. Tallinna Ülikool. Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus <https://digipeegel.ee/#slug-front> (viimati vaadatud 14.04. 2018).

Rüütli, Malle; Viilipus, Ele 2007. *Eesti keele õpik vene õppekeelelega gümnaasiumi 10. klassile*. Tallinn: Koolibri

Servinski, Mihkel. Sajand koolis: üldhariduskoolide õpetajad. Statistikaameti ajaveeb <https://blog.stat.ee/2017/08/29/sajand-koolis-uldhariduskoolide-opetajad/> (viimati vaadatud 18.05.2018).

Siirak, Aino 2015. *Eesti keele õpik vene õppekeelelega kooli 8. klassile. 1. osa*. Tallinn: Koolibri.

Sild, Meeri; Allemann, Elo; Kesksaar, Anneli 2010. IKT läbiva teemana võõrkeelte õppekavas. Innove <https://oppekava.innove.ee/ikt-labiva-teemana-voorkeelte-oppekavas/> (viimati vaadatud 07.02.2018).

Tasemetööde materjalid 2018. Innove <https://www.innove.ee/eksamid-ja-testid/tasemetood/tasemetoode-materjalid-2/tasemetoode-materjalid-2018/> (viimati vaadatud 02.05.2018).

Testide tulemuste statistika https://eis.ekk.edu.ee/eis/eksamistatistika?sort=test.nimi%2C-testimiskord.aasta%2Caadresskomponent.nimetus%2Ckoolinimi.nimi&rid=00211358979276&testityyp=p&aasta=2017&test_id=2928&otsi=Ot-si&sugu=&koolityyp=&opevorm=&oppekeel=&soorituskeel=&maakond=&ko=&col_eksaminandid=1&col_maxpallid=1&col_keskmine=1&col_keskminepr=1&col_halve=1&col_mediaan=1&col_minsaajad=1&col_maxsaajad=1&col_min=1&col_max=1&col_aup=1&col_yup=1&ala=100&yle=100 (viimati vaadatud 24.04.2018).

Tire, Gunda; Henno, Imbi; Soobard, Regina; Puksand, Helin; Lepmann, Tiit; Jukk, Hannes; Lindemann, Kristina; Kitsing, Maie; Täht, Karin 2016. PISA 2015 Eesti tulemused. Eesti 15-aastaste õpilaste teadmised ja oskused loodusteadustes, funktsionaalses lugemises ja matemaatikas. Tallinn: SA Innove https://www.hm.ee/sites/default/files/pisa_2015_final_veebivaatamiseks_0.pdf (viimati vaadatud 10.04.2018).

Võõrkeeled. Ainevaldkonna õppeained. Innove <https://oppekava.innove.ee/gumnaasiumiharidus/voorkeeled/> (viimati vaadatud 17.04.2018).

Võõrkeelte e-ülesanded. Innove <http://haridusinfo.innove.ee/et/yldharidus/e-testid/voorkeeelte-e-ylesanded> (viimati vaadatud 02.05.2018).

Õpetajate digipädevuste hindamismudel. HITSA <https://www.innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/ISTE%20õp%20digipädevusmodel%202016.pdf> (viimati vaadatud 06.05.2018).

Õpetajate ja koolijuhtide professionaalse arengu toetamine (ÕKPAT). Haridusprojektid. Innove <https://www.innove.ee/kutseharidus/okpat-opetaja-ja-koolijuhi-taienduskoolitus/> (viimati vaadatud 16.04.2018).

Õppevara. HITSA Innovatsioonikeskus <http://www.innovatsioonikeskus.ee/et/oppevara> (viimati vaadatud 01.05.2018).

Õppevara kaardistus [http://haridusinfo.innove.ee/UserFiles/Organisatsioonist/ESF%20tegevused/%C3%95PPEVARA%20KAARDISTUS%202016\(2\).pdf](http://haridusinfo.innove.ee/UserFiles/Organisatsioonist/ESF%20tegevused/%C3%95PPEVARA%20KAARDISTUS%202016(2).pdf) (viimati vaadatud 02.05.2018).

Õppevara kvaliteet. HITSA Innovatsioonikeskus <http://innovatsioonikeskus.ee/et/oppevara-kvaliteet> (viimati vaadatud 01.05.2018).

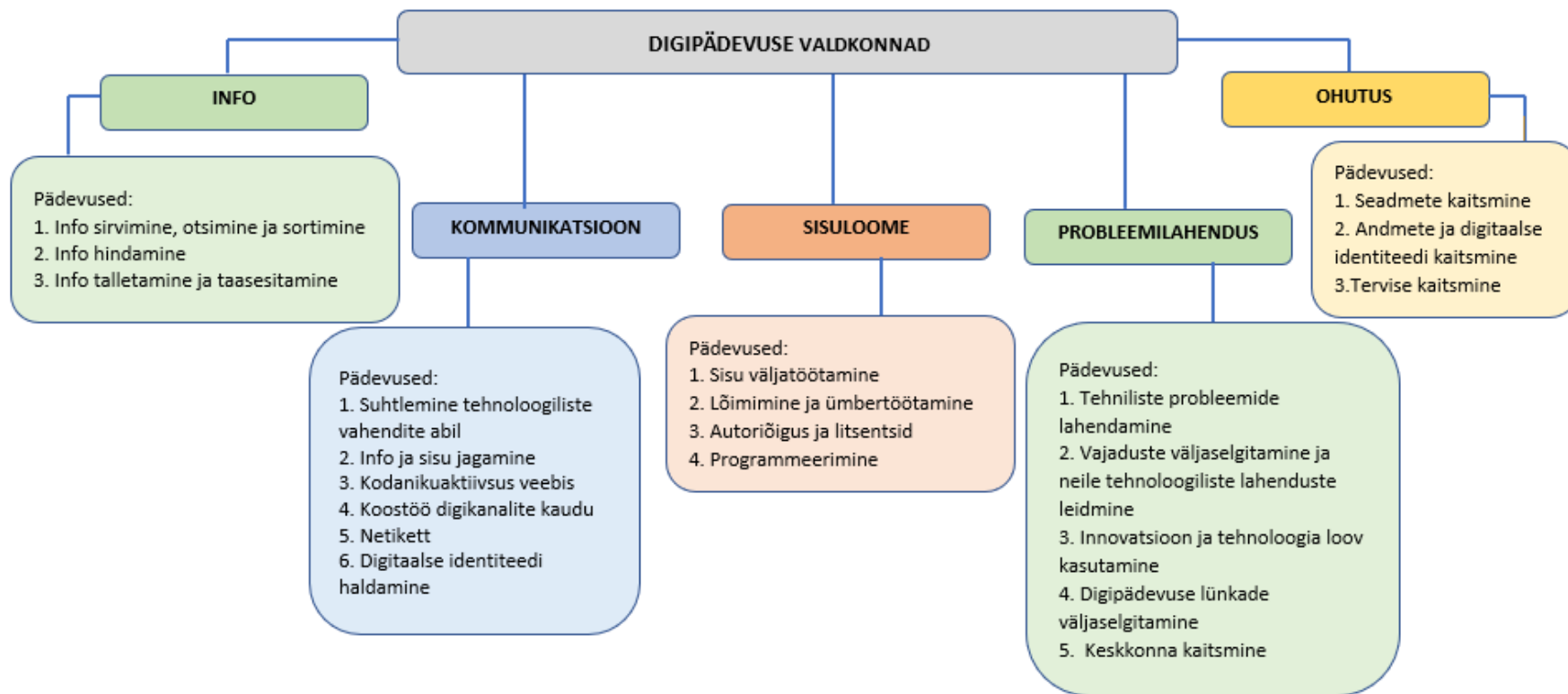
Õppijate digipädevused. HITSA Innovatsioonikeskus <https://www.innovatsioonikeskus.ee/et/oppijate-digipadevused> (viimati vaadatud 23.01.2018).

Õppimist toetavad e-ülesannete kogud. Innove <http://haridusinfo.innove.ee/et/organisatsioonist/programmid-ja-projektid/E-hindamine-oppevara/e-ylesannete-kogud> (viimati vaadatud 02.05.2018).

Übius, Ülle; Kall, Kairit; Loogma, Krista; Ümarik, Meril 2014. Rahvusvaheline vaade õpetamisele ja õppimisele OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimiseuuringu TALIS 2013 tulemused. Tallinn: SA Innove https://www.hm.ee/sites/default/files/talis2013_eesti_raport.pdf (viimati vaadatud 29.04.2018).

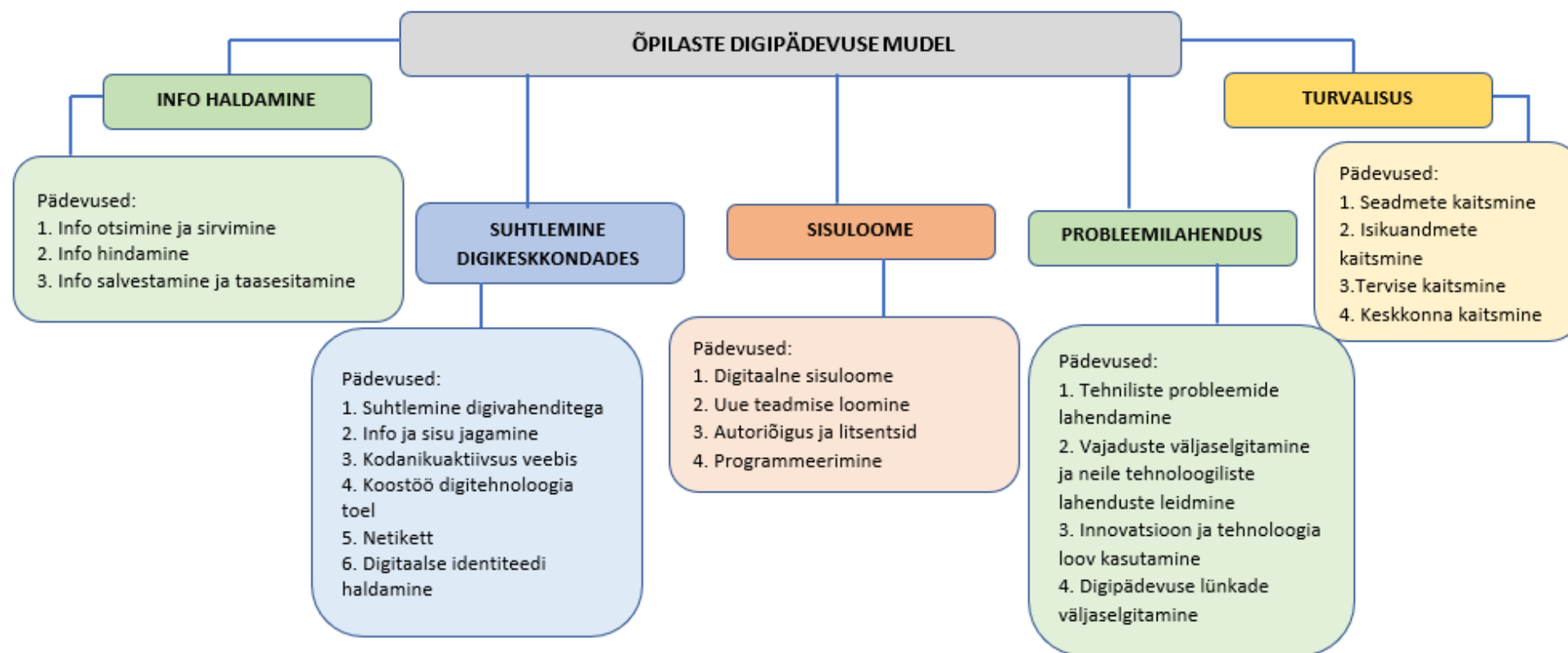
LISAD

Lisa 1. Digipädevuse valdkonnad¹

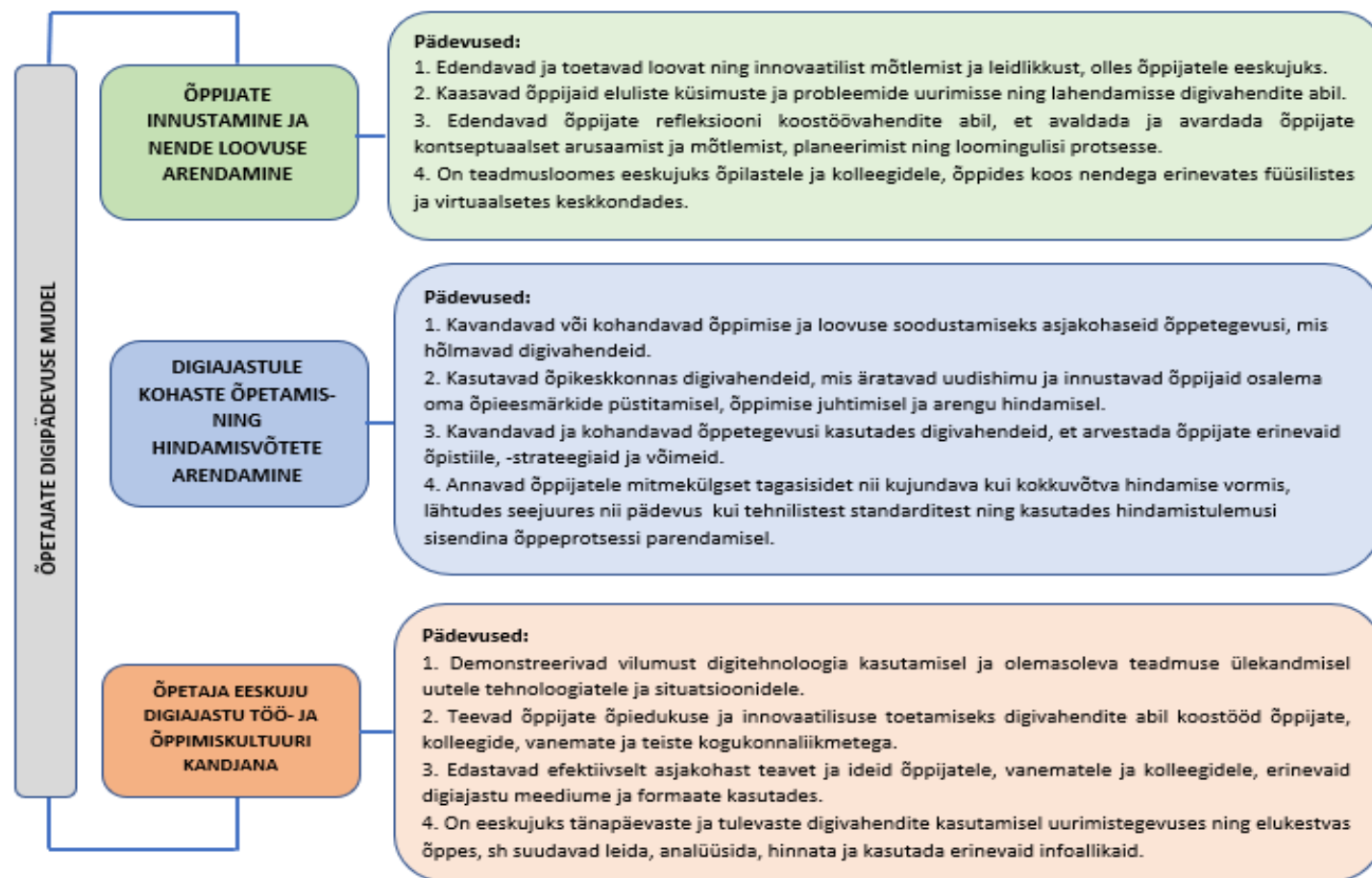
¹ koostatud DIGCOMP raamistiku põhjal (Ferrari jt 2013).

Lisa 2. Õpilaste pädevusmodeli osaoskuste üldine kirjeldus²

² koostatud õppijate digipädevusmodeli põhjal (Digipädevus ...2016: 8, 9)

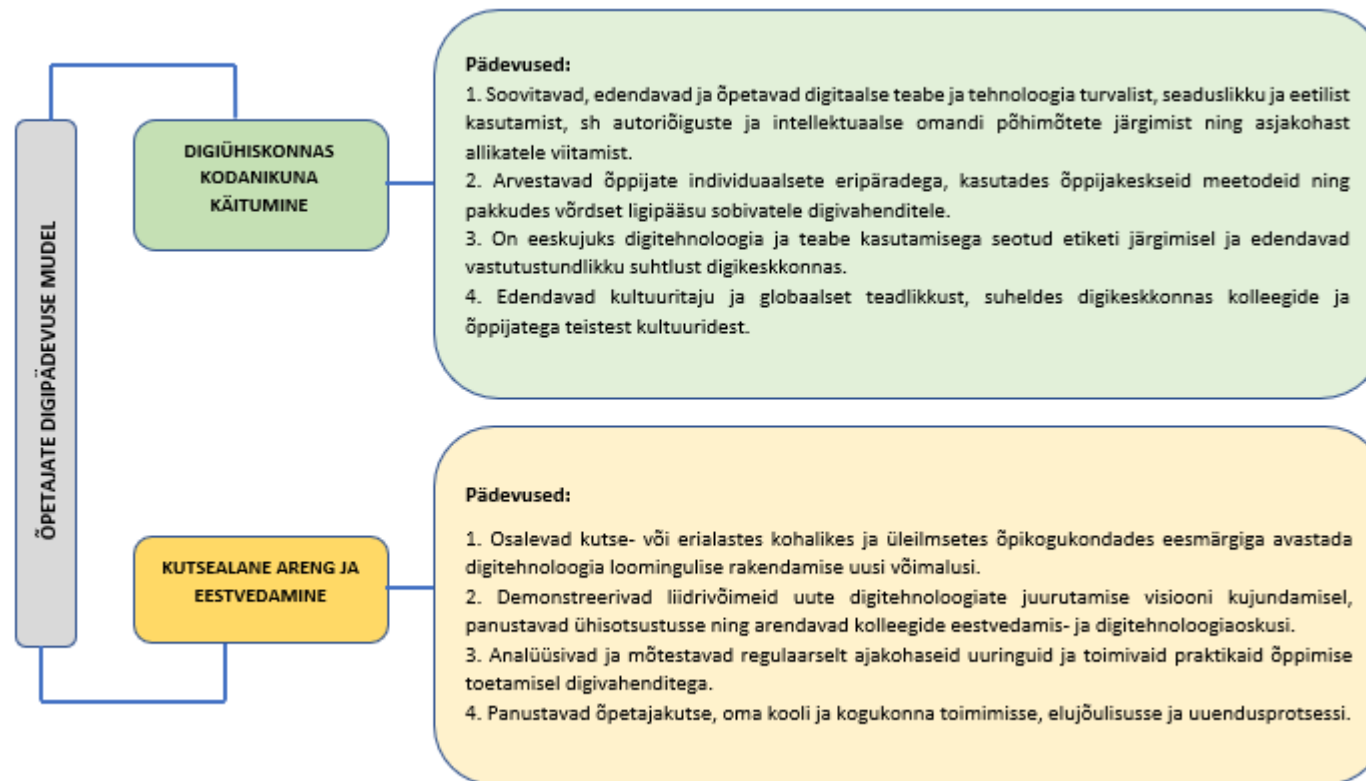
Lisa 3. Õpetajate digipädevuste hindamismudel³

järgneb

³ (koostatud õpetajate digipädevuste hindamismudeli järgi) (Õpetajate digipädevuste 2016: 40)

järg⁴

⁴ (koostatud õpetajate digipädevuste hindamismudeli järgi) (Õpetajate digipädevuste 2016: 40)

Lisa 4. Küsimustik õpilastele, II kooliaste (4. – 6. kl)

Hea õpilane!

Olen TÜ Narva Kolledži üliõpilane ning uurin digivahendite kasutamist eesti keele kui teise keele õppes. Palun Sul osaleda uuringus, et välja selgitada, milliseid veebikeskkondi Sina kasutad nii koolis kui ka väljaspool kooli, et õppida eesti keelt teise keelena. Kuidas sa suhtud digivahendite kasutamisesse erinevate osaoskuste (kirjutamine, rääkimine, kuulamine, lugemine) arendamisel? Kuidas on digivahendite kasutamine mõjutanud Sinu eesti keele kui teise keele oskust?

Uurimusest võtavad osa II, III kooli- ning gümnaasiumiastme eesti keele kui teise keele õppijad ning õpetajad.

Uurimuse käigus kogutud andmed on anonüümsed ning neid näeb ainult uurimuse läbiviija. Saadud tulemusi üldistatakse, seega keegi ei saa teada, millises koolis sa õpid.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 15 minutit.

KÜSIMUSTIK

ÜLDISED ANDMED

Mitmendas klassis sa õpid?*

- ☐ 4. klassis
- ☐ 5. klassis
- ☐ 6. klassis

Palun kirjuta oma kool*

.....

Kas oled poiss või tüdruk?*

- ☐ poiss
- ☐ tüdruk

Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?*

- ☐ 1 aasta
- ☐ 2 – 3 aastat
- ☐ 4 – 6 aastat
- ☐ 7 – 9 aastat
- ☐ 10 – 13 aastat

Mis keeles Sa kodus räägid?*

- ☐ eesti keeles
- ☐ vene keeles
- ☐ eesti ja vene keeles
- ☐ muu

Kui vastasid eelmisele küsimusele muu, siis kirjuta, mis keeles Sa räägid.

.....

INFO OTSIMINE

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Oskan internetist otsida eestikeelset infot.
- ☐ Oskan internetist leitud eestikeelset infot oma sõnadega ümber jutustada.
- ☐ Kui leian internetist eestikeelse info, siis kopeerin selle oma referaati/esitlusse jne.
- ☐ Kui leian internetist eestikeelse info, siis kirjutan juurde, kust ma selle info võtsin, et vältida plagiaati.
- ☐ Otsin internetist infot ainult vene keeles ja siis tõlgin selle eesti keelde.
- ☐ Otsin infot ainult raamatutest.

SUHTLEMINE DIGIKESKKONDADES

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Loen eestikeelseid veebilehekülgi (Miksike, Eesti keel, Koolielu, Lastekas, Keeleklikk jne).
- ☐ Kirjutan veebilehel eesti keeles kommentaare.
- ☐ Kui leian internetist huvitava eestikeelse veebilehe, siis jagan seda sõpradega.
- ☐ Kasutan internetist digivahendeid, et teha klassikaaslastega rühmatööd.
- ☐ Saadan eesti keeles e-kirju.
- ☐ Suhtlen veebikeskkondades eesti keeles (Facebookis, eTwinningus).
- ☐ Ma ei suhtle digikeskkondades eesti keeles.

KODUSE TÖÖ TEGEMINE NUTISEADMEGA

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Eesti keele koduse tööna olen trükinud Wordis teksti (referaat, plakat, kuulutus).
- ☐ Eesti keele koduse tööna olen teinud ettekande (PowerPoint, Prezi).

- ☐ Minu eesti keele õpetaja annab koduse tööna tutvuda erinevate veebikeskkondadega (Quizlet, LearningApps jt), kus saan eesti keelt õppida.
- ☐ Minu eesti keele õpetaja ei anna kunagi kodust tööd internetis. Ma õpin ainult õpiku ja töövihikuga.

KLASSITÖÖ NUTISEADMEGA

Kas Sinu õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel nutiseadet (nutitelefon, tahvelarvuti, lauaarvuti)?*

- ☐ jah
- ☐ ei

Kui vastasid eelmisele küsimusele jah, siis milline lause on Sinu eesti keele tunni kohta?

Võid valida mitu lauset

- ☐ Eesti keele tunnis me osaleme interaktiivses viktoriinis (Kahoot, Quizalize).
- ☐ Eesti keele tunnis me teeme nutiseadmega rühmatööd.
- ☐ Eesti keele tunnis palub õpetaja otsida internetist infot.
- ☐ Eesti keele tunnis lubab õpetaja nutiseadmes kasutada sõnaraamatut (www.eki.ee, www.keeleeveeb.ee, sünonüümisõnastik, antonüümisõnastik, ÕS jne).
- ☐ Eesti keele tunnis me teeme interaktiivseid harjutusi (LearningApps).
- ☐ Eesti keele tunnis me vaatame multifilme.
- ☐ Eesti keele tunnis me kuulame eestikeelset muusikat.
- ☐ Eesti keele tunnis me vaatame eestikeelseid videoid/mängufilme.

EESTI KEELE ÕPE NUTISEADMEGA

Kuidas hindad oma eesti keele oskust nutiseadmega õppimisel?

Nutiseadmega õppides*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Oskan eesti keeles paremini lugeda.
- ☐ Ma ei oska eesti keeles paremini lugeda.
- ☐ Oskan eesti keeles paremini rääkida.
- ☐ Ma ei oska eesti keeles paremini rääkida.
- ☐ Oskan eesti keeles korrektselt kirjutada.
- ☐ Kirjutamisel teen väga palju vigu.
- ☐ Ma saan paremini aru suulisest kõnest.
- ☐ Ma ei saa paremini aru suulisest kõnest.

Lisa 5. Küsimustik õpilastele, III kooliaste (7. – 9. kl)

Hea õpilane!

Olen TÜ Narva Kolledži üliõpilane ning uurin digivahendite kasutamist eesti keele kui teise keele õppes. Palun Sul osaleda uuringus, et välja selgitada, milliseid veebikeskkondi Sina kasutad nii koolis kui ka väljaspool kooli, et õppida eesti keelt teise keelena. Kuidas sa suhtud digivahendite kasutamisesse erinevate osaoskuste (kirjutamine, rääkimine, kuulamine, lugemine) arendamisel? Kuidas on digivahendite kasutamine mõjutanud Sinu eesti keele kui teise keele oskust?

Uurimusest võtavad osa II, III kooli- ning gümnaasiumiastme eesti keele kui teise keele õppijad ning õpetajad.

Uurimuse käigus kogutud andmed on anonüümsed ning neid näeb ainult uurimuse läbiviija. Saadud tulemusi üldistatakse, seega keegi ei saa teada, millises koolis sa õpid.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 15 minutit.

KÜSIMUSTIK

ÜLDISED ANDMED

Mitmendas klassis sa õpid?*

- ☐ 7. klassis
- ☐ 8. klassis
- ☐ 9. klassis

Palun kirjuta oma kool*

.....

Kas oled poiss või tüdruk?*

- ☐ poiss
- ☐ tüdruk

Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?*

- ☐ 1 aasta
- ☐ 2 – 3 aastat
- ☐ 4 – 6 aastat
- ☐ 7 – 9 aastat
- ☐ 10 – 12 aastat
- ☐ 13 – 16 aastat

Mis keeles Sa kodus räägid?*

- ☐ eesti keeles
- ☐ vene keeles
- ☐ eesti ja vene keeles
- ☐ muu

Kui vastasid eelmisele küsimusele muu, siis kirjuta, mis keeles Sa räägid.

.....

INFO OTSIMINE

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Oskan internetist märksõnu sisestades otsida eestikeelset infot.
- ☐ Oskan internetist leitud eestikeelset infot kriitiliselt hinnata ja oma sõnadega ümber jutustada.
- ☐ Ma oskan erinevaid eestikeelseid infoallikaid võrrelda, vastandada ja lõimida.
- ☐ Kui leian internetist eestikeelse info, siis kopeerin selle oma referaati/ esitluse jne.
- ☐ Kui leian internetist eestikeelse info, siis kirjutan alati selle juurde, kust ma info võtsin, et vältida plagiaati.
- ☐ Olen loonud saadud info põhjal eesti keeles digitaalset materjali.
- ☐ Otsin internetist infot ainult vene keeles ja siis tõlgin selle eesti keelde.
- ☐ Otsin infot ainult raamatutest.

SUHTLEMINE DIGIKESKKONDADES

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Ma kasutan eestikeelseid veebilehekülgi (Miksike, Eesti keel, Koolielu, Lastekas, Keeleklikk, LeMill jne).
- ☐ Kirjutan veebilehel eesti keeles kommentaare.
- ☐ Kui leian internetist huvitava eestikeelse veebilehe, siis jagan seda sõpradega.
- ☐ Kasutan internetist digivahendeid, et teha klassikaaslastega ühistööd (rühmatöö, viki).
- ☐ Olen loonud koostöös kaasõpilastega eesti keeles interaktiivseid digitaalseid materjale (viki, dokument, mäng).
- ☐ Saadan eesti keeles e-kirju.
- ☐ Saadan eesti keeles tekstisõnumeid.

- ☐ Ma kirjutan eesti keeles blogipostitusi.
- ☐ Suhtlen veebikeskkondades eesti keeles (Facebook, eTwinning).
- ☐ Olen loonud eesti keeles veebipõhise koostöökeskkonna.
- ☐ Ma ei suhtle digikeskkondades eesti keeles.

KODUSE TÖÖ TEGEMINE NUTISEADMEGA

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Eesti keele koduse tööna olen trükinud Wordis teksti (referaat, loovtöö).
- ☐ Eesti keele koduse tööna olen teinud ettekande (PowerPoint, Prezi).
- ☐ Minu eesti keele õpetaja annab koduse tööna tutvuda erinevate veebikeskkondadega (Quizlet, LearningApps jt), kus saan eesti keelt õppida.
- ☐ Lisaks õpiku materjalile otsin tavaliselt õpitava teema kohta lisainfot internetist.
- ☐ Minu eesti keele õpetaja ei anna kunagi kodust tööd internetis. Ma õpin ainult õpiku ja töövihikuga.
- ☐ Mulle ei meeldi kodus nutiseadmega eesti keelt õppida.

KLASSITÖÖ NUTISEADMEGA

Kas Sinu õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel nutiseadet (nutitelefon, tahvelarvuti, lauaarvuti)?*

- ☐ jah
- ☐ ei

Kui vastasid eelmisele küsimusele jah, siis milline lause on Sinu eesti keele tunni kohta?

Võid valida mitu lauset

- ☐ Eesti keele tunnis me osaleme nutiseadmega interaktiivses viktoriinis (Kahoot, Quizalize).
- ☐ Eesti keele tunnis me teeme nutiseadmega rühmatööd.
- ☐ Eesti keele tunnis palub õpetaja otsida internetist infot.
- ☐ Eesti keele tunnis lubab õpetaja nutiseadmes kasutada sõnaraamatut (www.eki.ee, www.keeleeveeb.ee, sünonüümisõnastik, antonüümisõnastik, ÕS jne).
- ☐ Eesti keele tunnis me teeme nutiseadmega interaktiivseid harjutusi (LearningApps).
- ☐ Eesti keele tunnis me vaatame multafilme.
- ☐ Eesti keele tunnis me kuulame eestikeelset muusikat.
- ☐ Eesti keele tunnis me vaatame eestikeelseid videoid/mängufilme.
- ☐ Eesti keele tunnis me kuulame autentseid tekste (raadiosaateid, telesaateid).

- ☐ Eesti keele tunnis me loeme nutiseadmest uudiseid/ ajalehti.

EESTI KEELE ÕPE NUTISEADMEGA

Kuidas hindad oma eesti keele oskust nutiseadmega õppimisel?

Nutiseadmega õppides*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Oskan eesti keeles paremini lugeda.
- ☐ Ma ei oska eesti keeles paremini lugeda.
- ☐ Oskan eesti keeles paremini rääkida.
- ☐ Ma ei oska eesti keeles paremini rääkida.
- ☐ Oskan eesti keeles korrektselt kirjutada.
- ☐ Kirjutamisel teen väga palju vigu.
- ☐ Ma saan paremini aru suulisest kõnest.
- ☐ Ma ei saa paremini aru suulisest kõnest.

Lisa 6. Küsimustik õpilastele, IV kooliaste (10. – 12. kl)

Hea õpilane!

Olen TÜ Narva Kolledži üliõpilane ning uurin digivahendite kasutamist eesti keele kui teise keele õppes. Palun Sul osaleda uuringus, et välja selgitada, milliseid veebikeskkondi Sina kasutad nii koolis kui ka väljaspool kooli, et õppida eesti keelt teise keelena. Kuidas sa suhtud digivahendite kasutamisesse erinevate osaoskuste (kirjutamine, rääkimine, kuulamine, lugemine) arendamisel? Kuidas on digivahendite kasutamine mõjutanud Sinu eesti keele kui teise keele oskust?

Uurimusest võtavad osa II, III kooli- ning gümnaasiumiastme eesti keele kui teise keele õppijad ning õpetajad.

Uurimuse käigus kogutud andmed on anonüümsed ning neid näeb ainult uurimuse läbiviija. Saadud tulemusi üldistatakse, seega keegi ei saa teada, millises koolis sa õpid.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 15 minutit.

KÜSIMUSTIK

ÜLDISED ANDMED

Mitmendas klassis sa õpid?*

- ☐ 10. klassis
- ☐ 11. klassis
- ☐ 12. klassis

Palun kirjuta oma kool*

.....

Kas oled poiss või tüdruk?*

- ☐ poiss
- ☐ tüdruk

Kui kaua Sa oled õppinud eesti keelt?*

- ☐ 1 aasta
- ☐ 2 – 3 aastat
- ☐ 4 – 6 aastat
- ☐ 7 – 9 aastat
- ☐ 10 – 12 aastat
- ☐ 13 – 16 aastat
- ☐ 17 – 19 aastat

Mis keeles Sa kodus räägid?*

- ☐ eesti keeles
- ☐ vene keeles
- ☐ eesti ja vene keeles
- ☐ muu

Kui vastasid eelmisele küsimusele muu, siis kirjuta, mis keeles Sa räägid.

.....

INFO OTSIMINE

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Oskan internetist märksõnu sisestades otsida eestikeelset infot.
- ☐ Oskan internetist leitud eestikeelset infot kriitiliselt hinnata ja oma sõnadega ümber jutustada.
- ☐ Ma oskan erinevaid eestikeelseid infoallikaid võrrelda, vastandada ja lõimida.
- ☐ Kui leian internetist eestikeelse info, siis kopeerin selle oma referaati/ esitlusse/uurimistöösse jne.
- ☐ Kui leian internetist eestikeelse info, siis kirjutan alati selle juurde, kust ma info võtsin, et vältida plagiaati.
- ☐ Olen loonud saadud info põhjal eesti keeles digitaalset materjali.
- ☐ Otsin internetist infot ainult vene keeles ja siis tõlgin selle eesti keelde.
- ☐ Otsin infot ainult raamatutest.

SUHTLEMINE DIGIKESKKONDADES

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Ma kasutan eestikeelseid veebilehekülgi (Miksike, Eesti keel, Koolielu, Lastekas, Keelekliik, LeMill jne).
- ☐ Kirjutan veebilehel eesti keeles kommentaare.
- ☐ Kui leian internetist huvitava eestikeelse veebilehe, siis jagan seda sõpradega.
- ☐ Kasutan internetist digivahendeid, et teha klassikaaslastega ühistööd (rühmatöö, viki).
- ☐ Olen loonud koostöös kaasõpilastega eesti keeles interaktiivseid digitaalseid materjale (viki, dokument, mäng).
- ☐ Saadan eesti keeles e-kirju.
- ☐ Saadan eesti keeles tekstisõnumeid.

- ☐ Ma kirjutan eesti keeles blogipostitusi.
- ☐ Suhtlen veebikeskkondades eesti keeles (Facebook, eTwinning).
- ☐ Olen loonud eesti keeles veebipõhise koostöökeskkonna.
- ☐ Ma ei suhtle digikeskkondades eesti keeles.

KODUSE TÖÖ TEGEMINE NUTISEADMEGA

Milline lause on Sinu kohta?*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Eesti keele koduse tööna olen trükinud Wordis teksti (referaat, uurimistöö).
- ☐ Eesti keele koduse tööna olen teinud ettekande (PowerPoint, Prezi).
- ☐ Minu eesti keele õpetaja annab koduse tööna tutvuda erinevate veebikeskkondadega (Quizlet, LearningApps jt), kus saan eesti keelt õppida.
- ☐ Lisaks õpiku materjalile otsin tavaliselt õpitava teema kohta lisainfot internetist.
- ☐ Minu eesti keele õpetaja ei anna kunagi kodust tööd internetis. Ma õpin ainult õpiku ja töövihikuga.
- ☐ Mulle ei meeldi kodus nutiseadmega eesti keelt õppida.
- ☐ Eesti keele tunniks ma olen loonud digitaalset sisu erinevates keskkondades (lühifilmi, veebilehe).

KLASSITÖÖ NUTISEADMEGA

Kas Sinu õpetaja kasutab tunnis eesti keele õpetamisel nutiseadet (nutitelefon, tahvelarvuti, lauaarvuti)?*

- ☐ jah
- ☐ ei

Kui vastasid eelmisele küsimusele jah, siis milline lause on Sinu eesti keele tunni kohta?

Võid valida mitu lauset

- ☐ Eesti keele tunnis me osaleme nutiseadmega interaktiivses viktoriinis (Kahoot, Quizalize).
- ☐ Eesti keele tunnis me teeme nutiseadmega rühmatööd.
- ☐ Eesti keele tunnis palub õpetaja otsida internetist infot.
- ☐ Eesti keele tunnis lubab õpetaja nutiseadmes kasutada sõnaraamatut (www.eki.ee, www.keelevaab.ee, sünonüümisõnastik, antonüümisõnastik, ÕS jne).
- ☐ Eesti keele tunnis me teeme nutiseadmega interaktiivseid harjutusi (LearningApps).
- ☐ Eesti keele tunnis me vaatame multafilme.
- ☐ Eesti keele tunnis me kuulame eestikeelset muusikat.

- ☐ Eesti keele tunnis me vaatame eestikeelseid videoid/mängufilme.
- ☐ Eesti keele tunnis me kuulame autentseid tekste (raadiosaateid, telesaateid).
- ☐ Eesti keele tunnis me loeme nutiseadmes uudiseid/ ajalehti

EESTI KEELE ÕPE NUTISEADMEGA

Kuidas hindad oma eesti keele oskust nutiseadmega õppimisel?

Nutiseadmega õppides*

Võid valida mitu lauset

- ☐ Oskan eesti keeles paremini lugeda.
- ☐ Ma ei oska eesti keeles paremini lugeda.
- ☐ Oskan eesti keeles paremini rääkida.
- ☐ Ma ei oska eesti keeles paremini rääkida.
- ☐ Oskan eesti keeles korrektselt kirjutada.
- ☐ Kirjutamisel teen väga palju vigu.
- ☐ Ma saan paremini aru suulisest kõnest.
- ☐ Ma ei saa paremini aru suulisest kõnest.

Lisa 7. Küsimustik õpetajatele

Lugupeetud eesti keele kui teise keele õpetaja!

Olen TÜ Narva Kolledži avatud ülikooli teise aasta magistrant. Palun Teie abi oma magistritöö kirjutamisel. Uurin digitaalset kirjaoskust II, III ja gümnaasiumiõpilaste eesti keele kui teise keele õppes. Selleks küsitlen nii eesti keele kui teise keele õpetajaid kui ka õpilasi. Korraldatav küsitlus on anonüümne. Tulemused üldistatakse. Ühegi õpetaja ega haridusasutuse nime ei avalikustata. Neid teab ainult küsitluse läbiviija. Tulemustest tehakse üldkokkuvõtte, mida tutvustatakse kõigile uurimuses osalejaile.

Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 20 minutit.

Küsimuste korral palun kirjutage allpool oleval aadressil.

Ingrid Prees, TÜ Narva Kolledži magistrant, käesoleva töö kirjutaja,

ingrid.prees@gmail.com

Ene Peterson, Eesti Võõrkeeleõpetajate Liidu esimees, käesoleva töö juhendaja, ene@peterson.ee

Enda Trubok, TÜ Narva Kolledži assistent, käesoleva lõputöö kaasjuhendaja,

enda.trubok@gmail.com

ANDMED VASTAJA KOHTA

Kõik tärniga esitatud küsimused on kohustuslikud. Teie õppeasutuse nime ei avalikustata, kuid uurijal aitab see teha üldistusi.

Õppeasutus, kus töötate eesti keele kui teise keele õpetajana (kui töötate mitmes õppeasutuses, siis lähtuge vastamisel sellest õppeasutusest, mille kaudu Te saite küsitluse).

.....

Mis klassis Te õpetate 2017/2018. õppeaastal eesti keelt teise keelena? (Palun valige kõik klassid, milles te 2017/2018. õa. eesti keelt teise keelena õpetate)

- ☐ 4. klass
- ☐ 5. klass
- ☐ 6. klass
- ☐ 7. klass
- ☐ 8. klass
- ☐ 9. klass
- ☐ 10. klass
- ☐ 11. klass
- ☐ 12. klass

Teie vanus*

- ☐ 20 – 25 a
- ☐ 26 – 30 a
- ☐ 31 – 40 a
- ☐ 41 – 50 a
- ☐ 51 – 60 a
- ☐ 61 – 70 a
- ☐ 71 + a

Kui kaua Te olete õpetanud eesti keelt teise keelena?*

- ☐ kuni 1 aasta
- ☐ 2 – 3 aastat
- ☐ 4 – 6 aastat
- ☐ 7 – 10 aastat
- ☐ 11 – 15 aastat
- ☐ 16 – 20 aastat
- ☐ 21 ja rohkem aastaid

DIGIPÄDEVUS

Tehke igale reale üks valik.

Milline väide kehtib Teie kohta?	ja olen sellega põhjalikult tutvunud	ja olen sellega põgusalt tutvunud	kuid pole sellega tutvunud
Olen teadlik digipöörde programmist 2017-2020	☐	☐	☐
Olen teadlik õppijate digipädevusmudelist	☐	☐	☐
Olen teadlik õpetajate digipädevuste hindamismudelist	☐	☐	☐

DIGIVAHENDID

- Milliseid digivahendeid Te saate oma õppetöös kasutada?

Tehke igale reale üks valik.

	Iga tund	Iga nädal	Üks kord kuus	Ma ei kasuta üldse digivahendeid	Koolis puudub kasutusvõimalus
Mul on klassis lauaarvuti/sülearvuti, mida kasutab ainult õpetaja.	☐	☐	☐	☐	☐
Klassis on projektor.	☐	☐	☐	☐	☐
Õpilastega saan kasutada tahvelarvuteid/arvutiklassi.	☐	☐	☐	☐	☐
Õpilased kasutavad oma nutiseadet.	☐	☐	☐	☐	☐

- Milline väide kehtib Teie kohta?

Võite teha mitu valikut.

- ☐ Ma tean ja kasutan igapäevaseid digivahendeid (riist- ja tarkvara, veebikeskkonnad).
- ☐ Olen kasutajana registreerunud erinevatesse veebikeskkondadesse ja oskan muuta/piirata keskkonna seadeid nii, et saan veebikeskkondi kasutada oma õpilastega (LearningApps, Padlet, Quizlet, WordPress, Kahoot jt).
- ☐ Olen loonud oma klassile/kursusele suhtluskeskkonna, et aktiviseerida õppijaid eesti keeles suhtlema/interaktiivseid harjutusi tegema.
- ☐ Kui loon digivahendeid, siis järgin autoriõiguse seadust.
- ☐ Digivahendeid kasutades olen õppijatele eeskujuks, st järgin digitaalset etiketti (esitlused ja töölehed on korrektselt vormistatud ja viidatud).

Digivahendid eesti keele tundideks ettevalmistamisel

Võib teha mitu valikut

- Milline väide kehtib Teie kohta?
- ☐ Eesti keele tundideks otsin internetist infot erinevatel teemadel.

- ☐ Eesti keele tunniks koostan MS Wordis erinevaid õppematerjale (kontrolltööd, harjutused, töölehed jne).
- ☐ Eesti keele tunnis teema vastu huvi äratamiseks teen esitlusi (PowerPoint, Prezi jt).
- ☐ Et tuua vaheldust eesti keele tundi, koostan õpilastele ise interaktiivseid ülesandeid (LearningApps, Mentimeter, Kahoot, Quizlet, Padlet, ülesanded QR-koodiga jt).
- ☐ Otsin tunni jaoks huvitavaid veebikeskkondi, et neid oma õpilastega eesti keele tunnis kasutada.
- ☐ Kasutan juba loodud e-õppematerjale (Koolielu, Miksike, e-Koolikott, Learning-Apps jt).
- ☐ Ma ei kasuta digivahendeid eesti keele tundideks ettevalmistamisel.

KLASSITÖÖ NUTISEADMEGA

Tehke palun igale reale üks valik.

- Kui tihti ja millistes klassides Te kasutate eesti keele tunnis nutiseadet?

	Peaaegu igas tun- nis	Üks kord nädalas	Üks kord kuus	Üks kord perioodis	Ei ole ku- nagi kasu- tanud	Ei õpeta selles klassis
4. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. klassis	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- Millist tarkvara Te kasutate oma õpilastega eesti keele tunnis esitluse loomisel?

Tehke palun igale reale üks valik.

	Väga sageli	Harva	Ei ole üldse kasutanud
PowerPoint	☐	☐	☐
Prezi	☐	☐	☐
Emaze	☐	☐	☐

- Millist veebikeskkonda Te kasutate õpilastega enesekontrolltestide läbiviimisel?

Tehke palun igale reale üks valik.

	Väga sageli	Harva	Ei ole üldse kasutanud	Pole sellest veebikeskkonnast midagi kuulnud
Quizlet	☐	☐	☐	☐
Quizalize	☐	☐	☐	☐
Quizizz	☐	☐	☐	☐

- Millist veebikeskkonda Te kasutate õpilastega mängude läbiviimisel?

Tehke palun igale reale üks valik.

	Väga sageli	Harva	Ei ole üldse kasutanud	Pole sellest veebikeskkonnast midagi kuulnud
LearningApps	☐	☐	☐	☐
Baamboozle	☐	☐	☐	☐
YeopradiApp	☐	☐	☐	☐
Kahoot	☐	☐	☐	☐
Kubbu	☐	☐	☐	☐

- Millist ajaveebi Te kasutate, et aktiveerida õppijaid eesti keelt kasutama?

Tehke palun igale reale üks valik.

	Väga sageli	Harva	Ei ole üldse kasutanud	Pole sellest ajaveebist midagi kuulnud
WordPress	☐	☐	☐	☐

Blogger	☐	☐	☐	☐
Kidblog	☐	☐	☐	☐

- Milliseid veebivahendeid Te veel eesti keele tunnis oma õpilastega kasutate?

Tehke palun igale reale üks valik.

	Väga sageli	Harva	Kasutan, kuid mitte neid veebivahendeid	Ei ole üldse kasutanud	Pole nendest veebivahenditest midagi kuulnud
ideekaart (Mindomo, Carcoo)	☐	☐	☐	☐	☐
sõnapilv (WordClouds, Tagxedo)	☐	☐	☐	☐	☐
ühiskirjutamine veebitahvil (Padlet)	☐	☐	☐	☐	☐
elektroonilise jutu koostamine (Utellstory, Tellagami, PuppetPals)	☐	☐	☐	☐	☐

- Kui tihti Te palute õpilastel tunnis nutiseadmes kasutada järgmiseid eesti keele abimaterjale?

Tehke palun igale reale üks valik.

	Üks kord nädalas	Üks kord kuus	Üks kord perioodis	Ei ole kunagi palunud
õigekeelsussõnaraamatut (ÕS)	☐	☐	☐	☐
sünonüümisõnastikku	☐	☐	☐	☐
antonüümisõnastikku	☐	☐	☐	☐
eesti-vene-eesti sõnastikku	☐	☐	☐	☐
veebilehekülge www.eki.ee	☐	☐	☐	☐

veebilehekülge www.keeleeveeb.ee	☐	☐	☐	☐
eesti keele seletavat sõnaraamatut	☐	☐	☐	☐
eesti keele põhisõna- vara sõnastikku (PSV)	☐	☐	☐	☐
võõrsõnade leksikoni	☐	☐	☐	☐

KODUNE TÖÖ NUTISEADMEGA

- Millist kodust tööd Te tavaliselt palute õpilastel digivahendiga teha?

Tehke palun igale reale üks valik.

	Väga sageli	Mõnikord	Ma ei jäta kunagi kodust tööd, mis eeldab digiva- hendi kasutamist
Palun otsida konkreetsel teemal infot.	☐	☐	☐
Palun koostada kirjaliku töö (kuulutus, referaat, loovtöö).	☐	☐	☐
Palun koostada esitluse.	☐	☐	☐
Palun teha interaktiiv- seid harjutusi (gram- matika, video- ja kuula- misülesanded).	☐	☐	☐
Palun pidada blogi/ ajaveebi/veebipäevikut.	☐	☐	☐
Lasen digivahendiga teha rühmatööd.	☐	☐	☐

ÕPILASTE EESTI KEELE OSKUS NUTISEADME KASUTAMISEL

Kuivõrd olete nõus järgmiste väidetega oma isiklikule kogemusele tuginedes

Digivahendite kasutamine eesti keele kui teise keele õppes

Võite teha mitu valikut.

- ☐ muudab eesti keele õppimise huvitavamaks
- ☐ võimaldab arvestada õpilaste individuaalsete iseärasustega

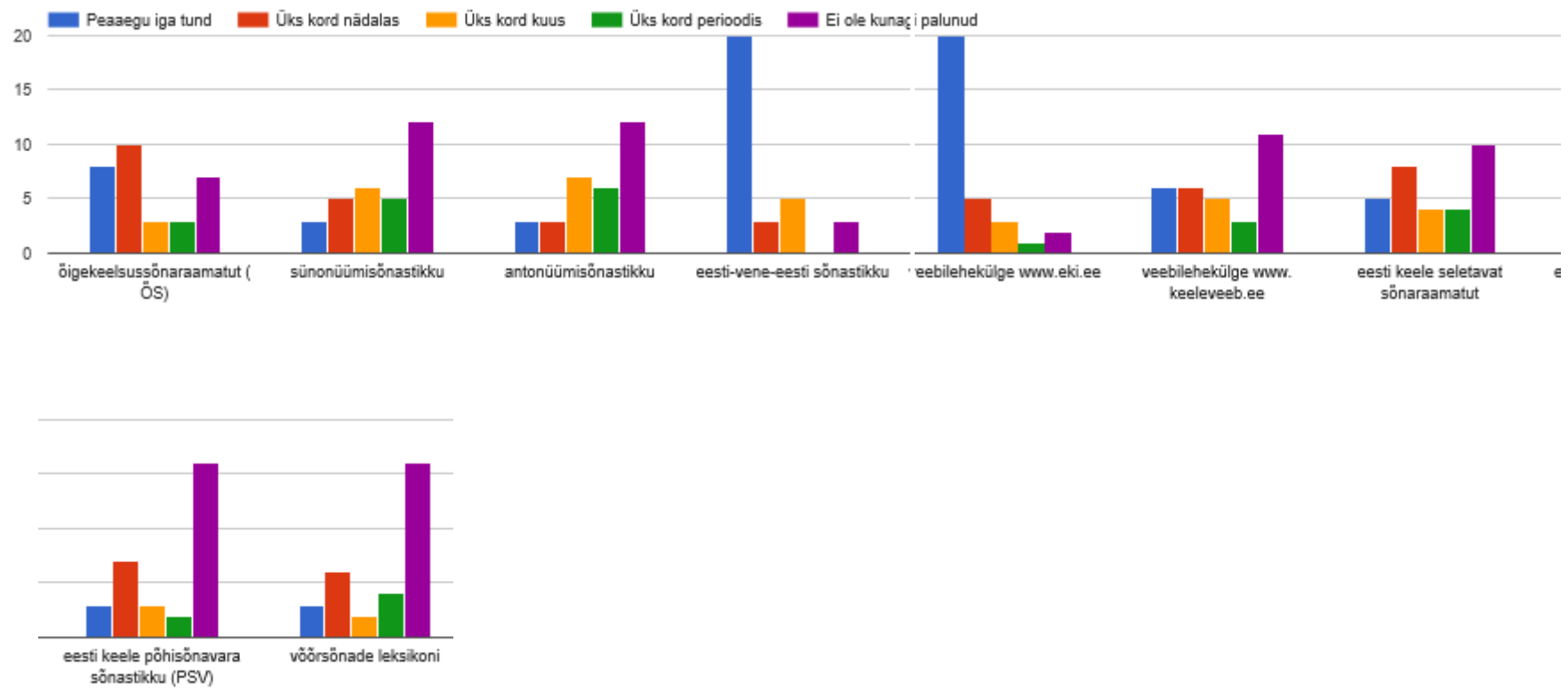
- ☐ võimaldab kaasata õppetöösse ka neid, kes muidu kaasa ei tööta
- ☐ võimaldab kasutada tundides igapäevaeluga seotud materjale (videoklipid, raadio-saated)

Digivahendite mõju õpilaste eesti keele kui teise keele oskusele

Tehke palun igale reale üks valik.

	On märgatavalt paranenud	On hea	Pole muutunud	On halvenenud
kirjutamisoskus	☐	☐	☐	☐
lugemisoskus	☐	☐	☐	☐
kuulamisoskus	☐	☐	☐	☐
rääkimisoskus	☐	☐	☐	☐

Lisa 8. Õpetajate küsitlus. Eesti keele abimaterjalide kasutamine tunnis

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina

Ingrid Prees

(sünnikuupäev: 21. aprill 1977. a)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose magistritöö „II, III JA GÜMNAASIUMIASTME ÕPILASTE JA ÕPETAJATE DIGITAALSE KIRJAKUSE TASE IDA–VIRUMAA EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPPES NING SELLE VASTAVUS RIIKLIKULE ÕPPEKAVALE“

mille juhendajad on lektor Ene Peterson, kaasjuhendaja assistent Enda Trubok

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, **21.05.2018**